

Bulletin advokacie

15. březen 1939 • Rozhovor s JUDr. Antonínem Mokřým • Pozvánka na XVII. Karlovarské právnické dny • O nedostatku (nad novým občanským zákoníkem) • Limitace náhrady škody v obchodních vztazích de lege ferenda • Nový režim koncentrace v civilním sporu • Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2008 •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

Prezidenti středoevropských advokátních komor v Brně

(více na str. 4 – 5)

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:
Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz
www.cak.cz

Redakce:
Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:
JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Čísař, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec, JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
JUDr. Václav Mandák, CSc.,
doc. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD.,
prof. JUDr. František Zoulik, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovního a balného. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamací při problémech s distribucí se
obracíte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo
na 241 483 141. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na internetu a v právních informačních
systémech spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 19. března 2009 v nákladu
12 700 výtisků.

Obálka a grafická úprava:
IMPAX, spol. s r. o.

Fotografie na obálce:
Jan Kolman

Tisk: PBtisk s.r.o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

úvodník

Alexander J. Bělohávek: **O nespokojenosti** 3

aktuality

**Setkání prezidentů střeoevropských advokátních komor
v Brně** Iva Chaloupková, Markéta Tošnerová 4
15. březen 1939 Stanislav Balík, Petr Poledník 6
**O Jednotě českých právníků s nositelem ceny
sv. Yva a zlaté medaile rytíře Randy. Rozhovor
s JUDr. Antonínem Mokřým** Pavel Blanický 8
Pozvánka na XVII. Karlovarské právnícké dny 10
Advokátní stáž v Paříži 2009 13
Nabídka studijní cesty do Štrasburku 13
**Informace pro advokáty spolupracující
s německým právním prostředím** 14

z právní teorie a praxe

články

shrnutí 16
O nedostatku (nad novým občanským zákoníkem)
Václav Vlk 17
**Limitace náhrady škody v obchodních vztazích
de lege ferenda** Karel Vodička 19
Nový režim koncentrace v civilním sporu – z bláta do louže
Karel Svoboda 22
**Záznamy telefonických hovorů pořízené třetími osobami
jako důkaz** Jan Kocina 24
**Kdo hradí škodu na vnesených a odložených věcech
podle zákoníku práce?** Ladislav Jouza 27
Oceňování metodou srovnávací Lukáš Křístek 29

z judikatury

Trestný čin nadržování spáchaný advokátem 34
**Zásah do práva na ochranu osobnosti provozem
dopravního prostředku** 42
Z judikatury ESD 44

z odborné literatury

Vilém Knoll (ed.): **Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám**
(Vojtěch Lažanský) 47
Jiří Straus a kol.: **Kriminalistická metodika** (Red.) 48
Michal Bernard, Pavel Doucha: **Právní ochrana před hlukem**
(Vítězslav Dohnal) 49
Zdeněk Vaniček: **Zákon o elektronických komunikacích
– komentář** (Bohumír Štědroň) 50
Časopis Právní zpravodaj přestal vycházet (Red.) 50
Přečetli jsme za vás (Václav Mandák) 50

z advokacie

sloupek Karla Čermáka

Nenaříkej, hůře bylo... 54

z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka 55

Oprava 56

Z jednání představenstva ČAK icha 57

Ohlédnutí za sportovními hrami v Nymburce

Bohuslav Sedlatý 58

z Evropy

O evropském důkazním příkazu Lenka Eisenbruková 59

Slavnostní zahájení soudního roku v Bruselu

Vladimír Jablonský 60

informace a zajímavosti

měli byste vědět

Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže

Právník roku 2008 Vít Veselý 62

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní

koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK 68

Pozvánka na semináře Jednoty českých právníků 70

Předložky s a z, zdroje jazykových informací

Věra Hartmannová 71

Pozvánka na 3. ročník turnaje dvojic v odbíjené 72

Pozvánka na II. ročník mezinárodního šachového

turnaje v Bratislavě 75

Na půdě ČAK proběhl seminář „Jak evropské právo

působí na české pracovní právo“ Nataša Randlová 76

Dvojnásobné jubileum Krakonošova poháru

Jindřich Skácel 77

2. ročník Zimních justičních her Radim Miketa 80

nakonec

Překlepy, neklepy a příklepy Petr Hajn 81

Kresba Lubomíra Lichého 82

Víte, že... Stanislav Balík 82

Inhaltsverzeichnis 83

Zusammenfassung/Summary 84

Table of Contents 85

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu

Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky!

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nekládejte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- svoji portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

O nespokojenosti

Nespokojenost je jevem vcelku pozitivním. Jde o projev snahy po lepším standardu a je tedy hnacím motorem lidstva. Jsme však často stíženi neschopností srovnání, analýzy a snahou o nalezení typických obětních beránků. Někdy konkrétních (*vláda*, v případě advokátů často *stavovská organizace...*), jindy abstraktních (*oni...*). Reálný stav nám však uniká. Naše advokacie prodělala zásadní přerod. Kdo však má možnost srovnání a srovnávat chce, uvědomí si, že se naši advokacie podařilo udržet základní cíl advokacie, tj. garantovat maximální prostor pro obranu klienta vůči moci veřejné, a zachovat její nezávislost. Nejde o synonyma. Jde o antonyma, neexistující bez vzájemné koexistence. Jde o strany téže mince, se stejným základem. Tím je *zájem klienta*. Ten však dnes v řadě zemí postrádá oporu. Ačkoliv se tomu leckdo podívá, žijeme v zemi, kde je platforma pro obhajobu velmi široká. Vždyť jsou země, kde se obviněný dozví o svém stíhání až po nápadu obžaloby u soudu a úplný přístup ke spisu je obhajobě garantován teprve před přednesem závěrečného slova. Byl jsem jako zástupce možného poškozeného svědkem toho, jak se zástupce státního zastupitelství z takové země účastnil v rámci právní pomoci úkonů našich vyšetřovatelů a velmi pohoršeně a výrazy nevybíravými, jako *nehoráznost*, komentoval, že je u nás v přípravném řízení výslechu svědků přítomen obhájce a dokonce (to jej *vyvádělo z míry*), že klade dotazy, činí námítky a ještě (!) obdrží protokol. Laskavý čtenář promine mou *obhajobu*. Ne, *nezbláznil jsem se*, ani jsem se neprobudil po hibernaci a nehovořím ani o africké zemi. Jde o západoevropskou zemi, jednu z tzv. *kolébek demokracie*.

Že by výjimka? Dobrá! Jen o nějakých sedm let dříve (2001), jiný evropský stát, rovněž na západ od nás. Advokát je zajištěn a držen bezmála devět měsíců ve vazbě. Vazební důvod? Jistě *pádný* (pokus o velmi drsnou nadsázku čtenář jistě pochopí) – podezření z podpory organizovaného zločinu, když, tento *nebožák* byl viděn ve večerních hodinách u své kanceláře nakládaje do vozu svazky spisů. To vše za přítomnosti osoby *östlicher Herkunft* (*východního původu*). Tolik odůvodnění rozhodnutí. Na rozdíl od těchto států, které často a rády

kritizují země jiné a poučují, jak bychom to *měli dělat civilizovaně*, já je nekritizuji, ani nepoučuji. Ve škole mě učili, že je to *neslušné* a navíc v rozporu s principy mezinárodního práva. Zřejmě máme jiné pojetí svobod a lidských práv. Jsem vskutku rád, že stavovská organizace, k níž patřím, zastává hodnoty stejné jako já.

Laskavý a nyní zřejmě i trpělivý čtenář – kolega – mi ovšem stále zřejmě nevěří. Dobrá! *Legalizace výnosů*, či chceme-li *praní peněz*. Jistě závažný jev. Konečně, globální svět vyžaduje globální opatření proti globálním jevům. Jako advokát si však musím položit klasičtější otázku latinika *Quo vadis?* Vždyť v řadě zemí je diskuse, co a v jaké formě má advokát oznamovat o klientech, *tématem jedna*. Proč ne! Nesmí se to však dostat do podoby diskuse

jak se chránit před klientem. Ani opačný pohled není povzbuzivý, pokud si klient neklade otázku, *co mám advokátu říci, aby mi pomohl, nýbrž co mu mohu říci, aby mě nepoškodil?* Kdo tuto otázku označí za provokativní, je naivní. Jde o realitu, rok od roku horší. To, co se prosadilo v novele z. č. 61/96 Sb. v r. 2004, bylo uvedeno do praxe, prokázalo životaschopnost a obhájilo svou podobu i v nové úpravě (2008), se nejprve jevílo fatálně. *Oznamovací povinnost!* Šlo však o *husarský kousek*, který nám zachránil skutečnou podobu advokacie. Tě, co brání klienta a nikoliv bránící se před klientem.

Budme rádi, že komoru máme a v této podobě. Chtějme ji apolitickou. Ústupek by byl *smrtný*. Již nikdy by se nevzpamatovala. Chtějme ji vysoce profesionální a odbornou. Chtějme, aby zvyšovala požadavky na odbornost. Jen to jí poskytne imunitu. Tlaky na nezávislost budou silít a jejich zdroj je možno s výhradou označit za *bruselský*. Konečně, jsme jedna z mála evropských zemí, kde je poskytován ještě prostor pro hlasy antikomunitární a všichni víme proč. Je o mně známo, že patřím k euroskeptikům. Mám však obavu, že až prostor pro kritiku zmizí a tato bude zakázána, budu rád, najde-li se skutečně nezávislý advokát, který převezme mou obhajobu.

prof. Dr. et Mgr. Ing. ALEXANDER J. BĚLOHLÁVEK, Dr.h.c.,
člen redakční rady BA

Setkání prezidentů

středoevropských advokátních komor v Brně

Pobočka České advokátní komory (ČAK) v Brně se ve dnech 8. – 9. března 2009 stala dějištěm setkání prezidentů středoevropských advokátních komor. Do Brna se k projednání vybraných otázek CCBE (Rada evropských advokátních komor) a aktuálních advokátních témat sjeli čelní představitelé advokací České republiky, Slovenska, Rakouska, Maďarska, Polska a Německa.

Za Slovenskou advokátní komoru (SAK) přicestoval její předseda **JUDr. Štefan Detvai** v doprovodu **JUDr. Dariny Michalkové**, členky představenstva SAK, a **Mgr. Kataríny Marečkové**, ředitelky mezinárodního odboru SAK. Rakouské advokáty zastupoval předseda celorakouské advokátní komory (Österreichischer Rechtsanwaltskammertag – ÖRAK) **Dr. Gerhard Benn-Ibler** spolu s **Dr. Marcellou Prunbauer-Glaser**, vedoucí rakouské delegace v CCBE, za maďarskou advokacii byl přítomen předseda Budapeštské advokátní komory **Dr. László Réti**, kterého doprovázel jeho kolega **Dr. József Németh**. Předseda ČAK **JUDr. Vladimír Jirousek** poprvé na toto fórum přizval a v Brně přivítal i předsedkyni Polské advokátní komory – **Dr. Joanna Agacka-Indecka** – a představitele německé advokacie. V zastoupení předsedy celoněmecké advokátní komory (Bundesrechtsanwaltskammer – BRAK) **Dr. Axela C. Filgese** do Brna zavítal předseda Saské advokátní komory **Dr. Martin Abend**, který je zároveň členem německé delegace v CCBE.

Za ČAK byli vedle předsedy **JUDr. Jirouska** jednání při-

tomni také **JUDr. Martin Vychopeň**, místopředseda ČAK pověřený mezinárodní agendou a člen české delegace v CCBE, **JUDr. Petr Poledník**, místopředseda ČAK pro pobočku v Brně, **JUDr. Antonín Mokřý**, člen představenstva ČAK a vedoucí české delegace v CCBE a někteří pracovníci aparátu ČAK.

Tradice pořádání těchto setkání vznikla v roce 2007, kdy ÖRAK poprvé pozvala prezidenty středoevropských advokátních komor k jednání do Vídně. Cílem setkání bylo a je diskutovat v užším fóru zásadní otázky řešené v CCBE (v CCBE jsou zastoupeny advokacie členských zemí EU, takže reprezentuje cca 700 000 evropských advokátů; ČAK je jeho řádným členem od roku 2004) a najít případné společné postoje a stanoviska, která bychom pak mohli snáze v rámci této mezinárodní advokátní organizace prosadit.

Letos jsme jako pořadatelé na program jednání zařadili tři otázky, které jsou v CCBE aktuálně řešeny:

- změnu struktury CCBE,
- evropskou veřejnou listinu,
- registr lobbistů Evropské komise.

Otázka restrukturalizace CCBE vyzvala v průběhu let v rámci této organizace již několikrát. Vždy však bylo reagoováno dílčími změnami stanov CCBE, řešícími jen naléhavé otázky. Nikdy nebyla provedena jejich všeobecná systematická revize. Až loni byla tehdejšími předsedou CCBE Dr. Péterem Kövesem iniciována širší revize stanov, která měla reagovat na měnící se prostředí Evropské unie a na nové, proaktivní přístupy CCBE k evropskému legislativnímu procesu.

CCBE byla původně založena jako mezinárodní nezávislá asociace s hlavním cílem zastupovat advokátní komory a sdružení advokátů svých členů ve všech záležitostech společného zájmu, jež se týkají výkonu advokátní profese i podstatného vývoje práva samotného, a to jak na evropské, tak na mezinárodní úrovni. K tomu disponuje těmito orgány: **Stálý výbor (Standing Committee)**, tj. výkonný orgán složený z vedoucích delegací, jemuž předsedá předseda CCBE, scházející se pětkrát za rok, **Plenární**

zasedání (Plenary Session) konající se dvakrát do roka, jehož se účastní všichni členové národních delegací a které udává směr vývoje a politiku této organizace, a **předsednictví** složené z předsedy a prvního a druhého místopředsedy, kteří jsou voleni na období jednoho roku. Zároveň se v rámci CCBE formují tematicky zaměřené **pracovní výbory a komise** složené z advokátů, kteří nemusí být členy národních delegací. Chod této organizace zajišťuje **sekretariát** vedený tajemníkem, který zároveň může CCBE zastupovat navenek. Pro zastupování CCBE před evropskými institucemi byla loni vytvořena v rámci sekretariátu nová pozice ředitele pro vnější vztahy.

Tato struktura již nevyhovuje současným potřebám CCBE, v poslední době se stále častěji objevují problémy, jako např. neschopnost reagovat rychle na externí vývoj, projednávání stanovisek na nesprávném fóru, schvalování pozic na poslední chvíli a často i bez účasti některých delegací atd.

Speciálně vytvořenou pracovní skupinou byl proto v loňském roce vytvořen konzultační materiál analyzující stávající stav a navrhuující možná řešení. Účastníci našeho brněnského setkání prodiskutovali své pozice k uvedenému materiálu, přitom se vyjádřili i k návrhům JUDr. Jirouska – zřízení sněmu předsedů, který by se scházel jednou ročně,

vynechal by politicky okruh věcí, jež by měly řešit ostatní orgány, posílení předsednictví CCBE i role prezidenta, jenž by měl být volen na období 4 let, zachování Standing Committee ve stávající podobě, avšak organizace jeho jednání jako tří až čtyřdenní, a to pouze jednou za čtvrt roku, vytvoření stálého finančního výboru, ostatních výborů pak ad hoc podle potřeby. Debata byla nakonec uzavřena s tím, že situace ještě nenazrála k radikálním strukturálním změnám v CCBE, ale je důležité o nich do budoucna diskutovat. Přítomní se však shodli na tom, že není nutné vytvářet nový volený orgán – výkonnou radu, skládající se z předsednictva a přiměřeného počtu jiných členů, kteří by převzali odpovědnost za práci CCBE v konkrétních oblastech činnosti a kteří by předsedali výborům pro danou oblast činnosti. Mělo by však být posíleno předsednictvo, jakož i postavení a role prezidenta, obecně byl vyjádřen souhlas s prodloužením funkčního období prezidenta minimálně na dva roky.

K problematice evropské veřejné listiny: Na půdě Evropské komise je z podnětu Evropského parlamentu v současné době připravována zelená kniha k vytvoření nového právního instrumentu, který by zavedl systém vzájemného uznávání a výkonu veřejných listin v EU a s tím i související postupy ověřování autenticity a platnosti veřejných listin v přeshraničních věcech. CCBE přitom usiluje o to, aby do množiny tzv. evropských veřejných listin byly zařazeny i vybrané akty sepsované advokáty. V některých zemích EU totiž neexistují notariáty a veřejné listiny vydávají toliko advokáti, v jiných zemích mají advokáti možnost vydávat veřejné listiny vedle notářů. Notářský lobbying však volá po monopolu notářů v budoucí agendě evropských veřejných listin. **Přítomní se na brněnském fóru shodli, že by měla být vyjasněna definice tzv. evropské veřejné listiny (European Authentic Act) – názory na to, co by pod tuto kategorií mělo být zahrnuto, se mezi jednotlivými delegacemi různí. Stanoviska přitom vycházejí z národní situace.**

K registru lobbistů Evropské komise: Evropská komise vytvořila Rejstřík zástupců zájmových skupin, do něhož by se měly registrovat všechny subjekty, které provozují činnosti směřující k ovlivnění tvorby politik a rozhodovacích procesů u komunitárních institucí. **Bylo diskutováno, zda se jednotlivé advokátní komory budou do tohoto registru zapisovat, a pod jakou kategorií** (rejstřík rozlišuje 4 základní kategorie, každá z nich má několik podkategorií). Přestože CCBE doporučuje svým členům registraci v rámci kategorie 2, v jejímž rámci je podkategorie „profesní sdružení“, rakouští i němečtí kolegové se rozhodli zaregistrovat své komory pod kategorií 4. – jiné organizace, a to vzhledem k jejich veřejnoprávnímu statusu. ČAK o své případné registraci rozhodne na dubnovém představenstvu, Slovinci, Poláci ani Maďari doposud registrování nejsou, otázku, zda se zaregistrovat, ještě na domácí půdě neuzavřeli.

Představitelé středoevropských advokátních komor se usnesli, že jejich příští setkání proběhne v Polsku, pravděpodobně ještě v tomto roce.

❖ toš, ichta

❖ Foto: JAN KOLMAN

15. březen 1939

JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK, JUDr. PETR POLEDNÍK

Na letošní 15. březen připadne 70. výročí jedné z nejtragičtějších událostí v českých dějinách 20. století, již byla okupace českých zemí německou armádou a vznik Protektorátu Čechy a Morava. Dnem 15. března 1939 byl završen vývoj událostí, které vedly od mnichovského diktátu po úplnou ztrátu samostatnosti.

Období dějin advokacie ohraničené uzavřením Mnichovské dohody na jedné a osvobozením Československa na druhé straně lze i v celkovém kontextu českých dějin označit za dobu, v níž naše moderní advokacie prodělala první těžkou zkoušku. Léta 1938–1945 pro ni znamenala počátek dob stinných, z nichž se neměla po dlouhé období mít možnost vzpamatovat. Nelze přehlédnout, že řada kroků směřujících k okleštění advokacie byla započata již za druhé republiky a v protektorátním období došlo pouze k završení tohoto procesu.

Připomenutí 70. výročí německé okupace českých zemí nepochybně evokuje i vzpomínku na tragické životní osudy židovských advokátů z českých zemí. Vzhledem k tomu,

že tehdy nedávné dějiny advokacie byly po osvobození a zejména v období komunistické totality odsouvány do ústraní, řada písemných pramenů byla zlikvidována a pamětníci umlčováni, vytrácelo se postupně ze stavovské historické paměti i povědomí o tom, že na počátku perzekuce židovských advokátů nestáli němečtí okupanti, ale k hanbě jich samotných i mnozí doboví čeští advokáti.

Pro ilustraci toho, jak citelné ztráty utrpěla advokacie, stačí torzovitá statistika, přednesená na prvé poválečné valné hromadě Advokátní komory v Čechách konané dne 17. června 1945. Tehdy bylo konstatováno, že jen v Čechách se z celkového počtu 642 advokátů, „postížených perzekucí rasovou“ do dne konání valné hromady „přihlásilo pouhých 21 kolegů, tedy necelá čtyři procenta“. Připočteme-li i židovské advokáty z obvodu Moravské advokátní komory, jedná se o počet ještě vyšší.

Na chatrnou obhajobu těch, kteří z důvodů ryze konkurenčních a pohnutek nízké materiálních započali kampaň proti židovským kolegům, lze snad uvést pouze to, že nedomýšleli, jak to, co rozpoutali, bude mít pokračování nejen ve vyloučení židovských advokátů z advokacie, ale též v jejich následném transportu do Terezína a ve většině případů skončí smrtí jejich bývalých kolegů v koncentračním táboře.

Přejdeme nyní k vyličení toho, co se odehrálo v druharepublikové české advokacii.

Vše započalo záhy po Mnichovu.

Již na schůzi výboru Jednoty advokátů československých konané 11. listopadu 1938 proběhla „obšírná debata“, v jejímž závěru „bylo usneseno, aby mezi členstvem Jednoty byla provedena proporcionalita židů. Provedení bylo navrhováno tím způsobem, že by bylo především zjištěno, kolik židů má podle zásady proporcionality zůstat členy a ti aby byli podle výsledku oběžníkové akce vybráni. Jednáno bylo též o stanovení procenta židů, avšak vzhledem k tomu, že dosud neznáme přesných statistických dat, bylo provedení proporcionality a stanovení kritérií pro ni prozatím odloženo.“ Přibývalo ovšem i zpráv o protizidovských opatřeních v německé advokacii, a tak bylo jen otázkou krátkého času, kdy se téma přeneslo z půdy advokátního spolku na půdu advokátní samosprávy. Tato situace nastala záhy po 1. lednu 1939.

Redakční úvodník vstupního čísla časopisu Česká advokacie přinesl pod titulkem „Za klidnou práci“ programové prohlášení, které rekapitulovalo hlavní témata a úkoly, stojící před stavovskou samosprávou.

„Minuly 4 měsíce nejistoty a kvasu, přizpůsobujeme se novým poměrům a všichni již toužíme po tom, abychom mohli znovu klidně pracovat.“ Advokacii byla podle autora textu „dána možnost, aby v rámci své autonomie provedla částečné přezkoumání svých řad a další opatření jest ještě nutným...Česká advokacie spolu s českou veřejností volá po řešení otázky židovské. I tato věc dozrává k rozuzlení a nepochybujeme, že bude vyřešena podle potřeby národa spravedlivě...Těšíme se, že nás všechny ovládne nový duch, duch českého vlastenectví, doufáme, že ti, kteří dosud kolísají, procitnou a že půjdou všichni v duchu Národní jednoty sjednocení za vzájemné podpory do nové klidné práce pro lepší budoucnost české advokacie.“

Návrh postupu vzešel z Jednoty advokátů česko-slovenských. Na členské schůzi konané 13. ledna 1939

přednesl hlavní referát člen komorního výboru, pražský advokát František Březina. Neopomenul zmínit, že „denní tisk nepřestával připomínati, že zejména ve stavu advokátním a lékařském jest neúměrný počet židů a že tento křiklavý nepoměr musí býti vyrovnán.“

O týden později zasedala v Brně Stálá delegace advokátních komor republiky Česko-slovenské. Hlavním tématem byly poměry v advokacii, až na konci schůze „jednala Stálá delegace o neúměrném počtu advokátů cizonárodního původu v celkovém počtu advokátů a bude se domáhati toho, aby počet ten odpovídal národnímu složení obyvatelstva.“ Ze zprávy o tomto zasedání je patrná zdrženlivost Stálé delegace k této otázce i to, že se na pořad jednání dostala i k nevíli některých účastníků zasedání.

Hlavním oponentem protižidovských opatření byl na zasedání Stálé delegace bývalý prezident Moravské advokátní komory, na prahu sedmdesátky stojící Hynek Bulín. Ten ve svém vystoupení poukázal na to, že „bojovati za právo nesmí znamenati pomáhati špatnosti k vítězství proti právu. Poukázal na význam hesla „confraternité“ a „concrece“. „Advokát nesmí býti nepřitelem lidu, advokát dovede pracovati nezištně. Všechna moc pochází z lidu, avšak z lidu uvědomělého, nikoliv zfanatizovaného.“

Poněkud liknavý přístup Stálé delegace další eskalaci protižidovských nálad v advokacii nezabránil, ani je nepozdržel.

Dne 5. února 1939 se v budově pražské Plodinové burzy konala od listopadu 1938 připravovaná mimořádná valná hromada Advokátní komory v Čechách. Hlavním bodem programu bylo řešení židovské otázky v advokacii. Referent, člen komorního výboru, pražský advokát Emanuel Slabý, popisoval neutěšené poměry v advoka-

cii a z jeho pohledu neúměrný počet advokátů. Ze statistických údajů dovedl, že „židovští advokáti jsou účastni na celkovém počtu advokátů v Praze 42 %, kdežto advokáti árijští mají 58 %.“ Na venkově byl poměr necelých 30 % židovských advokátů ku cca 70 % árijských advokátů. „Obyvatelstva židovského původu je v Čechách něco přes 1 %. Jestliže by se měl zmenšiti počet advokátů židovského původu na tuto účast, tu by klesl počet advokátů v Čechách nejvýše na 1300 a v Praze asi na 750, tedy na výši, která by byla přiměřená a při níž by všichni advokáti mohli počítati s existencí stavu svému úměrnou.“

Návrh předpokládal, že by advokátského oprávnění byli zbaveni židovští advokáti německé národnosti, ti, kteří se hlásili k židovské národnosti, by byli oprávněni zastupovat pouze židovské obyvatele a jejich počet

by byl odpovídající počtu židovského obyvatelstva, a konečně židovští advokáti, hlásící se od r. 1910 trvale k českému jazyku, by mohli zastupovat ve všech věcech. Jejich počet by byl snížen v poměru k židovskému obyvatelstvu.

Nelze přehlédnout, že „referát ten byl přijat s hlučným potleskem přítomných“, posléze „podle předchozí dohody bylo stanoveno, aby k věci promluví generální řečníci jednotlivých skupin.“ Jediným řečníkem, který „ujal se slova – jak pravil – proto, aby byl slyšen

hlas těch nežidů, kteří s postupem proti židům nesouhlasí, kteří chtějí věc řešiti podle hlasu svědomí,“ byl pražský advokát Jaroslav Nebesář, který varoval, že „advokacie nemůže dáti špatný příklad jiným. Navrhované řešení před kritikou neobstojí.“

Mimořádná valná hromada dne 5. února 1939 nakonec o židovské otázce nehlasovala, prezident Theodor Kopecský za jejího souhlasu prohlásil, že výsledek diskuse bude sloužit jako podklad pro další jednání v této věci. Jen díky pokročilému času a délce jednání valné hromady tak zůstala židovská otázka v advokacii za trvání druhé republiky nedořešena.

15. března 1939 na území českých zemí vstoupila německá okupační armáda. Až v Protektorátu Čechy a Morava bylo vydáno nechvalně proslulé vládní nařízení ze dne 4. července 1939 č. 136/1939 Sb. z. a n. V roce 1940 ubylo „výmazem následkem nearijského původu“ jen v Praze 411 advokátů, počet advokátů v Čechách poklesl z 1883 na 1329. Obdobná byla i situace na Moravě, kde však statistické údaje chybějí ...

Úplně na závěr nutno poznamenat, že příklad dobové advokacie je pouhou dílčí ukázkou celospolečenského klimatu a že obdobné jevy lze sledovat i v dalších profesních komorách.

Představenstvo České advokátní komory vyslovuje politování nad postupem dobové stavovské samosprávy i některých jednotlivých advokátů v letech 1938-1945 proti židovským advokátům. Je si vědomo citelných a nenahraditelných ztrát v řadách české advokacie z dob nesvobody a oceňuje čestnost a statečnost těch, kteří se k protižidovské kampani nepřipojili či dokonce poskytli perzekuovaným židovským advokátům kolegiální pomoc.

Budíž čest památce židovských kolegů perzekuovaných v dobách nesvobody.

O Jednotě českých právníků s nositelem ceny sv. Yva a zlaté medaile rytíře Randa

Rozhovor s JUDr. Antonínem Mokrým

JUDr. Antonín Mokrý patří k nejvýznamnějším postavám české justice a práva. Je jedním z pokračovatelů rodinné právnícké tradice založené v roce 1848.

Doktor Mokrý se narodil v roce 1928. Od absolvování Právnické fakulty UK v Praze působil nejprve jako notář, poté jako soudce. Byl dlouholetým předsedou senátu Městského soudu v Praze zaměřeného na nemovitosti, právo bytové a notářské právo. Byl také místopředsedou Městského soudu v Praze, později předsedou Nejvyššího soudu ČR, poté prvním předsedou Vrchního soudu v Praze, odkud odešel v roce 2003 do důchodu.

Dr. Mokrý se spoluautorsky podílel na velkých komentářích k občanskému zákoníku, občanskému trestnímu řádu a notářskému řádu. Vykonával i řadu veřejných funkcí. Jeho vysoká právní erudice, kultivovanost a charakterové vlastnosti přispěly k tomu, že se stal uznávanou a respektovanou osobností právníckého stavu. Byl a je ideálním typem dobrého soudce.

Dr. Mokrý se stále aktivně podílí na životě právního společenství. Je předsedou Pražského sdružení Jednoty českých právníků, kde vedle odbornosti prosazuje také hodnoty vyšší, které by měl uznávat každý právník. Dne 29. 10. 2008 mu Jednota českých právníků udělila nejvyšší ocenění – zlatou Randovu medaili za mimořádné zásluhy o rozvoj demokracie a práva, ale také jako ocenění jeho osobních a morálních kvalit.

Dne 23. ledna 2009 v soutěži Právník roku 2008, pořádané společností EPRAVO.CZ a Českou advokátní komorou, obdržel doktor Mokrý za celoživotní přínos cenu sv. Yva a byl uveden do Právnické síně slávy.

• Co pro Vás udělení pocty znamenají?

Především velké překvapení, mnoho dojmů a námětů na přemýšlení o uplynulém životě. Jako praktický právník jsem tak vysoké pocty neočekával, a proto je nepřijímám jen pro svou osobu, ale hlavně jako uznání náročné, namáhavé a vysoce odpovědné práce dělníků práva. S radostí se denně přesvědčuji, jak se v našich mladých generacích objevuje stále více nadaných, ale i přímo zapálených kolegů se širokým světovým rozhledem. Jejich možnosti uplatnění jim přeji. Ať si jich váží. Nejsou totiž samozřejmé, my jsme je rozhodně neměli. Ať hlavně tyto možnosti využívají pro tak potřebné povznesení pověsti právníckého stavu.

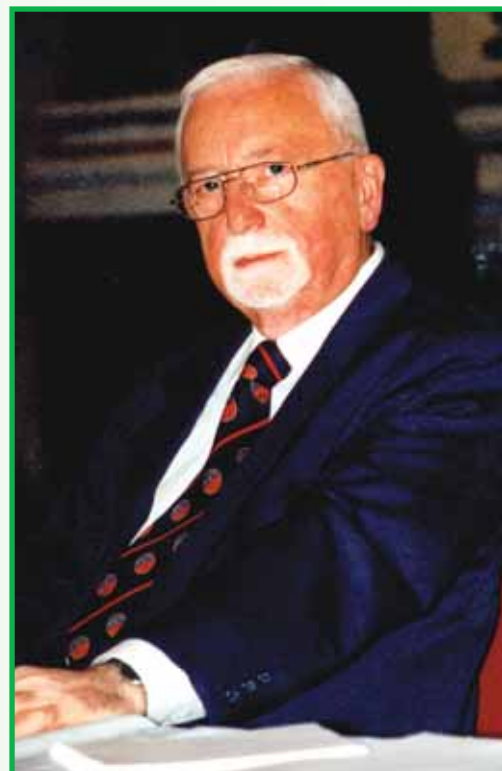
• Připomeňme mladším kolegům, jaká je historie udělování Randových medailí?

Jednota českých právníků uděluje Randovy medaile každým rokem od r. 1992 podle statutu, který byl přijat 17. 10. 1991. Udělují se za zásluhy v politickém, veřejném a společenském životě a za významnou práci v Jednotě, a to i jejím nečlenům. Medaile má tři stupně: bronzovou medaili, stříbrnou medaili a zlatou medaili. Autorem me-

daile je významný český medailér Lumír Šindelář. Do konce roku 2008 bylo uděleno celkem 132 medailí, z toho jen dvě zlaté.

• Proč právě Randova medaile? Kdo byl prof. JUDr. Antonín rytíř Randa?

Antonín Randa (1834 – 1914) je čelnou osobností českého právníctví v druhé polovině 19. století, jejíž věhlas přesáhl hranice Rakouska. Ovlivnil výrazným způsobem nauku o občanském právu. Počínaje šedesátými léty posiloval ve vědeckém životě české zastoupení, jeho hlavní vědecké práce patří dodnes k základům civilistiky, pronikl však novátorsky i do jiných právních oblastí. Na Právnické fakultě Univerzity Karlovy vchoval řadu významných českých civilistů. Stal se nositelem četných vyznamenání domácích i zahraničních, členem České akademie pro slovesnost a umění a od roku 1870 dokonce jejím předsedou. Jako přední představitel české inteligence se významně účastnil i života politického. Byl jmenován členem panské sněmovny Říšské rady, byl členem říšského soudu a v letech 1904 – 1906 byl za Čechy ministrem v Koerbrových vládě. Roku 1898 byl povýšen do rytířského

stavu. Byl přesvědčeným Čechem, a tak aktivně podporoval zřízení české univerzity, jejímž druhým rektorem se posléze stal. Roku 1864 byl spoluzakladatelem a dlouholetým předsedou Jednoty právnické, za jejíhož nástupce se považuje dnešní Jednota českých právníků.

• **Můžete uvést alespoň nejvýznamnější osobnosti, které byly Randovou medailí oceněny v minulosti?**

V časovém sledu bych příkladem uvedl tehdejšího rektora UK v Praze prof. JUDr. Karla Malého, DrSc., vynikajícího soudce a civilního procesualistu JUDr. Josefa Rubeše, prof. JUDr. Karla Knapa, JUDr. Dagmar Burešovou, prof. JUDr. Karola Planka, DrSc. (Slovensko), prof. JUDr. Petra Hajna, DrSc., JUDr. Otakara Motejla (stříbrná medaile r. 1995, zlatá r. 2007), JUDr. Karla Čermáka, gen. JUDr. Bohuslava Ečera (in memoriam), advokáta JUDr. Jaroslava Tauše (in memoriam), prof. Dr. Dr.h.c. Jana S. Kruliše Randu (Švýcarsko), Eduarda Graf von Westphalen (Německo), JUDr. Pavla Rychetského, Rogera Erreru (Francie) či Dr. jur. Jakoba Gratzera (Rakousko).

• **Kdy a za jakých okolností byla založena Jednota českých právníků?**

Jak už jsem se zmínil, dnešní Jednota se považuje za historickou nástupkyni „Jednoty právnické pro vydávání českých knih a časopisů právnických“, jejímž spoluzakladatelem byl v r. 1864 prof. Antonín Randa. Tato Jednota přetrvala až do konce první republiky, za II. světové války byla Němci rozpuštěna. Po r. 1945 vznikla jako její nástupkyně dnešní Jednota českých právníků, která ovšem po r. 1948 v totalitní společnosti nesměla působit v duchu svých demokratických zakladatelů. Teprve v r. 1990 opět ožila zásluhou několika jejích obnovitelů jako např. JUDr. Pavla Rychetského, JUDr. Otakara Motejla, JUDr. Vladislava Brože a řady dalších obětavých kolegů a obnovila svobodné působení v demokratickém duchu.

• **Jak je JČP organizována?**

Stručně lze říci, že na teritoriálním základě. Je tvořena jednotlivými místními sdruženími, která sice mají vlastní právní subjektivitu, ale jsou současně podle jednotných stanov zastřešena společnými ústředními orgány Jednoty. Největší a neaktivnější místní sdružení jsou v Praze, Brně a Žďáru nad Sázavou.

• **Jaké významné osobnosti se podílejí na činnosti Jednoty?**

Vedle svých členů může Jednota počítat s podporou významných jednotlivců a právnických institucí. Tito jednotlivci, mezi nimiž jsou i nečlenové, se sdružují v Grémiu, které má iniciativní a poradní funkci, máme i některé kolektivní členy a podporují nás tak významné instituce, jakými jsou např. všechny stavovské komory, právnické fakulty českých univerzit, ministerstvo spravedlnosti i jednotlivé justiční orgány jako soudy, státní zastupitelství apod. Předsedou Jednoty českých právníků je ombudsman, bývalý předseda Nejvyššího soudu a exministr spravedlnosti JUDr. Otakar Motejl. Tradice a dobrá pověst

Jednoty nám otvírají mnohé dveře. Máme tradičně úzkou spolupráci a podporu jak jednotlivých advokátů, tak i Komory. To nemění nic na tom, že bychom uvítali ještě větší příliv členů z jejich řad.

• **Jaké vyvíjí Jednota aktivity?**

Naše aktivity jsou zaměřeny třemi hlavními směry: vzdělávacím, edičním a společenským. V tom prvním pořádkem odborné přednášky, semináře a diskusní setkání na aktuální témata právní praxe, ve druhém vydáváme třikrát ročně časopis Zpravodaj, který se vedle spolkových informací zaměřuje i na odborné právnické články, a v součinnosti s Právnickou fakultou Univerzity Karlovy vydáváme publikace zaměřené zejména na českou právní historii. Potěšilo nás, když jsme z iniciativy jednoho pražského advokáta mohli vydat jím přeložený jazykový glosář cizích právnických výrazů a pojmů. V rámci společenské činnosti pořádáme akce, které umožňují, aby se naši členové, jež jsou právníky různých oborů, mohli poznávat a setkávat při společných kulturních a zábavních akcích, například divadelních představeních, vzpomínkových setkáních a turistických nebo poznávacích zájezdech. V neposlední řadě se staráme, např. udílením Randových medailí, o udržení povědomí o historii českého práva a jeho významných představitelích.

• **Jaké výhody přináší členství v Jednotě právníků?**

Pro členy JČP jsou pořádány odborné semináře s aktuální právní problematikou, na nichž přednášejí přední odborníci ze soudů všech stupňů i významní odborníci z praxe. Členům jsou poskytovány výrazné slevy na tyto semináře. Dále jsou pořádána tzv. diskusní setkání k aktuální právní problematice nebo jinak zajímavým právním tématům, kde mají členové možnost se setkat s vysoce kvalifikovanými odborníky i vyměňovat si zkušenosti s kolegy. Tato setkání jsou pro členy bezplatná. Členové dostávají zdarma Zpravodaj JČP, rovněž různé společenské akce jsou pro ně bezplatné. Členové mohou rovněž využít 15% slevy u nakladatelství LINDE PRAHA, a. s.

• **Kdo se může stát členem Jednoty?**

Jednota českých právníků je dobrovolná stavovská organizace. Členem se může stát každý bezúhonný právník nebo student práv, nebo i právnická osoba, která sleduje obdobné cíle jako Jednota. Je třeba podat přihlášku, o přijetí rozhoduje výbor sdružení.

Děkujeme Vám za rozhovor a i za naše čtenáře Vám gratulujeme k zaslouženému ocenění, kterého se Vám dostalo. Přejeme Vám, abyste se i nadále v plném zdraví a svěžesti podílel na životě právnické obce.

✦ JUDr. PAVEL BLANICKÝ

Poznámka redakce:

Přehled seminářů, které pražské sdružení Jednoty českých právníků pořádá v prvním pololetí tohoto roku, přinášíme na str. 70 BA. Bližší údaje o všech aktivitách JČP lze najít na www.jednotaceskychpravniku.cz.

Karlovarské právnícké dny – Karlsbader Juristentage

- Společnost českých, německých, slovenských a rakouských právníků a Česká advokátní komora, Německá advokátní komora, Slovenská advokátní komora, FOWI Vídeň a IFS Wiesbaden

pořádají konferenci

XVII. Karlovarské právnícké dny

4. 6. – 6. 6. 2009

(hotel Thermal Karlovy Vary)

Program konference:

Čtvrtek 4. 6. 2009

Insolvence fyzických osob, podnikatelů i nepodnikatelů

prof. Dr. Olga Ovečková, *Ústav štátu a práva Slovenskej akadémie vied, Bratislava*

JUDr. Tomáš Richter, LL.M., Ph.D., *advokát, Clifford Chance, PF MU Brno*

Dr. Iva Hirsch-Tlapak, *předsedkyně senátu Vrchního soudu, Vídeň*

K aktuální otázkám a judikatuře NS ČR k insolvenční

JUDr. Zdeněk Krčmář, *předseda senátu NS ČR*

(Dotazy předem písemně.)

K odpovědnosti advokátů v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu v SRN

Dr. Gero Fischer, *předseda senátu NS SRN v. v.*

K trestněprávní odpovědnosti advokátů v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu ČR

JUDr. František Půry, *předseda senátu NS ČR*

Corporate Governance a jeho význam v mezinárodní ekonomické kriminalitě

Dr. Martin Schlammer, *advokát, Mnichov*

Soudcovská tvorba - napětí vně i uvnitř „interpretova“ světa, zvláště nevyjasněné otázky

paralelního působení vnitrostátního, evropského a mezinárodního práva

prof. Dr. Pavel Holländer, DrSc., *Ústavní soud ČR*

Diskuse ke konkrétním soudním rozhodnutím, v nichž soudy dotvářejí právo v oblasti klasických právních institutů

prof. Dr. Josef Bejček, *PF MU, Brno*

JUDr. Robert Pelikán, *advokát, Praha*

JUDr. Petr Čech, *PF UK, Praha, a další*

Workshop - soudní uplatnění pohledů za dlužníky v SRN a Rakousku

včetně insolvenčního řízení a exekuce

JUDr. Ivana Bučková, *advokátka, Vídeň*

Dr. Iva Hirsch-Tlapak, *Vrchní soud, Vídeň*

Eduard Graf von Westphalen, *advokát v Mnichově a prezident společnosti Karlovarských právníckých dnů*

Pátek 5. 6. 2009

Důsledky finanční krize a dopady jejího řešení a prevence v požadavcích na veřejnoprávní

regulaci soukromoprávních vztahů, k otázkám autonomie vůle a smluvní volnosti, požadavek

na odpovědnost státu (EU) za provádění kontroly na základě veřejnoprávních předpisů

prof. Dr. Jan Švejnar, *University of Michigan, CERGE-EI Praha*

K návrhu Směrnice Parlamentu a Rady EU o spotřebitelských právech

prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen, *advokát v Kolíně a místopředseda*

Německé advokátní komory

K vývoji mezinárodního práva soukromého (Nařízení č. 593/2008 ES - o právu rozhod-

ném ve smluvních vztazích „Řím I.“) Nařízení č. 864/2007 - o právu rozhodném v mi-

mosmluvních vztazích „Řím II“, nařízení č. 44/2001 ES o pravomoci, uznání a výkonu

rozhodnutí v občanských a obchodních vztazích „Brusel I“)

doc. Dr. Martin Gebauer, *Univerzita v Heidelbergu*

Ochrana spotřebitelů a obětí dopravních nehod ve světle výše uvedených nařízení

„Řím I“, „Řím II“ a „Brusel I“

prof. Dr. Ansgar Staudinger, *Univerzita v Heidelbergu*

Generální advokát - význam a role v činnosti před Soudním dvorem ES

prof. JUDr. Jan Mazák, *Generální advokát, Evropský soudní dvůr v Lucemburku*

K návrhu zásad evropského smluvního práva a společný referenční rámec Evropského smluvního práva

prof. Dr. Irena Pelikánová, *Evropský soudní dvůr v Lucemburku, PF UK Praha*

Promítnutí principů evropského smluvního práva v připravovaném občanském zákoníku

prof. Dr. Karel Eliáš, *PF ZU Plzeň*

Evropské právo obchodních společností

prof. Dr. Peter Doralt, *FÖWI, Vídeň*

prof. Dr. Jan Dědič, *VŠE Praha*

Sobota 6. 6. 2009

Náhrada škody ze soutěžněprávních deliktů (i ve světle Nařízení „Řím II“)

JUDr. Jindřiška Munková, *advokátka z Prahy – AK Munková, Zoufalý*

a partneři, PF UK Praha

Trestní odpovědnost v oblasti spotřebitelských smluv a ochrany spotřebitele

proti klamavé reklamě

prof. Dr. Pavel Šámal, Ph.D., *NS ČR a PF UK Praha*

Odpovědnost internetových ISP

JUDr. Radim Polčák, Ph.D., *PF MU Brno*

Převod vlastnictví k nemovitostem - bytovým jednotkám před vznikem existence předmětu

koupě, resp. před nabytím vlastnictví prodávajícím

Mgr. Robert Pelikán, *advokát, Praha*

Program konference též na www.kjt.cz, kde najdete i **přihlášku na konferenci**.

Na slavnostní recepci dne 5. 6. 2009 bude udělena Autorská cena za nejlepší právníckou publikaci, dále cena za nejlepší právnícký časopis a Pocta judikátu za roky 2007 a 2008.

Podílejte se výběru nejlepšího právníckého časopisu a judikátu vyplněním interaktivního anketního lístku na www.kjt.cz, nebo vyplňte anketní lístek v Bulletinu advokacie a zašlete jej na adresu:

KJT, Národní 10, 110 00 Praha 1!

Společnost německých, českých, slovenských a rakouských právníků
KARLOVARSKÉ PRÁVNICKÉ DNY

ANKETNÍ LÍSTEK

PRESTÍŽNÍ CENA pro nejlepší právní časopis
v České republice a ve Slovenské republice za období 2007 až 2008

1	časopis	vydavatel		sledují*		úroveň**	
						odborná	informační
1	Ad notam	Notářská komora ČR ve spolupráci s C. H. Beck Praha	ČR				
2	Ars notaria	Notářská komora SR	SR				
3	Bulletin advokacie	Česká advokátní komora	ČR				
4	Bulletin slovenskej advokácie	Slovenská advokátska komora	SR				
5	Časopis pro právní vědu a praxi	Masarykova univerzita Brno	ČR				
6	Jurisprudence	ASPI, a. s.	ČR				
7	Justičná revue	Min. spravodlivosti SR	SR				
8	Kriminalistika	MV ČR, odb. prevence kriminality	ČR				
9	Notitiae ex Academia Bratislavensi Iurisprudentiae	Poradca podnikateľa, Bratislavská vysoká škola práva	SR				
10	Obchodné právo	EPOS	SR				
11	Obchodní právo	Prospektrum	ČR				
12	Právní fórum	ASPI, a. s.	ČR				
13	Právní rádce	Hospodářské noviny - Economia	ČR				
14	Právní rozhledy	C. H. Beck Praha	ČR				
15	Právní zpravodaj	C. H. Beck Praha	ČR				
16	Právník	Ústav státu a práva AV ČR	ČR				
17	Právní obzor	Ústav státu a práva AV SR	SR				
18	Právo a rodina	LINDE nakladatelství	ČR				
19	Právo pro podnikání a zaměstnání	LexisNexis CZ	ČR				
20	Revue církevního práva	Společnost pro církevní právo	ČR				
21	Soudní rozhledy	C. H. Beck Praha	ČR				
22	Správní právo	Ministerstvo vnitra ČR	ČR				
23	Státní zastupitelství	LexisNexis CZ	ČR				
24	Trestněprávní revue	C. H. Beck Praha	ČR				
25	Trestní právo	LexisNexis CZ	ČR				
26	Zo súdnej praxe	Iura Edition	SR				

* Sledovanost hodnotte v rozmezí bodů 5 - 1, (5) = pravidelně sleduji - odeírám (1) = nečtu - znám (0) = neznám

** Odb. a inf. úroveň hodnotte v rozmezí bodů 5 - 1 (5 je maximum), hodnocení pouze jednoho časopisu je neplatné.

POČTA ZA NEJLEPŠÍ JUDIKÁT

V oblasti české judikatury za období 2007-2008 doporučuji pro významný přínos právní praxi a teorii k ocenění:

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn. _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

důvod: _____

Jméno, příjmení, titul hlasujícího: _____ Profese: _____

Adresa: _____ Tel./Fax _____ Podpis: _____

Anketní lístek zašlete do 1. 6. 2009 na adresu KJT, Národní 10, 110 00 Praha 1. Anketní lístky odeslané do 1. 6. 2009 budou slosovány. Věcné ceny představují odborné publikace a předplatné časopisů věnovaných nakladatelstvími a redakcemi apod.

Anketní lístek

soutěže

o nejlepší

právnícký časopis

XVII. Karlovarských

právníckých dnů

Advokátní stáž v Paříži 2009

Pařížská advokátní komora (l'Ordre des Avocats de Paris) organizuje již patnáctý ročník mezinárodních stáží pro mladé advokáty/advokátky, koncipienty/koncipientky ze střední a východní Evropy a některých dalších, zejména francofonních, zemí. Stáž je dvouměsíční, proběhne v říjnu a listopadu 2009 a bude rozdělena do dvou částí – studijní (v l'Ecole de formation du Barreau) a pracovní (praxe v některé z pařížských advokátních kancelářích).

Požadavky na uchazeče o stáž:

Tato stáž je určena primárně mladým advokátům/advokátkám, hlásit se ovšem mohou i koncipienti/koncipientky (všichni do 35 let věku). Vyžaduje se výborná znalost francouzského jazyka, včetně znalosti francouzské právní terminologie.

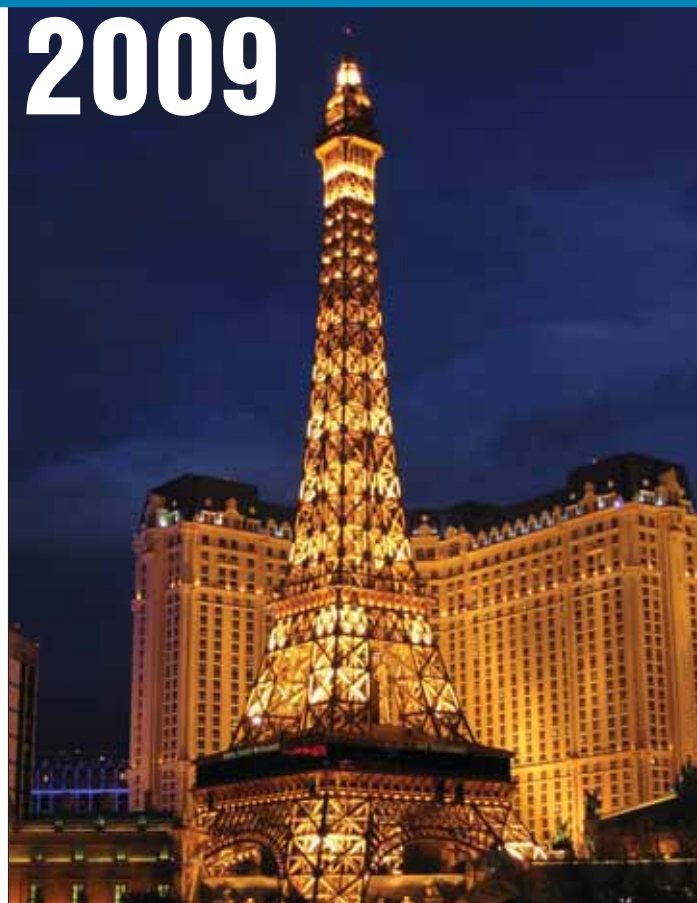
Při výběru kandidátů budou upřednostněni ti, kdo ještě studijní nebo studijně-pracovní stáž zaměřenou na získání znalostí francouzského práva neabsolvovali.

Financování stáže:

Účastníkům bude přiznáno stipendium francouzské vlády.

V případě Vašeho zájmu o stáž zašlete, prosím, strukturovaný životopis a motivační dopis, oboji ve francouzském jazyce, poštou, e-mailem nebo faxem na odbor mezinárodních vztahů České advokátní komory, Národní třída 16, 110 00 Praha 1, k rukám paní Marty Kurzové (e-mail: kurzova@cak.cz, fax: 224 933 941). V životopise uveďte i Vaše aktuální kontaktní údaje, včetně telefonu, faxu či e-mailu. Následně budete pozváni na pohovor s francouzským mluvčím, v němž bude ověřena znalost francouzského jazyka. Pohovory proběhnou koncem dubna 2009.

Uzávěrka přihlášek je 20. 4. 2009.

NABÍDKA STUDIJNÍ CESTY DO ŠTRASBURKU

K EVROPSKÉMU SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA, DO RADY EVROPY A DO EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Určeno pro: advokáty, kapacita je 20 míst. Podmínkou účasti je aktivní znalost angličtiny nebo francouzštiny – podle okolností a právě užívaného jazyka si kolegové mezi sebou vypomáhají.

Kdy: 3. – 6. května 2009 s tím, že 3. 5. je den cesty. Pobyt lze dle přání a možností účastníků individuálně prodloužit.

Kam: Štrasburk – návštěva Evropského soudu pro lidská práva (ESLP), účast na veřejném jednání ESLP, beseda o činnosti ESLP a jeho judikatuře s právními experty ESLP, návštěva Rady Evropy a Evropského parlamentu.

Program pobytu naleznete na webu ČAK (viz níže).

Finance: Veškeré výdaje spojené s touto studijní cestou si hradí účastníci sami, **ČAK na pobyt finančně nepřispívá.**

Doprava: Dopravu do Štrasburku a zpět si zajišťují účastníci individuálně, hromadná přeprava nebude zajištěna.

Ubytování: Ubytování ve Štrasburku jsme předběžně rezervovali v hotelu IBIS LA MEINAU, více informací naleznete ve formuláři přihlášky (viz níže). Požadavek na závaznou rezervaci hotelu je nutné specifikovat v přihlášce.

Přihlášky: Formulář přihlášky, jakož i podrobnější informace k pobytu jsou k dispozici na webu ČAK v sekci Mezinárodní vztahy/Stáže, stipendia, studijní pobyty. Vyplněnou přihlášku, prosím, zašlete e-mailem na odbor mezinárodních vztahů k rukám paní Lenky Voborilové (voborilova@cak.cz). Případné dotazy spojené s touto studijní cestou vám ráda zodpoví i paní JUDr. Jana Wurstová, a to telefonicky (tel. 221 729 031 nebo mobil 602 123 937). Přihlášky budou akceptovány podle pořadí, v jakém dojdou, přednost přitom bude při větším zájmu dána těm, kdo se doposud obdobné studijní cesty do Štrasburku nezúčastnili.

Uzávěrka přihlášek je 30. března 2009.

HRP

HR Protection, s. r. o.

Štěpánská 61, Praha 1 (Palác Lucerna)

HR Protection, s. r. o. Detektivní kancelář s třináctiletou praxí

- zajištění důkazních materiálů pro soudní jednání
- vyhledání osob
- doručování zásilek osobám, jež se vyhýbají jejich převzetí
- zajištění důkazních materiálů ve věci nekalé konkurence
- zajištění důkazních materiálů ve věci poškozování ochr. známek
- zajištění důkazních materiálů a odhalování padělaného zboží
- pomoc při dokazování neoprávněného užívání bytu
- pátrání a sledování

NABÍDKA NA DODÁNÍ A IMPLEMENTACI APLIKACE

**AUTOMATICKÉ VYHLEDÁVÁNÍ
DLUŽNÍKŮ V INŠOLVENČNÍM
REJSTRÍKU**

Aplikace Vám nabízí zjednodušení práce při „sledování dlužníků“. Prostřednictvím internetu si data stahuje přímo z insolvenčního rejstříku, která poskytuje Ministerstvo spravedlnosti. Pokud najde informace o „dlužníkovi“, upozorní Vás na tuto skutečnost. Upozornění lze odesílat i e-mailem, který informuje samotného klienta nebo pověřenou osobu.

Pouhým opomenutím při zmeškání lhůty k podání přihlášky dojde k zániku nároku Vašeho klienta a nenapravitelné situaci. Pravidelná osobní kontrola je velice časově náročná, u velkého počtu dlužníků obtížně proveditelná v potřebných termínech, to vše náš program snadno a rychle udělá za Vás.

Mezi hlavní výhody patří přehledné uživatelské rozhraní, jednoduchá obsluha, ale především nepropásnete „svého dlužníka“ v případě, že se dostane do insolvenčního řízení a tedy **zachováte existenci samotné pohledávky** Vašeho klienta. **Nemusíte poskytovat údaje třetím osobám**, které je za Vás zpracovávají a vyhodnocují. **Máte kontrolu nad svými daty a hlavně rychlou aktualizaci** bez nutnosti data někam posílat. Pokud jsou data napojena „on-line“ (např. seznam dlužníků), nemusíte již nic zadávat a **všechny subjekty máte pod kontrolou**.

Více informací na: <http://krpela.atlasweb.cz>
nebo na tel.:603 833 383, e-mail: pholubec@korbel.cz

Informace pro advokáty spolupracující s německým právním prostředím

Aktivitou Advokátní komory ve Frankfurtu nad Mo-
hanem vznikla pod webovou adresou

<http://www.Legal-Profession.org>

internetová diskusní platforma, na které mohou pub-
likovat kromě advokátních komor místního či národ-
ního charakteru také jednotliví právní specialisté
(resp. advokátní kanceláře) své příspěvky meziná-
rodního charakteru.

Prezentace na těchto webových stránkách vyžaduje
registraci zájemce, bližší viz shora uvedená interne-
tová adresa – ikona FAQs.

❖ Odbor mezinárodních vztahů ČAK

CODEXIS[®] ADVOKACIE

PRÁVNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM

- ♦ jedinečný evropský
právní informační systém
- ♦ vyvíjen ve spolupráci
s Českou advokátní komorou pro Vás
- ♦ pracujete v jednoduchém a přehledném
prostředí právních předpisů včetně
judikatury ČR, ESD, kárné judikatury,
literatury, ...

Přináší jistotu správných informací a úsporu Vašeho času.

www.codexisadvokacie.cz

klientske.centrum@atlasconsulting.cz

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ
KOMORA

z právní teorie a praxe

Články

O nedostatku (nad novým občanským zákoníkem)	17
Limitace náhrady škody v obchodních vztazích de lege ferenda	19
Nový režim koncentrace v civilním sporu – z bláta do louže	22
Záznamy telefonických hovorů pořízené třetími osobami jako důkaz	24
Kdo hradí škodu na vnesených a odložených věcech podle zákoníku práce?	27
Oceňování metodou srovnávací	29
Z judikatury	34 – 46
Z odborné literatury	47 – 52

Shrnutí

Václav Vlk: O nedostatku (nad novým občanským zákoníkem)

Článek je inspirován příspěvkem prof. Eliáše a dr. Křečka k návrhu nového občanského zákoníku, publikovanými v Bulletinu advokacie č. 9/2008.

Karel Vodička: Limitace náhrady škody v obchodních vztazích de lege ferenda

Článek pojednává o v současnosti projednávaném návrhu zákona, který by měl významně novelizovat obchodní zákoník, mimo jiné i v široce v právní teorii diskutované otázce přípustnosti limitace rozsahu náhrady škody v obchodních vztazích. Vzhledem k nedostatku konstantní judikatury v této oblasti se článek zabývá zejména doktrinárními přístupy k této problematice a zamýšlí se nad důsledky přijetí předmětného návrhu zákona. Článek doporučuje jiné legislativně technické řešení problému limitace náhrady škody, neboť řešení zvolené v projednávaném návrhu zákona může vést ke značným interpretačním a aplikačním obtížím.

Karel Svoboda: Nový režim koncentrace v civilním sporu – z bláta do louže

Dokazování před českými civilními soudy čekají od 1. 7. 2009 zásadní změny. Novela občanského soudního řádu č. 7/2009 Sb. totiž změní nejen dosavadní režim doručování, ale i možnosti účastníků tvrdit a prokazovat. Ve sporných řízeních zavádí nový režim koncentrace, který počítá s tím, že skutkový a důkazní „stopstav“ nastane už v souvislosti se skončením prvního jednání ve věci. Autor článku, soudce Okresního soudu Plzeň-město, není přesvědčen o tom, že jde o změnu k lepšímu, a ve svém článku vysvětluje, co jej k takovému přesvědčení vede.

Jan Kocina: Záznamy telefonických hovorů pořízené třetími osobami jako důkaz

Článek se zabývá některými aktuálními spornými problémy při dokazování v trestním

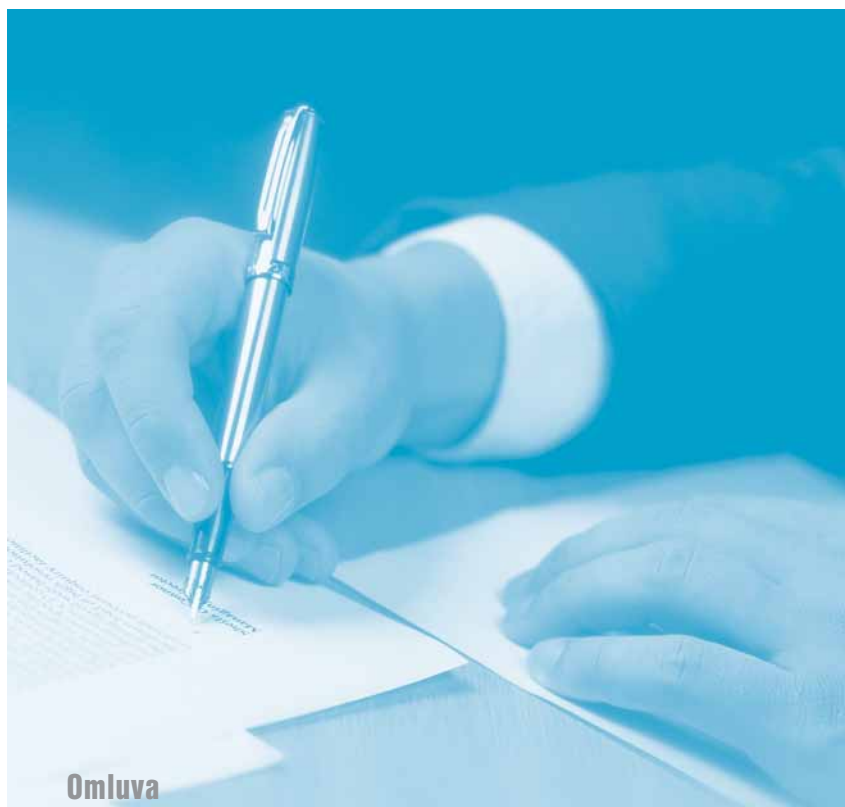
a občanskoprávním řízení, které se vztahují k záznamům telefonických rozhovorů, jež byly pořízeny třetími osobami. Takovéto záznamy opatřené soukromými osobami lze použít k důkazu v trestním i občanskoprávním řízení za podmínky, že nedošlo k porušení práva na ochranu osobnosti tak, jak je upraveno zejména v ustanoveních § 11 a násl. OZ, která vycházejí mj. z ústavně garantovaného práva čl. 13 Listiny základních práv a svobod.

Ladislav Jouza: Kdo hradí škodu na vnesených a odložených věcech podle zákoníku práce?

Autor se zabývá otázkou odpovědnosti zaměstnavatele k věci vnesené nebo odložené zaměstnancem, jak je upravena zákoníkem práce. Problematika je pojednávána na praktických a typických příkladech.

Lukáš Krístek: Oceňování metodou srovnávací

V úvodu autor definuje cenu porovnávací, dále přejímá rozdělení věcí z římského práva, od čehož odvíjí vztah mezi zákonem totožnosti a věcmi zastupitelnými a také vztah mezi úsudkem z analogie a věcmi nezastupitelnými. V rámci úsudku z analogie, jako podmnožiny pravděpodobnostních úsudků, upozorňuje na podobnosti nahodilé a podstatné. Upozorňuje na možnosti porovnávat s jednou či více položkami a upozorňuje na atributy, které musí být dodrženy, aby ocenění bylo nejen správné, ale i přezkoumatelné. V závěru autor aplikuje dané úvahy pro právo trestní a právo obchodní.

Omluva

k článku **JUDr. Daniela Patěka, Ph.D. „Převod jmění na společníka“**, publikovanému v č. 1-2/2009 Bulletinu advokacie. Uvedený článek byl zaslán redakci Bulletinu před delší dobou. Před tím, než byl článek uveřejněn, došlo k legislativní změně (zák. č. 125/2008 Sb.), která se dotkla i zpracovaného námětu. Na tuto změnu autor neměl možnost reagovat vzhledem k tomu, že o uveřejnění článku nebyl předem informován.

Autorovi a čtenářům se omlouváme.

✦ JUDr. PAVEL BLANICKÝ,
šéfredaktor Bulletinu advokacie

O nedostatku (nad novým občanským zákoníkem)

JUDr. VÁCLAV VLK

Musím hned v úvodu přiznat, že inspirací mého článku byla malá přestřelka na stránkách BA mezi kolegy Křečkem a Eli-

ášem na téma nový občanský zákoník a jeho vžití či nevjžití právní pojmy, obraty, rozsah a srozumitelnost (BA č. 9/2008). Prvně zmíněný z pozice praktika věrného reálnému životu hájí své pojmy a kritizuje (staro) novoty a pan profesor mu celkem přehledně dokazuje, že co se zdá nové a umělé, je staré a prověřené, ba prazákladní. Musím říct, že celý střet je pro dnešní právníckou subkulturu signifikantní. Právní předpisy jsou úrovně nevalné a neologismy či pseudotvary, které nové právní normy přinášejí, jsou vskutku odporné. Je to dáno povahou našeho zákonodárce, který ať na úrovni lokální, obce, vyhlášky, ministerstva, parlamentu naší země, tak na úrovni celoevropské, v sloutných nařízeních jistě Komise, pocituje čím dál větší touhu stvářet právo jak návod na pračku, při základních pravidlech:

- a) netřeba zobecňovat, je nutno jen zakázat či povolit;
- b) fyzické a právnícké osoby jsou ducha mdlého, a proto je třeba vše popsat do detailů;
- c) ani příroda není svéprávná a tvoří spolu s člověkem banány nepředvídaného zakřivení;
- d) zodpovědnost za svůj názor a činění bez doslovného svolení se pod trestem smrti zakazuje;
- e) nejlepší právník je inženýr technického směru.

Žijeme v době pro praktické právo velmi nepříznivé a pro právní vědu jakbysmet, rozpolčení po nacisticko-bolševické bouři, válcování světem tak bujarého komunikačního i technického pokroku, jaký lidstvo doposud nepoznalo. Tato doba není naší profesí, vyžadující pokojný stav práva, nijak nakloněna, pokud není naší zálibou sledovat zhoubné zákonné bujení či se pokusit o suicidium cestou konzumace všech textů Sbírký zákonů.

Právní vzdělanci z univerzit tak nějak naivně doufají, že návrat ke kořenům nás zachrání, a dělníci práva, k nimž se počítám sám, hájí alespoň ten malý písčiček vymezený jedním právním pojmem, o samotě tu a tam stojící terminus technicus, který zůstal třeba nezměněn i deset, dvacet i více let.

Ilustrační foto Jakub Stadler

Nemohu nalézt žádné potěšení v tom, že nemohu svým klientům říct, jak jejich věc dopadne, protože nejen nevím, jaký předpis se do rozhodnutí o jejich věci od doby mého podání změní, co vlastně soudce ví, že judikáty neexistují, či existují, ale jsou rozporné, ale že ani já, při maximální možné zodpovědnosti nevím, co vlastně v právních předpisech platí, protože je nejsem prostě schopen ani přečíst.

Kolega Křeček zaslouží pochvalu za svůj názor a zejména za to, že byl ochoten pustit se do šarvátky. Jsem zcela jistě přesvědčen, že jeho názor je nejen názorem většiny právníků, ale dokonce že je hlavně kvintesencí toho, jak bude uvažovat zákonodárny sbor. Současný souboj o terminologii totiž naznačuje, že došlo k odumření právníckého vzdělání budovaného století a jeho nahrazením vzděláním a praxí posledních padesáti let.

Povšimněme si třeba pojmu *byt v osobním vlastnictví*, který se vryl pod kůži tak, že jej používá s přehledem kdekdo, má svůj nepochybný, jasně určený obsah, a stal se tak skutečně živým právním termínem pro bytovou jednotku ve vlastnictví fyzické či právnícké osoby (hovoříme-li v režimu platného práva). Jaký paskvil je jedno i druhé, nebojím se říct zparchantělá reakce odborného názvosloví na newspeak komunismu, který nás donutil blbnout a hledat náhražky. Současná judikatura, ale i právní publikace pro praktickou praxi, odborné články, ale i laická publikace o právu operuje s neuvěřitelnými novotvarami a právními instituty. Aktivní právnícké generace jsou bezesbytku vystaveny dlouhodobě nekvalitní novotvorbě, v myšlení převažuje právní pozitivismus,

aplikují právo (a to včetně autora těchto řádek) především jako soubor zákazových norem.

Co jsme se naučili, předáváme dál a není v našich mentálních schopnostech udělat s tím něco bezbolestně.

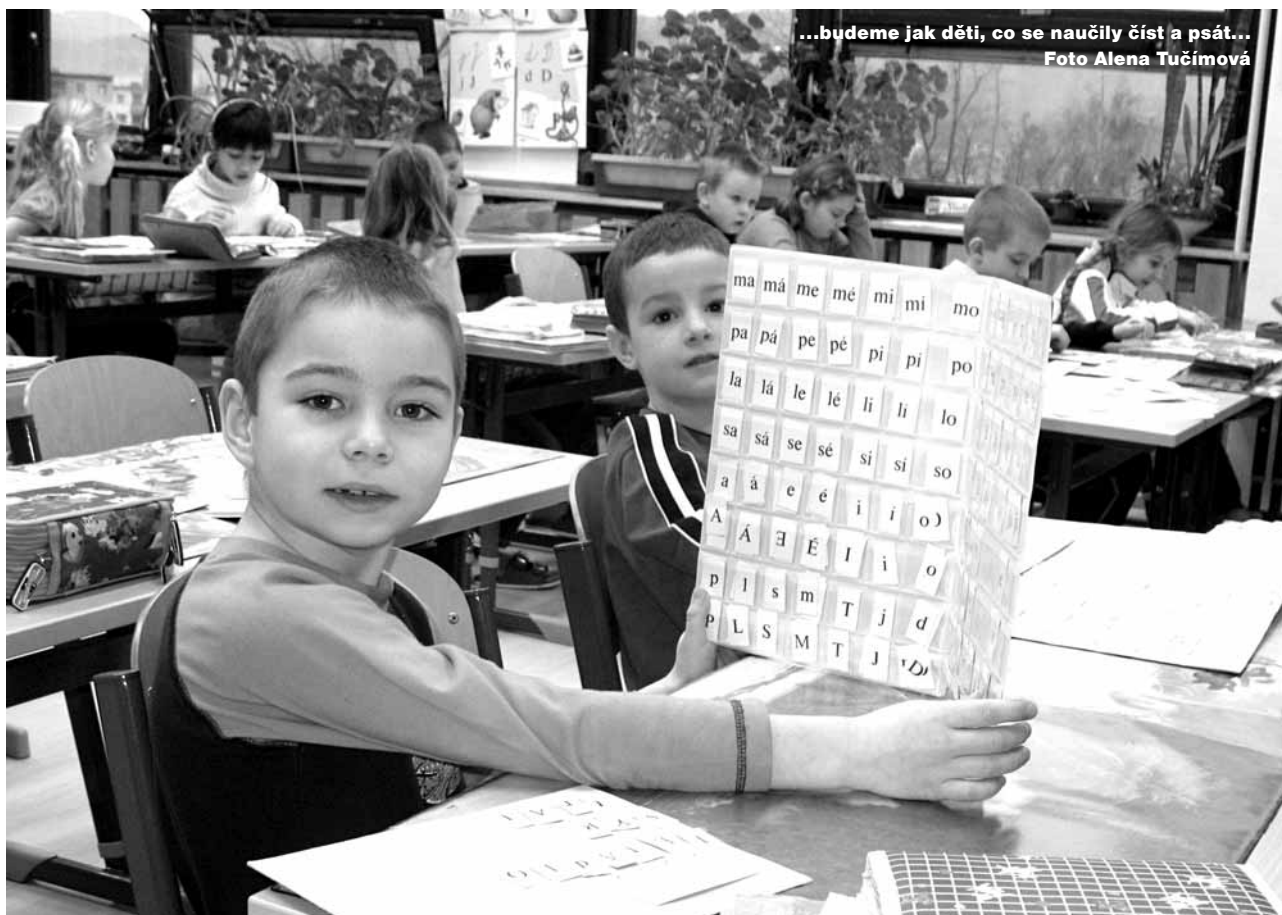
Nový občanský zákoník nám náhle říká, *podívej, ty nic nevíš, ty nic neznáš, zapomeň na to, co umíš, co ses naučil, co je tvým denním chlebem*. To platí jak pro ty, co ho vítají, tak pro ty, co ho zatracují. Představme si, že zhyne koncepce absolutní neplatnosti právního úkonu, jak budou ti soudci, kteří lpi na liteře zákona do důsledku, vnitřně chápat důsledky této změny? Základy obecných právních věd jsou zapomenuty, univerzita je dávno za nimi i za námi. Na teoretických základech postavené praktické znalosti nelze použít, ale jak stavět nové právo na základy, co už jsou pryč? Ani jiné profese, včetně advokátské, na tom nejsou líp. Je to sice cynické, ale ti se skutečně klasickým vzděláním jsou prostě mrtví. V roce 1938 by jim muselo být tak minimálně 45 let, aby měli teoretické základy a praxi pro bezproblémové pochopení toho, co přinese občanský zákoník. Stane se nám tak náhle neuvěřitelná věc, budeme jak děti, co se naučily číst a psát, všichni v prakticky totožné situaci postavení před koncepčně odlišný základní kodex, přesahující svým dopadem do praxe a obsahem i Ústavu a Listinu. Nová startovní čára. Nenaučíme se to za týden ani za měsíc, nemáme odpovídající teoretické znalosti, jsme pevně zaseknuti v současnosti. Trpíme a budeme trpět nedostatkem času na studium, nedostatkem teoretických znalostí, nedostatkem klasického vzdělání.

Příležitost, kterou však nový obecný občanský zákoník skýtá, je neméně skvělá, jako je strašně prázdná, které zařadí příkazem naše znalosti do kolony historický archiv. Nemůžeme si dovolit luxus čtyřiceti let na poušti a tak budeme **nuceni**, ale současně budeme mít **možnost** tento zákon praktikovat takřka od čistého stolu. Nepochybně nám bude oporou judikatura cizí, předválečná i rakouskouherská, ale to zásadní, tedy naplnění právních pojmů obsahem skutečnosti bude na nás, kteří praktikujeme právě tady a teď. Představte si, že si budeme moci dovolit onen luxus samostatně aplikovat právní normu třeba jen podle přesvědčení, co je dobré a co je špatné. A náhle náš nový názor bude moci někdo sdílet a někdo mu oponovat. Bude u toho muset přemýšlet a studovat, nebude mu stačit opakovat stokrát naučené a vyřčené. *Zmizí takhle se to dělalo vždycky?! Nedostatek judikatury a vymazání zažitých pojmů bude přece také či dokonce bude zejména výhodou intelektuálního boje, nejlépe však hodokvasu, který, jak doufám, nastane. Bude to fiesta nedostatku přežvýkaného sena, granulátu ze zásob dávno prošlých zárukou. Nedostatku vzdělání a vědění, vyvážená zlatem cesty za novým právem.*

✦ Autor, pražský advokát, je předsedou výboru ČAK pro vnější vztahy.

Poznámka redakce:

Ke stejnému tématu viz „Přečetli jsme za vás“, str. 50-51.

Limitace náhrady škody v obchodních vztazích *de lege ferenda*

JUDr. KAREL VODIČKA

I. Úvod

V současné době Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR projednáváný sněmovní tisk č. 498, který novelizuje řadu ustanovení obchodního zákoníku, již stačil vzbudit přinejmenším jednu značně odmitavou reakci odborné veřejnosti.¹ Novela by jednak měla uvést tuzemský obchodní zákoník do souladu s novelou druhé směrnice,² u níž transpoziční lhůta tuzemskému zákonodárci uplynula již 15. 4. 2008, a jednak nově přeformulovává některá již dříve do obchodního zákoníku transponovaná ustanovení, která však vyvolávají aplikační a interpretační problémy a v míře nikoli zanedbatelné zvyšují transakční náklady obchodních vztahů podléhajících obchodnímu zákoníku.

Kromě jiného by však novela měla z obchodního zákoníku vypustit anebo pozměnit i některá ustanovení, která nemají původ ve směrnících evropského práva společností. **Jednou z těchto změn je i navrhovaný bod č. 29 návrhu zákona, který mění ust. § 263 v tom směru, že nadále činí kogentním ustanovením toliko odstavec druhý § 386, zatímco první odstavec nadále mezi kogentní ustanovení řazen nebude.**

II. Nastínění problému

Nyní platné a účinné ustanovení § 386 odst. 1 obchodního zákoníku zní: „*Nároku na náhradu škody se nelze vzdát před porušením povinnosti, z něhož může škoda vzniknout.*“ Prozatím se dle ust. § 263 obchodního zákoníku jedná o ustanovení kogentní, v důsledku přijetí tohoto návrhu zákona by však toto ustanovení mělo být nadále dispozitivní. Dle důvodové zprávy, která návrh zákona provází, **bude důsledkem této změny skutečnost, že smluvní strany budou moci nadále svobodně limitovat rozsah náhrady škody.** Dovolím si na tomto místě vyslovit pochybnost o tom, zda změna ust. § 386 odst. 1 z kogentního na dispozitivní skutečně způsobí předkladatelem zamýšlený důsledek.

Dle mého názoru totiž tento důsledek, tj. přípustnost limitace (nikoli vyloučení) odpovědnosti za škodu v obchodních vztazích, nastane pouze tehdy, pokud je správný výklad současného znění ust. § 386 odst. 1 obchodního zákoníku takový, že toto ustanovení dosud kogentně míří jak na vzdání se (vyloučení) nároku³ na náhradu škody, tak na případy limitace rozsahu náhrady škody.⁴ Naopak pokud by (konstantní) judikatura

Nejvyššího soudu za správný uznala výklad, podle kterého současné znění ust. § 386 odst. 1 obchodního zákoníku míří pouze na vzdání se (vyloučení) náhrady škody, pak předkladatelem zamýšlený důsledek nenastane, neboť napříště bude dle dispozitivního ustanovení § 386 odst. 1 obchodního zákoníku možné se toliko vzdát náhrady škody, tj. smluvně vyloučit (nikoli limitovat) náhradu škody.

Jelikož však konstantní judikatura Nejvyššího soudu k této otázce doposud mlčí a otázka přípustnosti limitace je řešena spíše v doktríně obchodního práva, interpretační problém tak zůstává a v případě přijetí předmětného návrhu zákona by byl značně rozšířen, neboť ti autoři, kteří přípustnost limitace náhrady škody v obchodních vztazích dosud připouštěli, budou moci argumentovat v tom směru, že v obchodních vztazích je přípustná nejen limitace náhrady škody, neboť ust. § 386 odst. 1 obchodního zákoníku míří nejen na vzdání se (vyloučení) náhrady škody, ale dokonce je možné se vzdát náhrady škody v celém rozsahu vzhledem k tomu, že nově bude ust. § 386 odst. 1 obchodního zákoníku řazeno mezi ustanovení dispozitivní.

Tento způsob vyřešení interpretačních problémů s ust. § 386 odst. 1 obchodního zákoníku, tj. učinění tohoto ustanovení dispozitivním, lze však hodnotit jako problematický,⁵ neboť posledně popsany důsledek jistě novela nezamýšlela, neboť vzdání se (vyloučení) náhrady škody je buďto vůbec v zahraničních úpravách zakázáno, anebo je připouštěno při splnění zákonem stanovených podmínek,⁶ protože alokace rizik mezi strany smlouvy by mohla být v případech úplného vyloučení odpovědnosti za škodu zcela neadekvátní.

Jaké by tedy byly důsledky přijetí navrhované změny?

a) Použití výkladu, podle kterého je dosud nepřipustné vzdání se (vyloučení) náhrady škody, jakož i limitace náhrady škody:

Pokud je správný výklad ust. § 386 odst. 1 obchodního zákoníku takový, že nepřipustné je jak vzdání se (vyloučení) náhrady škody, tak její limitace, pak **pokud by byl návrh zákona přijat, bude smluvním stranám umožněno vzdát se (vyloučit) náhradu škody, jakož i limitovat rozsah náhrady škody.**

Druhý jmenovaný důsledek, tj. limitace rozsahu náhrady škody, problematický není, avšak značné problémy by přinesla možnost vylučovat ve smlouvách zcela odpovědnost jedné smluvní strany (nebo obou smluvních stran), neboť je nepochybné, že by tohoto ustanovení mohlo být zneužíváno silnými smluvními partnery, kteří by na své straně mohli zcela vylučovat náhradu škody, čímž by bylo v míře zcela neúnosné obchodní riziko přenášeno na druhé smluvní strany.

b) Použití výkladu, podle kterého je dosud nepřipustné pouze vzdání se (vyloučení) náhrady škody:

Bohužel k uspokojivějším závěrům nedojdeme ani tehdy, budeme-li vycházet z toho, že správný výklad ust. § 386 odst. 1 obchodního zákoníku je takový, že nepřipustné je jen vzdání se (vyloučení) náhrady škody.

Pokud je tedy tento výklad správný, pak pokud by byl návrh zákona přijat, **bude novým dispozitivním zněním ust. § 386 odst. 1 obchodního zákoníku smluvním stranám umožněno pouze vzdát se (vyloučit) náhradu škody**, neboť bychom připustili, že toto ustanovení se limitace náhrady škody nikdy netýkalo. To znamená, že limitace rozsahu náhrady škody výslovně upravena není, avšak ze zásady je dovoleno vše, co není zakázáno, a z dispozitivního znění ust. § 379 obchodního zákoníku, které se právě rozsahu odpovědnosti za škodu týká a které je odrazovým můstkem pro ty autory, kteří zastávají tento výklad, lze dovodit (za splnění určitých podmínek)⁷ možnost limitace rozsahu náhrady škody.⁸

Z uvedeného plyne, že ať už je správný výklad prezentovaný sub a) nebo sub b), **vedlo by přijetí návrhu zákona k pravděpodobně nezamýšlenému důsledku, kterým by bylo obecné umožnění vzdání se (vyloučení) náhrady škody v obchodních vztazích.** Z důvodové zprávy k návrhu zákona přitom nelze dovodit, že by předkladatel takový záměr sledoval, neboť důvodová zpráva k navrhovanému bodu č. 29 hovoří toliko o umožnění limitace náhrady škody.

III. Výklad nabízený předkladatelem

Bez ohledu na to, zda se přikloníme k jednomu nebo druhému výkladu, nabízí se ještě výklad třetí, který prezentuje v důvodové zprávě předkladatel zákona, podle něhož *„dispozitivní povaha zvláštního ustanovení § 386 odst. 1 obchodního zákoníku znamená, že na dohody ohledně rozsahu odpovědnosti za škodu, uzavřené podle obchodního zákoníku, se napříště nebude vztahovat obecná právní úprava ustanovení § 574 odst. 2 občanského zákoníku“*.

Podle tohoto výkladu je ust. § 386 odst. 1 obchodního zákoníku ustanovením speciálním ve vztahu k ust. § 574 odst. 2 občanského zákoníku. S tím lze jistě souhlasit. Souhlasit lze jistě i s tím, že na podnikatele, kteří v režimu obchodního zákoníku sjednávají smlouvu, jejíž součástí je i ustanovení, které rozsah náhrady škody limituje, dopadá v prvé řadě speciální ustanovení § 386 odst. 1 obchodního zákoníku, resp. ust. § 574 odst. 2 občanského zákoníku může na takové strany dopadat pouze tehdy, pokud připustíme, že ust. § 386 odst. 1 obchodního zákoníku se vztahuje pouze na případ vzdání se (vyloučení) náhrady škody, tzn., že by správný výklad byl výklad prezentovaný výše sub b). Pokud bychom naopak připustili, že správný je výklad prezentovaný sub a), pak ust. § 574 odst. 2 občanského zákoníku nemůže na případy smluvní limitace náhrady škody v obchodních vztazích dopadat nikdy, neboť veškeré „pokusy o vzdání se práv“ (tj. jak o vzdání se náhrady škody, tak o limitaci rozsahu náhrady škody) pokrývá současné kogentní ustanovení § 386 odst. 1 obchodního zákoníku.

Z toho, co bylo uvedeno výše, zejména ze skutečnosti, že předkladatel počítá s tím, že by na ujednání o limitaci rozsahu náhrady škody mělo dopadat obecné ustanovení § 574 odst. 2 občanského zákoníku, lze soudit, že rovněž dle názoru předkladatele je správný názor prezentovaný zde výše sub b), podle něhož se ust. § 386 odst. 1 obchodního zákoníku vztahuje pouze na případy vzdání se (vyloučení) náhrady škody, neboť pokud by platil výklad sub a), nemohlo by se ust. § 574 odst. 2 občanského zákoníku na podnikatele vůbec aplikovat.

Problém je ale v tom, že pokud je správný výklad sub b) a ust. § 386 odst. 1 obchodního zákoníku dopadá pouze na případy vzdání se (vyloučení) náhrady škody, pak pokud učiníme toto ustanovení dispozitivním, neumožníme tím zároveň limitaci rozsahu náhrady škody, neboť toto ustanovení na případy limitace vůbec nedopadá; jinými slovy: na současném stavu by se nic nezměnilo. Jediné, co by bylo v důsledku přijetí zákona umožněno, by byla možnost vzdát se (vyloučit) náhradu škody úplně, což je sám o sobě značně diskutabilní důsledek, navíc předkladatelem návrhu zákona evidentně nezamýšlený.

Důvodová zpráva k předmětnému návrhu zákona sice počítá s tím, že případné excesy při sjednávání limitace náhrady škody v obchodních vztazích by bylo možno řešit pomocí korektivu zásad poctivého obchodního styku dle ust. § 265 obchodního zákoníku, avšak ve světle shora uvedeného je na místě dodat, že **pokud nebude důsledkem této novely (dispozitivní) umožnění limitace náhrady škody, nýbrž pouze (dispozitivní) umožnění vzdání se (vyloučení) náhrady škody, pak**

Ilustrační foto: Jakub Stadler

se premisa sledovaná předkladatelem neuplatní. Je dokonce možné pochybovat o tom, že pokud zákon stranám umožní vyloučit zcela náhradu škody a činí tak zařazením ust. § 386 odst. 1 obchodního zákoníku mezi ustanovení dispozitivní, je zde vůbec prostor pro uplatnění korektivu dle ust. § 265.

IV. Řešení *de lege ferenda*

Nemám pochyb o tom, že úmysl předkladatele je veden úsilím o vyjasnění přípustnosti limitace rozsahu náhrady škody, kterážto možnost – pokud by byla dobře normativně do obchodního zákoníku zakotvena – by byla bezpochyby obecně přivítána jak uživateli obchodního zákoníku, tak i odbornou veřejností. Avšak způsob, který předkladatel při řešení tohoto problému zvolil, vede k mnohem většímu zatemnění vztahu vzdání se nároku na náhradu škody a limitace rozsahu náhrady škody, jakož i vztahu speciálního ustanovení § 386 odst. 1 obchodního zákoníku a obecného ustanovení § 574 odst. 2 občanského zákoníku.

Mám za to, že mnohem větší službu by veřejnosti prokázalo nikoli přeřazení ust. § 386 odst. 1 obchodního zákoníku mezi dispozitivní normy, ale pouhé přeformulování tohoto ustanovení v tom směru, že by toto ustanovení výslovně zakazovalo vyloučení náhrady škody před tím, než se poškozený o porušení povinnosti, která zakládá jeho právo na náhradu škody, dozví,⁹ a naopak by další, do ustanovení § 386 vložený (dispozitivní) odstavec výslovně připouštěl limitaci rozsahu náhrady škody s tím, že by obecně formuloval minimální podmínky, při jejichž splnění by bylo lze limitaci hodnotit jako přiměřenou.

Pakliže návrh zákona nedozná v tomto ohledu změny, pak sice (s největší pravděpodobností)¹⁰ odpadne hlavní důvod, pro který bylo obecně sjednání ustanovení o limitaci škody vnímáno jako značné právní riziko, avšak na druhou stranu nebudou existovat explicitně stanovené podmínky přípustnosti limitace náhrady škody v ob-

chodních vztazích a i samo rozhraničení mezi limitací náhrady škody a vyloučením bude nejasné a neostře.¹¹ Je pravda, že pokud by šlo o podmínky přípustnosti limitace náhrady škody v obchodních vztazích, byla by jistě použitelná obecná ustanovení; jako příklad lze uvést již zmíněné obecné ustanovení § 265 obchodního zákoníku, podle něhož by bylo možno takové limitace náhrady škody, které by zneužívaly postavení jedné smluvní strany, posoudit jako nepoživající právní ochrany pro rozpor se zásadami poctivého obchodního styku, anebo obecné ustanovení § 39 občanského zákoníku. Nevýhodu takového řešení však vidím v tom, že by bylo třeba počkat řadu let na příslušnou judikaturu. Do té doby by nejistota přetrvávala.

V. Závěr

Domnívám se, že zvolené řešení umožnění limitace náhrady škody v obchodních vztazích není ideální a mělo by být v průběhu legislativního procesu přehodnoceno. Důsledkem pozitivní snahy racionálního zákonodárce by nemělo být přijetí právní normy, v jejímž důsledku vznikne stav právní nejistoty. Nevidím důvod, proč by nemohly být výslovně – alespoň v obecné rovině – specifikovány podmínky, za kterých je limitace náhrady škody přípustná, neboť i v zahraničních úpravách je bližší specifikace takových podmínek standardem (srov. např. úpravu německou v BGB).

Myslím, že u takto důležité otázky, jejíž zodpovězení je nakonec předmětem zájmu nejen tuzemských odborníků a podnikatelů, ale i zahraničních investorů, by stálo za to normativně vymezit alespoň ty nejzákladnější meze přípustnosti limitace náhrady škody v obchodních vztazích a nespolehat jen na korektiv zásad poctivého obchodního styku.

✦ Autor, advokátní koncipient, je doktorandem na PF ZČU v Plzni v oboru obchodní právo.

1 Čech, P.: Parlament čelí bezprecedentnímu útoku na obchodní zákoník. Právní rozhledy, 2008, č. 13, s. II.

2 Srov. směrnici Evropského parlamentu a Rady 2006/68/ES.

3 Stranou na tomto místě ponecháme ne zrovna ideální formulaci tohoto ustanovení, které hovoří o vzdání se nároku ještě před porušením povinnosti, kdy tedy logicky „nárok“ ještě vůbec nemohl vzniknout, neboť zde není právní důvod (tj. porušení smlouvy či zákona), v důsledku něhož nárok teprve vzniká. K této problematice srov. Šilhán, J.: Náhrada škody v obchodních vztazích a možnosti její smluvní limitace. 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2007, s. 25.

4 K tomuto závěru dochází např. J. Bejček, J. Hándl, V. Horáček, M. Salačová. Přehled odborných statí těchto autorů, v nichž je tento názor zastáván, podává K. Marek. Srov. Marek, K.: K limitaci náhrady škody a smluvním pokutám. Právní fórum, 2005, č. 6, s. 238.

5 Čech, P.: op. cit. sub 1.

6 Srov. např. § 2 až 719 amerického Uniform Commercial Code, který vyloučení umožňuje pouze u tzv. consequential damages, tedy nikoli obecně, přičemž korektivem je zde hledisko případné nehoráznosti takového ujednání (unconscionability).

7 O skutečnosti, že limitace rozsahu náhrady škody nemůže být bezděh, např. že se nesmí blížit úplnému vyloučení náhrady škody, myslím pochybnosti nevznikají, podobně jako nevznikají pochybnosti o tom, že by zákon neměl smluvním stranám obecně umožňovat úplné vyloučení náhrady škody.

8 Tento výklad přirozeně není neproblematický, neboť naráží na obecné ustanovení § 574 odst. 2 občanského zákoníku, které je pozůstatkem socialistické kodifikace občanského zákoníku z roku 1964 a dnešním poměrům již nevyhovuje. Vzhledem k subsidiaritě občanského zákoníku tak nelze vyloučit, že přestože je – podle tohoto druhého názoru – dle obchodního zákoníku přípustné rozsah náhrady škody limitovat, neboť ust. § 379 je dispozitivní a ust. § 386 odst. 1 se limitace náhrady škody netýká, naráží přípustnost limitace na obecné ust. § 574 odst. 2 občanského zákoníku, jehož rozsah je evidentně širší než rozsah ust. § 386 odst. 1 obchodního zákoníku.

9 Jinými slovy bylo by vhodné namísto dnes sledovaného objektivního hlediska vzniku škody zakotvit do zákonné úpravy hledisko subjektivní, které zohledňuje vědomí poškozeného o vzniku škody. Srov. Šilhán, J.: Náhrada škody v obchodních vztazích a možnosti její smluvní limitace. 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2007, s. 26.

10 Srov. výše načrtnutou úvahu v poznámce 8. V tomto směru, pokud by byl návrh předmětného zákona přijat, mohl by existovat i názor, že limitace náhrady škody v obchodních vztazích možná není vzhledem k tomu, že správný výklad této problematiky je výklad prezentovaný výše sub b), podle něhož § 386 odst. 1 obchodního zákoníku míří pouze na případy úplného vyloučení náhrady škody, takže veškeré pokusy o limitaci náhrady škody v obchodních vztazích by mohly ztroskotat na subsidiárně použitelném ust. § 574 odst. 2 občanského zákoníku. Absurdním důsledkem tohoto již tak dost absurdního výkladu by byla skutečnost, že de lege lata by bylo možné vyloučit náhradu škody, ale nikoliv ji limitovat. Tento výklad ad absurdum zde naznačuji jen proto, aby bylo demonstrováno, jaké nesnáze může zvolená legislativní technika přinést.

11 Dle mého názoru nelze pod pojmem vyloučení náhrady škody rozumět pouze případ, kdy náhrada škody bude nula, ale též případy, kdy limitace náhrady škody bude pro jednu smluvní stranu natolik nízká, že by náhrada škody měla vzhledem k plnění této strany pro tuto stranu prakticky nulový význam.

Nový režim koncentrace v civilním sporu – z bláta do louže

JUDr. KAREL SVOBODA

Dokazování v řízení před civilním soudem čekají podstatné změny. Od 1. 7. 2009 vstoupí v účinnost novela občanského soudního

řádu č. 7/2009 Sb., která počítá s tím, že tvrdit a prokázat pro rozhodnutí podstatné skutečnosti bude možné jen do doby skončení prvního jednání, případně do třiceti dnů od jeho skončení.¹ K navození skutkového a důkazního „stopstavu“ tedy nedojde až k okamžiku vyhlášení prvostupňového rozsudku, jak je tomu dosud.² Na první pohled se zdá, že nové ustanovení § 114c o. s. ř. zamezí taktizování stran a přispěje k urychlení řízení. Strany sporu totiž budou muset se všemi skutkovými tvrzeními a s důkazy přijít již na počátku řízení.

Nyní se zamyslím nad tím, zda novela o. s. ř. k takovému následku skutečně povede.

Změna o. s. ř. však nepomyslí na to, že pro rozhodnutí důležité skutečnosti mohou být ve chvíli skončení prvního jednání předmětem shodných tvrzení účastníků. Ale poté již nikoli. Například obě strany se při prvním jednání shodnou na tom, že kupní smlouva, na jejímž základě žalobce prodal žalovanému zboží za konkrétní cenu, byla v ústní formě uzavřena. Soud v té chvíli z takového shodného tvrzení vychází jako z nesporného faktu a nečiní je předmětem dokazování.³ Později však může jedna ze stran (například žalovaný) od původně shodného tvrzení odstoupit. Předmět dokazování se v takovém případě dodatečně a navzdory již navozené koncentraci řízení rozšíří o další, nyní již spornou skutečnost. **Dokud naše procesní předpisy nevyřeší, zda a za jakých okolností má účastník právo od původně shodného skutkového tvrzení odstoupit, bude možné nově zaváděnou koncentrací obejít dodatečným zpochybněním pro rozhodnutí podstatných faktů.**

Po novele o. s. ř. budeme mít ve skutečnosti koncentrace hned dvě. Jednak koncentraci navozenou k okamžiku skončení prvního jednání ve věci, jednak koncentraci, k níž dojde ve chvíli vyhlášení prvostupňového rozsudku. Ustanovení § 119a odst. 1 o. s. ř. totiž i po novele zůstává zachováno prakticky beze změn. Dosavadní koncentrace k okamžiku vyhlášení rozsudku soudem prvního stupně se do jisté míry stane koncentrací „navíc“. Řízení v době vyhlášení rozsudku totiž bude již dávno zkoncentrováno. Koncentrace k okamžiku vyhlášení prvostupňového rozsudku nadále bude mít smysl jen ve výjimečných případech, v nichž dochází k prolomení pr-

vozní koncentrace navozené k okamžiku skončení prvního jednání ve věci.⁴

Novela o. s. ř. bez náhrady zrušuje tzv. návrhovou koncentraci řízení, která je dosud upravena v ustanovení § 118c o. s. ř.⁵ Návrhová koncentrace byla účinným prostředkem, jak se mohl průtahy postižený účastník bránit obstrukcím protistrany, které spočívaly ve stále novém a novém vtahování dalších skutečností a důkazů do sporu. Pokud soud návrhu na koncentraci řízení vyhověl, došlo po soudem stanovené lhůtě k navození skutkového a důkazního „stopstavu“, který nadále průtahům zabraňoval. Podle mého názoru bylo toto ustanovení zrušeno předčasně. Již výše jsem zmínil, že odstoupení od původně shodných skutkových tvrzení může zákonou koncentraci navozenou k okamžiku skončení prvního jednání vyvrátit a navodit procesní situaci, jako by koncentrace nebylo. V takovém případě by měl mít účastník právo domáhat se nastolení „protiprůtahové“ koncentrace, kterou dosud upravuje § 118c o. s. ř.

Nově zaváděná koncentrace podle § 114c o. s. ř. a podle § 118b odst. 1 o. s. ř. uspokojivě neřeší problém vnášení dalších skutečností a důkazů poté, co byla připuštěna změna žaloby. Novela totiž zakazuje tvrdit a prokázat nové skutečnosti v již zkoncentrovaném řízení i ve chvíli změny žaloby. Avšak téměř každá změna žaloby je založena na tom, že žalobce chce a tedy i tvrdí něco navíc. Změnou žaloby se tedy žalobce vystaví riziku neúspěchu ve sporu. Podle mého názoru není tato přísnost zcela na místě. Koncentrační přísnost ve vztahu ke změněné žalobě možná povede k tomu, že žalobce bude muset podávat další a další žaloby, pokud se rozhodne rozšířit své požadavky vůči žalovanému. Možná by bylo moudřejší, aby ke koncentraci řízení ve vztahu k nově vzneseným (a soudem připuštěným) požadavkům došlo až skončením prvního jednání, které se po připuštění změny žaloby uskutečnilo. Protahování řízení prostřednictvím stále nových návrhů na změnu žaloby soud může snadno zabránit tím, že návrh na změnu žaloby nepřipustí. Proti tomuto usnesení není odvolání přípustné.⁶

Stěžejní problém novely o. s. ř. spočívá v tom, že bezvýjimečně zaváděný skutkový a důkazní „stopstav“, nastolený k okamžiku skončení prvního jednání, může být v některých sporech velmi nepraktický. U složitých sporů soud ani strany řízení nemohou již při prvním roku odhadnout, jakým směrem se skutková situace vyvine poté, co při následujících jednáních budou provedeny veškeré důkazy, které byly účastníky do skončení prvního roku navrženy. Proto může vyvstat objektivní potřeba na nově zjištěná fakta reagovat dalšími tvrže-

ními a důkazy. A to aniž by bylo možné taková skutková a důkazní doplnění pokládat za obstrukční. Předčasné a paušální navození skutkového a důkazního „stopstavu“ může vést k nepředvídatelným a hlavně k nespravedlivým rozhodnutím. **Dosavadní koncentraci sporu, k níž dochází až po provedeném dokazování ve chvíli vyhlášení prvostupňového rozsudku, pokládám za přijatelnější řešení.** K nastolení skutkového a důkazního „stopstavu“ na jejím základě totiž dojde až ve chvíli, kdy se soud oprávněně domnívá, že veškeré podstatné skutečnosti a důkazy již během řízení vyšly najevo.

Aktuální novela o. s. ř. opět uspokojivě neřeší meze skutkové a důkazní iniciativy soudu. Soud má mít stále možnost „svévolně“ dokazovat a vtaňovat do řízení skutečnosti, které žádný z účastníků ani netvrdí.⁷ Omezení důkazní iniciativy soudu tím, že může „svévolně“ provést jen takové důkazy, které vyplývají z obsahu spisu, pokládám spíše za kosmetickou úpravu, která se v důkazní praxi soudů reálně neprojeví. Dokud zákon nestanoví, že český soud ve sporu (nikoli v tzv. nesporech)⁸ nemá právo vyvíjet jakoukoli iniciativu při zjišťování skutku, bude jakákoli koncentrace problematická. Nastolí totiž skutkový a důkazní „stopstav“ pouze pro účastníky, samotný soud nebude koncentrací vázán.

Smyslem každé koncentrace řízení je donutit účastníky k tomu, aby uváděli pro rozhodnutí podstatné skutečnosti co nejdříve. Jejím cílem není okleštění dokazování. Proto civilní soud i po novele o. s. ř. bude muset účastníky před skončením prvního jednání ve věci poučit o svém předběžném skutkovém a právním názoru na projednávanou záležitost.⁹ Jinak ke zkoncentrování řízení nedojde, protože účastníci budou v pozdějších fázích řízení právem tvrdit, že pro nepoučení ze strany

soudu nemohli pro verdikt rozhodující fakta a důkazy tvrdit „bez své viny“ již před koncentrací. Za takové situace se bude mít za to, že k navození skutkového a důkazního „stopstavu“ následkem koncentrace nedošlo.¹⁰ Potíž je v tom, že soudce dost dobře nebude moci vyjít svůj předběžný skutkový a právní názor, pokud veškeré, účastníky navržené důkazy nebudou provedeny již při prvním jednání. K takové situaci bude ve složitých sporech docházet pravidelně.

Nejsem si jist tím, že nově navrhovaný režim koncentrací v civilních sporech povede k rychlému a zejména ke spravedlivému rozhodování. Novela o. s. ř. č. 7/2009 Sb. je totiž příliš povrchní a nedomyšlí, co se s koncentrací stane za určitých procesních situací. Například tehdy, když některý z účastníků odstoupí od původně shodných tvrzení nebo když dojde ke změně žaloby. Předčasná koncentrace může vést k rozhodování na základě evidentně nesprávně zjištěného skutkového stavu. Rozhodnutí za takových okolností budou nespravedlivá. Soudy si budou vypomáhat tím, že budou nadužívat výjimky prorážející koncentrací (budou připouštět další návrhy na doplnění dokazování s odůvodněním, že je účastníci dříve nemohli učinit, protože „bez své viny“ neměli dostatek skutkových informací). Někteří soudci ve snaze dospět ke zjištění pokud možno úplné pravdy budou nadužívat ustanovení § 120 odst. 3 o. s. ř., které bez jasných mantinelů připouští skutkovou a důkazní iniciativu soudu.

✦ Autor je místopředsedou Okresního soudu Plzeň-město.

Poznámka redakce:

Ke stejnému tématu viz „Přečtli jsme za vás“, str. 51-52.

1 Viz nové znění § 114c odst. 4, 5 a § 118b odst. 1 o. s. ř. Tato ustanovení počítají s tím, že ve věcech, které nelze ukončit při jediném soudním jednání, nařídí soudce přípravné jednání. Ke koncentraci (k navození skutkového a důkazního „stopstavu“) dojde ve chvíli skončení tohoto jednání. V odůvodněných případech soud může účastníkům poskytnout maximálně třicetidenní lhůtu k doplnění jejich tvrzení a důkazů. Ke stejné koncentraci dojde i tehdy, když soud nařídí „běžné“ ústní jednání (viz nový § 118b odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

2 Podle dosavadního § 119a odst. 1 o. s. ř. „před skončením jednání je předseda senátu povinen, s výjimkou věcí uvedených v § 120 odst. 2, účastníky přítomné při jednání poučit, že všechny rozhodné skutečnosti musí uvést a že důkazy musí být označeny dříve, než ve věci vyhlásí rozhodnutí, neboť později uplatněné skutečnosti a důkazy jsou odvolacím důvodem jen za podmínek uvedených v § 205a.“

3 Viz § 120 odst. 4 o. s. ř., podle něhož soud může vzít za svá shodná tvrzení účastníků.

4 Podle nového znění § 118b odst. 1 věta třetí

o. s. ř. „k později uvedeným skutečnostem a označeným důkazům smí soud přihlídnout, jen jde-li o skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být zpochybněna věrohodnost provedených důkazních prostředků, které nastaly po přípravném jednání nebo které účastník nemohl bez své viny včas uvést, jakož i ke skutečnostem nebo důkazům, které účastníci uvedli poté, co byl některý z nich vyzván k doplnění rozhodujících skutečností podle § 118a odst. 2.“ (Tedy jestliže účastník nesprávně právně hodnotí situaci a následkem této mylky uvádí skutková tvrzení, která nejsou pro rozhodnutí ve věci podstatná.)

5 Podle § 118c odst. 1 dosavadního o. s. ř. „dochází-li v projednání věci k průtahům proto, že účastník je nečinný nebo že přes výzvy soudu nevyklčil všechny rozhodné skutečnosti nebo neoznačil potřebné důkazy, může soud, je-li to účelné a nejde-li o věci uvedené v § 120 odst. 2, na návrh jiného účastníka usnesením rozhodnout, že ve věci lze uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání nejpozději ve lhůtě, kterou určí, a že k později uvedeným skutečnostem

a důkazům nebude přihlíženo; lhůta nesmí být kratší než 15 dnů od doručení usnesení.“

6 Viz § 95 odst. 1, 2 o. s. ř. a § 202 odst. 1 písm. f) o. s. ř.

7 Podle nového znění ustanovení § 120 odst. 3 o. s. ř. „nejde-li o řízení uvedená v odstavci 2, může soud provést jiné než účastníky navržené důkazy v případech, kdy jsou potřebné ke zjištění skutkového stavu a vyplývají-li z obsahu spisu. Neoznačí-li účastníci důkazy potřebné k prokázání svých tvrzení, vychází soud při zjišťování skutkového stavu z důkazů, které byly provedeny.“

8 Nesporná řízení jsou vyjmenována v ustanovení § 120 odst. 2 o. s. ř. Zejména jde o řízení ve věcech péče o nezletilé a o další řízení, v nichž je třeba, aby soudce zjistil pokud možno úplnou pravdu i tehdy, když jsou účastníci ve věci nečinní.

9 Viz § 118a odst. 1 – 3 o. s. ř.

10 Viz navrhované znění § 118b odst. 1 o. s. ř. Pokud účastníci nemohli včas tvrdit a prokazovat „bez své viny“, dochází ze zákona k prolomení koncentrace.

Záznamy telefonických hovorů pořízené třetími osobami jako důkaz

JUDr. JAN KOCINA, Ph.D.

Článek se zabývá některými **spornými aktuálními problémy při dokazování v trestním a občansko-právním řízení**, které se vztahují k záznamům telefonických hovorů

(dále jen „Záznamy“). Za Záznamy je považováno zachycení obsahu komunikace mezi různými fyzickými osobami na nosičích záznamu (magnetofonové pásky, kazety, diskety, CD apod.).

Je nepochybné, že Záznamem je zasahováno do ústavně garantovaných základních práv a svobod, zejména do těch práv, která jsou zaručena čl. 13 Listiny základních práv a svobod, publikované pod č. 2/1993 Sb., která je součástí ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listina“). Podle tohoto článku nikdo **nesmí porušit listovní tajemství ani tajemství jiných písemností a záznamů**, ať již uchovávaných v soukromí nebo zasílaných poštou nebo jiným způsobem, s **výjimkou případů a způsobem, který stanoví zákon**.

Stejně se zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem, telegramem nebo jiným podobným zařízením. Tento článek tedy upravuje i tzv. **tajemství zpráv podávaných telefonem**. Výjimku z takto formulovaného zákazu porušit tajemství zpráv podávaných telefonem tvoří ty případy, které musí být **stanoveny zákonem a zákonem musí být upraven i způsob provedení takového zásahu**.¹ Ve smyslu čl. 4 odst. 4 Listiny, která je součástí ústavního pořádku České republiky, při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Omezení přitom nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro která byla stanovena.

Při dokazování v trestním řízení se často střetávají dva protichůdné požadavky. Jedním požadavkem je zájem společnosti na trestním stíhání pachatelů trestné činnosti, druhým požadavkem je ústavně garantovaný zájem na integritě individuálních nebo celospolečenských hodnot přesahujících účel trestního stíhání.²

Ústavní soud České republiky (dále jen „ÚS“) již opakovaně judikoval, že k omezení základních práv či svobod, i když jejich ústavní úprava omezení mnohdy nepředpokládá, může dojít i v případě jejich kolize. Základní je v této souvislosti maxima, podle které základní právo či svobodu lze omezit pouze v zájmu jiné-

ho základního práva či svobody. Při úvaze o prioritě jednoho ze dvou v kolizi se ocitajících základních práv je **nutno zkoumat, zda byly využity všechny možnosti minimalizace zásahu do základního práva druhého**. Podle názoru ÚS je věcí **nezávislých soudů**, aby při střetu základních práv, která stojí na stejné úrovni, s přihlédnutím k okolnostem každého jednotlivého případu, **pečlivě zvážily, zda jednomu právu nebyla neodůvodněně dána přednost před právem druhým**.³

V této souvislosti se také poukazuje na to, že v České republice je přímo aplikovatelná Úmluva o ochraně lidských práv a svobod publikovaná pod č. 209/1990 Sb., a to pro potřeby zpracovávaného tématu, zejména čl. 8 zakotvujícího právo na soukromí, čl. 7 odst. 1 a čl. 10 odst. 2 dotýkající se práva na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí.⁴

Ve smyslu těchto závěrů je nutné **posuzovat i přípustnost a zákonnost Záznamů, které byly pořízeny různými subjekty**, a to pro potřeby dokazování v trestním řízení, když závěry budou aplikovatelné i na možnost použití Záznamů jako důkazu v občanském soudním řízení.

Aniž bych se zabýval podrobně teoretickoprávními problémy, které se týkají problematiky dokazování v trestním řízení ve vazbě na zpracovávanou problematiku, lze dospět k závěru, že **Záznam lze použít jako důkaz tehdy, pokud se bude jednat o přípustný**

Záznam lze použít jako důkaz tehdy, pokud se bude jednat o přípustný důkaz, který byl proveden zákonně.

důkaz, který byl proveden zákonně. Nezákonný důkaz je vždy důkazem nepřipustným, avšak toto neplatí opačně,⁵ tzn., že i zákonně získaný důkaz může být pro potřeby dokazování v trestním řízení nepřipustný. S přihlédnutím k tomuto zjednodušenému závěru lze tedy konstatovat, že za důkaz může sloužit vše, co je **přípustným důkazním prostředkem** a důkaz byl pořízen **zákonným způsobem**. Za důkazní prostředek je přitom považován Záznam, důkazem je obsah Záznamu. Toto rozlišení však nemá praktický význam, neboť právní praxe mezi důkazním prostředkem a důkazem zpravidla nerozlišuje.⁶

V trestním řízení a v občanském právním řízení je **sporné, zda je možné za přípustné považovat Záznamy pořízené soukromými osobami**. V tomto směru se velice často argumentuje obecným ustanovením § 89 odst. 2 trestního řádu (dále jen „tr. ř.“), ve kterém je uvedeno, že za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, stejně tak jako v občanském soudním řízení je argumentováno ustanovením § 125 občanského soudního řádu, tj. zákona č. 99/1963 Sb., kde je uvedeno, že za důkaz můžou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjis-

tit stav věci. Z izolovaného znění těchto zákonných ustanovení se někdy dovozuje, že Záznamy získané soukromými osobami jsou důkazně použitelné k prokázání skutkového stavu věci jak v trestním řízení,⁷ tak v občanském soudním řízení.

Tento závěr však může platit pouze za předpokladu, že **nedošlo k porušení jakýchkoliv zákonných zákazů, tj. nejen zákazů vyplývajících z tr. ř., ale i z jakýchkoliv jiných právních předpisů, a dále že nedošlo, při pořízení těchto soukromých Záznamů, k nezákonným zásahům do práv a svobod třetích osob garantovaných nejen Listinou, ale i zejména obecnou normou soukromého práva, tj. občanským zákoníkem – zákonem č. 40/1964 Sb. (dále jen „OZ“), zejména porušením ustanovení § 11 a násl., která se týkají práva na ochranu osobnosti. Úprava v OZ koresponduje důsledně s ústavně garantovanými právy a svobodami.**⁸ Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, Záznamy týkající se fyzické osoby nebo jejího projevu osobní povahy smějí být pořízeny nebo použity jen s jejím svolením (§ 12 odst. 1 OZ). Svolení není třeba, pokud Záznam je použit k účelům úředním na základě zákona (§ 12 odst. 2 OZ) s tím, že Záznamy se mohou bez svolení fyzické osoby poříditi nebo použíti přiměřeným způsobem též pro vědecké a umělecké účely a pro tiskové, filmové, rozhlasové a televizní zpravodajství, avšak ani takové použití nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy fyzické osoby.

S ohledem na zákonnou dikci § 12 odst. 1 OZ lze tedy konstatovat, že k tomu, aby mohl být Záznam důkazem v trestním i občansko-právním řízení, je nezbytné, pokud se nemá jednat o použití k účelům úředním na základě zákona, **dovodit souhlas té osoby, které se týkají.** Pokud takováto osoba souhlas nedá, je důkaz pořízen v rozporu se zákonem, tj. příslušným ustanovením § 12 odst. 1 OZ, a tato skutečnost vylučuje možnost použití Záznamu k důkazu. Lze však dovozovat za určitých situací svolení osoby se Záznamem, aniž by bylo dáno svolení slovním vyjádřením k této skutečnosti. Ve smyslu § 35 odst. 1 OZ může být dáno svolení se zásahem do osobnostních

práv Záznamem výslovně nebo jiným způsobem nezbuzujícím pochybnosti o tom, co chtěla osoba projevit.⁹ Takovýto souhlas je možné dovozovat z okolností pořízení Záznamu. Nejvyšší soud České republiky (dále jen „NS“) v jednom svém rozhodnutí¹⁰ dovozoval konkludentní souhlas se Záznamem z toho, že se jednalo o telefonický hovor, kdy volající oslovil volaného telefonního účastníka, obsahem rozhovoru dal podnět ke komunikaci a fakticky tak vstoupil do soukromí volaného účastníka se všemi z toho plynoucími konsekvencemi. Volajícímu přitom musí být zřejmé, že volaný využívá soudobých technických prostředků, o nichž je obecně známo, že samy mohou být vybaveny řadou technických funkcí, mj. nahrávání hovorů. Za situace, kdy volající iniciuje hovor a má obecné povědomosti o možnosti, že takovýto hovor může být technickou cestou druhým účastníkem zaznamenán, lze dovodit konkludentní souhlas s možným pořízením zvukového záznamu tohoto telefonátu, neprojevili přitom opak. Soud v tomto případě dovodil, že důkaz byl **pořízen za souhlasu volajícího** a dovodil, že takovýto Záznam je v občanském soudním řízení jako důkaz použitelný. Ve stejném rozsudku dovodil NS, že nejde také o neoprávněný zásah do práva na ochranu osobnosti Záznamem s ohledem na to, že tento byl použit k účelům úředním na základě zákona. V daném případě jde o tzv. zákonnou licenci pro úřední účely a je dovozováno, že nastala tato zákonem předvídaná situace umožňující použití Záznamu i bez případného svolení volajícího, neboť **Záznam je použit pro účely důkazního řízení v rámci občanského soudního řízení.** V této souvislosti je však nutné zmínit, že uvedený rozsudek NS byl zrušen náležením ÚS,¹¹ přičemž ÚS dovodil zrušení tohoto rozsudku **ne**

přípustností použitého Záznamu jako důkazu vzhledem

k tomu, že na daný případ se **nemůže vztahovat zákonná úřední licence podle § 12 odst. 2 OZ**. ÚS konstatuje, že **za projev úřední licence nelze považovat každé řízení nebo jednání před soudem či jiným orgánem státu, ale jen takové případy, které výslovně upravuje zákon**. Takovýmto zákonem je tr. ř., který upravuje Záznam v trestním řízení. V této souvislosti je však nutné konstatovat, že ÚS se v uvedeném nálezu nevypořádal vůbec s tím, že NS dovedl v daném případě konkludentní souhlas se Záznamem. S přihlédnutím ke shora uvedeným rozhodnutím lze konstatovat, že **s ohledem na konkrétní okolnosti je možné dovozovat svolení se Záznamem dle paragrafu 12 odst. 1 OZ**. Toto svolení nemusí mít zvláštní formu a za určitých okolností může být dáno i konkludentně – § 35 odst. 1 OZ.¹²

V tomto případě **není vyloučeno, aby takovýto Záznam pořízený soukromou osobou byl použit k důkazu jak v trestním, tak i v občanskoprávním řízení**. Obdobně rozhodl i NS v roce 2007, rozhodnutí je uveřejněno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem R 7/2008 – tr.¹³ NS se v tomto konkrétním případě zabýval tím, zda lze použít k důkazu Záznam, kde je nahráván rozhovor mezi obviněným a poškozeným, který byl pořízen svědkem, tedy jinou osobou než volajícím a volaným. Právní věta tohoto rozhodnutí uvádí, že s ohledem na ustanovení § 89 odst. 2 tr. ř. **nelze vyloučit možnost, aby byl k důkazu použit i Záznam, který byl pořízen soukromou osobou bez souhlasu osob, jejichž hlas je takto zaznamenáván**. Ustanovení § 88 tr. ř. se zde neuplatní, a to ani analogicky. Přípustnost takového důkazu je však nezbytné vždy posuzovat též s ohledem na respektování práva zakotveného v čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod (č. 209/1992 Sb.), práva na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí ve smyslu čl. 7 odst. 1 a čl. 10 odst. 2 Listiny. V odůvodnění tohoto rozhodnutí se však NS vůbec nevypořádává s tím, že Záznam byl pořízen bez souhlasu obviněného a tento souhlas není možné dovo-

zovat ani z okolností, za kterých proběhl rozhovor mezi volajícím a volaným. Při použitelnosti tohoto záznamu se dopustil NS pochybení, pokud nezvažoval ustanovení § 12 odst. 1 OZ. V tomto konkrétním případě, s ohledem na nemožnost dovození souhlasu osoby se zásahem do jejího práva na ochranu osobnosti, nemohl být pořízený Záznam použitelný jako důkaz.

V současné době probíhají rekodifikační práce na novém OZ a za základ nového OZ lze zcela jistě považovat osnovu OZ. Návrh úpravy vychází z dosavadního pojetí paragrafů 11 a 12 současného OZ s některými upřesněními. Paragraf 73 osnovy OZ stanoví, že nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu zákonný důvod.

Zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory, jinak sledovat jeho soukromý život nebo pořizovat o tom zvukový nebo obrazový záznam, využívat takové či jiné záznamy pořízené o soukromém životě člověka třetí osobou, anebo takové záznamy o jeho soukromém životě šířit.¹⁴

Nebude tedy možné považovat za přípustný takový Záznam, který byl pořízen nedovoleným způsobem nebo který byl získán nezákonně.¹⁵ Pokud byly jakékoliv důkazy obstarány v rozporu se zákonem, nelze považovat takovéto důkazy za přípustné a použitelné jak v trestním řízení, tak i v občanském soudním řízení. Nelze tedy akceptovat názory vyslovené v právní teorii, že takovéto důkazy by byly v trestním řízení použitelné.¹⁶

Záznamy získané soukromými osobami lze použít k důkazu v trestním i občanskoprávním řízení za podmínky, že nedošlo k porušení práva na ochranu osobnosti tak, jak je upraveno zejména v ustanoveních § 11 a násl. OZ, která vycházejí mj. z ústavně garantovaného práva čl. 13 Listiny.

Jakékoliv Záznamy získané v rozporu nejen s tr. řádem, ale i s jinými zákonnými předpisy, jsou jako důkazy v trestním i občanskoprávním řízení nepřipustné.

✦ Autor, plzeňský advokát, je pedagogem PF ZČU v Plzni.

1 Klíma, K. a kol.: Komentář k Ústavě a Listině, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., Plzeň 2005, s. 700.
2 Jelínek, J. a kol.: Trestní právo procesní, EUROLEX BOHEMIA, Praha 2002, s. 234 a násl.
3 Např. nález sp. zn. II ÚS 502/2002, I ÚS 191/2005.
4 Jelínek, J. a kol.: Trestní právo procesní, EUROLEX BOHEMIA, Praha 2002, s. 235.
5 Sběrka soudních rozhodnutí a stanovisek, R 7/2008, sešit 2, s. 110 (NS ČR sp. zn. 5 Tdo 459/2007).
6 Mathern, V., Dokazovanie v československom trestnom procese, Obzor, Bratislava 1984, s. 105.
7 Jelínek, J. a kol.: Trestní právo procesní, EUROLEX BOHEMIA, Praha 2002, s. 236 a násl.
8 Musil, J. a kol.: Kurs trestního práva, Trestní právo

procesní, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2003, s. 416 a násl.
9 Musil, J. a kol.: Kurs trestního práva, Trestní právo procesní, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2003, s. 411 a násl.
10 Rozsudek NS ČR, sp. zn. 30 Cdo 1224/2004. Bulletin advokacie, Z judikatury, listopad-prosinec 2005, s. 64 a násl.
11 Holub, M. a kol.: Občanský zákoník, komentář, 2. aktualizované a doplněné vydání, Linde Praha, a. s., Praha 2003, s. 66.
12 Jehlička, O.: Občanský zákoník, komentář, 8. vydání, C. H. Beck, Praha 2003, s. 89, 90.
13 Jehlička, O.: Občanský zákoník, komentář, 8. vydání, C. H. Beck, Praha 2003, s. 89, 90.
14 Rozsudek NS ČR sp. zn. 30 Co 1224/2004 ve spojení s rozsudkem VS v Olomouci sp. zn. 1 Co 6/2003.
15 Nález ÚS I. ÚS 191/05.

12 Jehlička, O.: Občanský zákoník, komentář, 5. vydání, C. H. Beck, Praha 1999, s. 66.
13 Sběrka soudních rozhodnutí a stanovisek, R 7/2008, sešit 2, s. 110 (NS ČR sp. zn. 5 Tdo 459/2007).
14 Eliáš, K., Zuklínová, M.: Návrh občanského zákoníku, Ministerstvo spravedlnosti ČR, duben 2005 – § 89.
15 Návrh občanského zákoníku ze dne 18. 2. 2008 – www.epravo.cz – § 73.
16 Holub, M.: Občanský zákoník, komentář, 2. aktualizované a doplněné vydání, 1. svazek, Linde Praha, a. s., Praha 2003, s. 78.
16 Repík, B.: Procesní důsledky porušení předpisů o dokazování v trestním řízení, Bulletin advokacie, červen-září 1982, s. 138.

Kdo hradí škodu na vnesených a odložených věcech podle zákoníku práce?

JUDr. LADISLAV JOUZA

+ *Zaměstnanec dojíždí do zaměstnání osobním vozem, které umístí na parkovišti před vrátnicí pracoviště. Neznámý pachatel mu způsobil na vozidle škodu přesahující 20 tisíc korun.*

+ *V den výplaty byla zaměstnanci na pracovišti odcizena peněženka s měsíční mzdou v hotovosti.*

+ *V čekárně zdravotnického zařízení byl pacientovi odcizen kabát.*

Uvedené praktické příklady mají společného jmenovatele: jak posuzovat odpovědnost zaměstnavatele nebo jiných subjektů, kteří nejsou zaměstnavateli, za vnesené a odložené věci zaměstnanců a občanů?

Odcizení věci odložených v zaměstnání

Dřívější zákoník práce (dále „ZP“) ukládal v § 145 zaměstnavatelům povinnost zajistit bezpečnou úschovu svršků a osobních předmětů, které zaměstnanci obvykle nosí do práce, jakož i obvyklých dopravních prostředků, pokud je používají k cestě do práce a zpět. Aby zaměstnavatelé skutečně zajišťovali bezpečnou úschovu, uprvoval § 204 zákoníku práce konkrétní podmínky odpovědnosti za případnou škodu na takto odložených věcech. To byl právní stav před 1. lednem 2007.

Nový ZP č. 262/2006 Sb. stanoví v § 226, že **zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnou úschovu svršků a osobních předmětů, které zaměstnanci obvykle nosí do zaměstnání.** Povinnost zajistit bezpečnou úschovu obvyklých dopravních prostředků již neexistuje. Přesto v některých případech, jak dále vysvětlíme, si zaměstnavatelé tuto povinnost „osvojili“ a pak by odpovídali za případnou škodu na vozidle.

Důležitou podmínkou odpovědnosti za vnesené a odložené věci je, že zaměstnavatel odpovídá pouze za škodu na věcech, které zaměstnanec odložil při plnění pracovních úkolů, nebo v přímé souvislosti s ním. Neodpovídá však za škodu, odkládají-li se tyto věci zcela libovolně. Věci musí zaměstnanec odložit na **místě k tomu určeném** (např. šatna, uzamykatelná skříň či zásuvka psacího stolu), nebo na místě, kam se **obvykle odkládají** (věšák v zasedací místnosti). **Z toho vyplývá, že nelze například požadovat náhradu za hodinky zapomenuté v umývárně nebo za sako, které si zaměstnanec odložil přes židli a nikoliv do skříně.** Naproti tomu zaměstnavatel se nemůže zprostit odpovědnosti, vyvěsí-li vedle věšáku oznámení, že „za od-

ložené věci se neručí“. **Takové jednostranné prohlášení,** které se objevuje i mimo sféru zaměstnavatelů, např. v restauracích, obchodech, samoobsluhách, čekárnách ve zdravotnických zařízeních apod., **nemá právní důsledky a nezavazuje zaměstnavatele nebo jiný subjekt odpovědnosti za případnou škodu,** kdyby se odložená věc ztratila.

Jde-li o škodu na věcech, které zaměstnanec obvykle nosí do práce (obvyklost je třeba vykládat s ohledem na dobré mravy – viz § 14 odstavec 1 ZP), nebo které zaměstnavatel převezme do zvláštní úschovy, není náhrada škody omezena. Stejně tak hradí zaměstnavatel škodu u všech věcí, způsobi-li ji jiný zaměstnanec zaměstnavatele.

Co jsou obvyklé věci

Nelze konkrétně uvádět, které věci je nutno považovat za obvyklé. Je možné uvést jen některé příklady. Zejména se jedná o oblek, který má zaměstnanec na sobě cestou do zaměstnání a který si uloží před začátkem pracovní doby, a pracovní oděv, který ponechává u zaměstnavatele po skončení práce. Vedle oděvu to bude zejména u žen v některých případech různá bižuterie, prstýnky, které vadí při práci, hodinky a podobně. Nerozhoduje přitom, zda oděv má větší nebo nižší hodnotu. Jestliže zaměstnanec obvykle chodí v šatech zhotovených na zakázku, jde u něho o věci obvyklé. Nelze proto namítat, že např. kožich, který v zimním období je běžný u většiny zaměstnankyň, případně i zaměstnanců, je věc neobvyklá.

Zda jde o obvyklý předmět, lze posoudit z toho, je-li obvyklý u většiny zaměstnanců. Když je tomu tak, nerozhoduje kvalita a hodnota této věci. Hranici „obvyklosti“ u peněžních částek nelze jednoznačně stanovit, neboť tato částka je závislá jednak na výši mzdy (platu) zaměstnance, jednak na jeho potřebách, které během dne má a na které potřebuje i peníze. Tato částka se může mnohdy lišit v případě, jde-li o ženu, která obstarává po zaměstnání nákupy pro domácnost, od částky, kterou nosí s sebou muž, jenž většinou tyto „starosti“ nemá. I tato hlediska jsou však relativní a zaměstnavatel je při případné náhradě škody musí hodnotit s přihlédnutím i k dalším okolnostem, neboť v rodině se vzájemně povinnosti vyrovnávají.

Peníze v zaměstnání

U věcí, které zaměstnanec obvykle do práce nenosí (např. větší částky peněz, klenoty a jiné cennosti) a které nebyly převzaty do zvláštní úschovy zaměstnavatele a škodu nepůsobil jiný zaměstnanec zaměstnavatele, je **odpovědnost omezena částkou 10 tisíc korun.** Proto se doporučuje, aby zaměstnanci v obdobných případech požádali zaměstnavatele o převzetí větších peněžních částek či jiných cen-

ností do zvláštní úschovy po dobu výkonu práce. Hranice pro náhradu škody – 10 tisíc korun – platí jen pro škodu způsobenou na věcech nikoliv obvyklých.

Jestliže u zaměstnance dojde ke škodě jak na věcech obvyklých, tak i na věcech neobvyklých, **je zaměstnavatel povinen škodu na věcech obvyklých hradit v plném rozsahu, zatímco u věcí neobvyklých jen do souhrnné částky 10 tisíc korun.** Účelem této úpravy je, aby si zaměstnanci uvědomili, že podstupují určité riziko, jestliže berou s sebou do práce cenné věci, které nejsou obvyklé.

Větší částky peněz, které přesahují 10 000 Kč, jsou obvyklé pouze v den výplaty. V jiné dny než výplatní by zaměstnavatel odpovídal za náhradu peněžní škody jen do částky 10 000 Kč. Jde o případy, kdy si zaměstnanec s sebou vezme do zaměstnání větší částku peněžní hotovosti, aby po skončení práce zakoupil předmět větší hodnoty. I zde by zaměstnavatel odpovídal za případnou škodu (odcizení), jen do částky 10 000 Kč. Přitom spoluzavinění zaměstnance nepřichází v úvahu, i když třeba zapomněl klíč ve dveřích kanceláře apod. V těchto případech jde o tzv. objektivní odpovědnost zaměstnavatele za škodu, tedy o odpovědnost za výsledek (škoda), který nastal, bez ohledu na to, zda ke škodě došlo zaviněným porušením předpisu ze strany zaměstnavatele. Stačí, když zaměstnanec prokáže, že šlo o věc obvyklou a že byla odložena na místě určeném nebo obvyklém.

Vůbec nerozhoduje, zda ke škodě nebo k odcizení (ztrátě) došlo protiprávním jednáním nebo zaviněním na straně zaměstnavatele nebo bez jeho zavinění. Jde o tzv. **objektivní odpovědnost zaměstnavatele**, která zajišťuje zaměstnancům zvýšenou ochranu. Této odpovědnosti se zaměstnavatel nemůže zprostit jednostranným prohlášením, že neodpovídá za věci, které jsou uloženy např. na věšáku.

Věci ve zvláštní úschově

Zaměstnavatelé často umožňují zaměstnancům, kteří mají s sebou větší částku peněz za účelem nákupu, aby si je uložili před počátkem práce v pokladně. Dojde-li ke ztrátě peněz, je na místě, aby škoda byla uhrazena plně. Zaměstnavatelé rovněž mnohdy vyhrazují zvláštní uzamykatelnou místnost pro odložení lyží, kufrů, spacích pytlů a dalších sportovních věcí, které jsou určeny k pobytu o víkendy a které si zaměstnanci s sebou vezmou před volnými dny do zaměstnání. I v těchto případech jde o převzetí věcí do zvláštní úschovy a zaměstnavatel by odpovídal za škodu v plném rozsahu. I když se zdá, že není důvod pro to, aby zaměstnavatel zajišťoval zaměstnancům zvláštní úschovu těchto věcí, je to hledisko jen iluzorní. Zajistit zvláštní úschovu těchto věcí znamená předejít případným škodám. Proto také v některých pracovních řádech se zaměstnancům ukládá povinnost ohlásit neobvyklé věci, které si vzali s sebou do práce, a odložili je na místě, které zaměstnavatel pro bezpečnost těchto věcí určil.

Škodu způsobil zaměstnanec

Zaměstnavatel je povinen hradit škodu v plné výši nejen v případě, kdy byly věci odloženy ve zvláštní úschově,

ale i tehdy, jestliže škodu na věcech způsobil **jiný zaměstnanec zaměstnavatele** (§ 268 odstavec 2 ZP). ZP ustanoví, kdo musí prokázat, že škoda byla způsobena zaměstnancem zaměstnavatele. Zájem na tomto zjištění i na tom, zda ke škodě nedošlo například krádeží provedenou některým ze zaměstnanců, má zaměstnavatel i zaměstnanec. Je proto v zájmu zaměstnavatele, i pro udržení dobrých vztahů na pracovišti, aby byl takový případ urychleně vyřešen a pachatel zjištěn. Není proto rozhodující, kdo zjistí pachatele. **Jakmile se zjistí, že škodu způsobil jiný spolupracovník, je zaměstnavatel povinen nahradit škodu v plné výši.** Tato výjimka znamená, že zaměstnanec, který nevěděl, že ke škodě došlo jednáním jiného zaměstnance, dostane uhrazenou škodu jen do výše 10 tisíc korun. Zjistí-li se později pachatel a je jim zaměstnanec zaměstnavatele, může poškozený zaměstnanec uplatnit nárok na náhradu škody, která přesahuje vyplacených 10 tisíc korun a nemohla mu předtím být uhrazena. Potom je možné, aby zaměstnavatel požadoval náhradu škody na pachateli, který ji způsobil.

Včasné upozornění na škodu

Nárok na náhradu škody na odložených věcech ze zákona zanikne a zaměstnavatel ho nepřizná, jestliže zaměstnanec o škodě neuvědomí zaměstnavatele bez zbytečného odkladu nejpozději do patnácti dnů ode dne, kdy se o škodě dozvěděl (§ 268 odstavec 3 ZP).

Jde o tzv. propadnou (prekluzivní) lhůtu. Lhůta počíná běžet ode dne, kdy se zaměstnanec o škodě dozvěděl, zpravidla to bývá den, kdy tuto škodu zjistil. Tato lhůta nemusí být totožná se dnem, kdy ke škodě došlo. *Například zaměstnanec po návratu z dovolené zjistí, že mu byl z uzamčené skříňky odcizen pracovní oděv a jiné věci, které tam měl v souvislosti s plněním pracovních úkolů uloženy.* V tomto případě musí nahlásit škodu neprodleně nejpozději do 15 dnů ode dne návratu z dovolené, tedy ode dne, kdy se o škodě dozvěděl. Škodu zaměstnanec ohlašuje svému nadřízenému zaměstnanci, případně zaměstnanci, který je k tomu určen v pracovním řádu.

Vzhledem k tomu, že jde o škody na věcech, vychází se při určování výše škody z ceny věci, kterou měla v době poškození (§ 272 ZP). Zaměstnavatel může nahradit zaměstnanci škodu buď v penězích, nebo ji odčinit uvedením věci v předešlý stav.

Prokáže-li zaměstnavatel, že škodu také zavinil zaměstnanec, např. tím, že neuzamkl kancelář, ačkoliv to měl přikázáno, výše náhrady škody zaměstnavatele se poměrně omezí.

S autem do zaměstnání

Zaměstnavatel již není podle nového ZP povinen zajistit bezpečnou úschovu obvyklých dopravních prostředků, používaných zaměstnanci k cestě do práce a zpět. Přesto se vyskytují zaměstnavatelé, kteří umožňují parkování osobních automobilů zaměstnanců v areálu zaměstnavatele nebo na zvlášť vyhrazených parkovištích. Obecně nelze vyloučit odpovědnost zaměstnavatele za škodu na osobním voze. Ovšem jen za předpokladu, že byly splněny podmínky ustanovení § 267 odstavec 1 ZP. Automobil

musí být zaparkován na místě k tomu určeném nebo k tomu obvyklém a důvodem parkování musí být plnění pracovních úkolů nebo přímá souvislost s ním. Rozsah odpovědnosti za případnou škodu může být podle konkrétních podmínek různý. Vždy je však nutno vycházet z ustanovení § 268 ZP.

Například:

+ *Automobil zaměstnance je zaměstnavatelem převzat do tzv. „zvláštní“ úschovy. Tím se myslí hlídané parkoviště zřízené zaměstnavatelem pro tento účel. Zvláštní úschovou v tomto případě není parkoviště v areálu zaměstnavatele v dohledu vrátnice nebo hlídače. Pokud by však nadřízený zaměstnanec uložil vrátnému hlídat přesně určená auta, jednalo by se o převzetí do zvláštní úschovy. Zaměstnavatel by pak odpovídal za vzniklou škodu bez omezení.*

+ *Automobil byl převzat do zvláštní úschovy (parkoviště v areálu pracoviště), avšak škodu způsobil jiný zaměstnanec zaměstnavatele. Zaměstnavatel hradí způsobenou škodu v plné výši, kterou pak může uplatňovat na viníkovi.*

+ *Zaměstnavatel umožní svým zaměstnancům, aby parkovali své automobily používané k cestě do zaměstnání a zpět u zaměstnavatele na určeném parkovišti. Zaměstnavatel odpovídá jen do částky 10 000 Kč, pokud se nejedná o první případ.*

Ve všech ostatních případech, kdy vozidla nebyla zaparkována podle uvedených požadavků (na ulici před areálem zaměstnavatele, na veřejném parkovišti, pozemku jiného subjektu apod.), nebude zaměstnavatel za vzniklou škodu odpovídat vůbec.

U subjektů, které působí v oblasti veřejné správy, jako např. školské, zdravotnické organizace, veřejné služby, může přicházet v úvahu jejich odpovědnost za vnesené nebo odložené věci v souvislosti s návštěvou těchto zařízení. Jedná se o pacienty ve zdravotnických zařízeních, rodiče dětí při návštěvě školy, hosty v restauraci apod.

Odpovědnost za náhradu škody je v těchto případech obdobná, jako je tomu u zaměstnavatelů ve vztahu k zaměstnancům podle ZP. **Občanský zákoník v § 433 odstavec 2 stanoví, že je-li s provozováním nějaké činnosti zpravidla spojeno odkládání věcí, odpovídá ten, kdo ji provozuje, fyzické osobě za škodu na věcech odložených na místě k tomu určenému nebo na místě, kam se obvykle odkládají, ledaže by ke škodě došlo i jinak** (působením nepříznivých povětrnostních vlivů, požárem apod.). Například ve zdravotnickém zařízení odpovídá tento subjekt za ztrátu nebo poškození šatstva nejen v šatně, ale i na věšácích, není-li tam šatna. Tuto odpovědnost nemůže tento subjekt zrušit vývěskou „za odložené věci se neručí“, ani žádnou jinou formou. Naproti tomu neodpovídá za věci odložené na židli, protože to není místo určené k odkládání. Tato odpovědnost platí například i pro úschovu auta v garáži nebo na parkovišti příslušného subjektu, který provozuje činnost, s níž je spojeno odkládání věcí. *Např. parkoviště lázní, jejichž zřizovatelem a provozovatelem je město, je místem, kam se auta obvykle „odkládají“, a lázně, jako právnická osoba, by hradily škodu na vozidle.* Hradí se skutečná škoda a při určení výše škody se vychází z ceny v době poškození.

✦ Autor, expert na pracovněprávní problematiku, byl řadu let pracovníkem Ministerstva práce a sociálních věcí ČR.

Oceňování metodou srovnávací

Ing. LUKÁŠ KRÍSTEK, MBA

Článek uvádí metodologický postup, který by měl být dodržen, pokud znalec při ocenění používá porovnávací metodu. Cílem článku je stanovit základní meze,

v rámci kterých je možné považovat ocenění srovnávací metodou za hodnověrný důkaz. Základem je využití logických metod, protože postup znalce musí být přezkoumatelný, což je nutná podmínka hodnověrnosti.

1. O metodách oceňování

Oceňovací metody se již klasicky dělí na tři oblasti.

- metody substanční
- metody výnosové
- metody srovnávací

Pro naše další účely se budeme zabývat metodami srovnávacími.

Metody srovnávací se někdy nazývají také metodami tržních hodnot. Do této skupiny metod náleží:

- metody srovnávací v užším pojetí
- metoda nákladového přístupu
- metoda administrativní ceny

Metody srovnávací v užším pojetí se odvíjejí od ceny srovnatelných statků daného zboží na trhu a od této ceny odvozují cenu statku na trhu. Cenu korigují z důvodů odlišných parametrů zboží. Tato metoda bude dále předmětem úvahy.

2. O rozdělení věcí

Již od dob římského práva se věci rozdělují podle několika kritérií. Například věci movité a nemovité; věci užitelné a věci neužitelné (opotřebitelné); věci dělitelné a nedělitelné; věci speciální a věci genericky určené. U posledního členění se zastavíme, protože je důležité pro oceňování srovnávací metodou.

Pro vysvětlení rozdílu mezi věcí speciální a věcí genericky určenou využijeme citací z knih římského práva.

2.1 Věci zastupitelné a nezastupitelné

„Věci generické (druhovité, zastupitelné) jsou ty, kde nezáleží na individualitě předmětu, ale rozhodující je počet, míra nebo váha určitého druhu (Gaius prostě říká, že jde o věci, které měříme, vážíme anebo počítáme): typicky tedy víno, obilí, zlato, stříbro, olej, peníze atd., věci speciální jsou zase ty, kde záleží na individualitě předmětu, tedy určitý obraz, otrok Sexus, prsten apod. Protože tyto věci nemohou být bez dalšího nahrazeny věcí jinou (jak je to snadné např. u obilí, peněz apod.), užívá se i označení nezastupitelné věci.“¹

„V právním obchodě mohou věci se vyskytnouti jako určené individuálně (species), např. je-li odkázán fundus Cornelianus, homo Stichus, nebo jako určené jen podle druhu (genus, quantitas), např. je-li odkázán fundus, homo povšechně. Zpravidla bývají v právním obchodě určeny podle druhu věci, které mají tu zvláštnost, že každá jednotlivá, k tomuto druhu náležející věc může býti zastoupena kteroukoli jinou věcí téhož druhu, a proto zovou se věci zastupitelné (t. zv. Res fungibiles), jak peníze, obilí, olej. Hledíc k tomu, že při určování věci podle druhu musí býti vymezena vždycky kvantita, Zvláště důležitými věcmi zastupitelnými jsou peníze, t. j. věci, užitě obecně za měnidlo a míru hodnot, které nad to jsou od práva uznány za nejvšeobecnější platidlo (prostředku ke splnění právních závazků).“²

2.2 Ocenění věcí zastupitelných a zákon totožnosti

Již Aristoteles definoval tři základní zásady logiky. Zásada totožnosti, zásada sporu a zásada vyloučeného třetího. Zásadu totožnosti možno stručně popsat vzorcem:

A = A.

Správným použitím zásady totožnosti dostaneme jev jistý.

Zásadu totožnosti při metodě srovnávací použijeme v případech, kdy oceňujeme předmět, který je genericky určený – zastupitelný. Základním příkladem jsou peníze tuzemské. Jiným příkladem jsou peníze cizích států, nebo ocenění 1 akcie, pokud je akcie obchodována na burze v takovém objemu, že je možno určit cenu tržní. Dále se může jednat o jiný druh cenných papírů (např. státní dluhopisy, hypoteční zástavní listy, pokladniční poukázky).

Důležitým předpokladem je faktor času. Oceňování musí být provedeno ke stejnému datu, ke kterému známe cenu totožného zboží.

Při ocenění podle zákona totožnosti si musíme uvědomit, zda-li se opravdu jedná o věci totožné. Od 20. století jsme svědky rozvoje marketingu a maloobchodu. Důsledkem toho se výrobci a obchodníci snaží rozlišovat své zboží, stanovují obchodní značky, a spotřebitel si vybírá mezi věcmi, které nejsou totožné. Například pouze jiná značka na teniskách zapříčiňuje jinou prodejní cenu. Totožných věcí není v současnosti až tak mnoho, jak by se na první pohled zdálo. I dva nové automobily stejné značky se mohou lišit vybavením, a tím i cenou.

2.3 Ocenění věcí nezastupitelných a úsudek z analogie

Při ocenění věcí nezastupitelných porovnáváme věci, které mají některé vlastnosti shodné a některé rozdílné (nemovitosti, automobily). Úkolem znalce je redukovat rozdílné vlastnosti porovnávací věci (porovnávacích věcí) s porovnanou věcí. Tak, jak na jedné straně redukuje rozdílné vlastnosti, na druhé straně redukuje i cenu. Z logického pohledu se znalec dopouští úsudku. Z ocenění jedné nezastupitelné věci (případně souboru více věcí), kterou pokládáme za premisu, vyvozujeme ocenění oceňované věci, přičemž víme, že srovnávané věci nemají všechny znaky stejné – věci nezastupitelné.

3. Analogie

Analogii při metodě srovnávací použijeme v případech, kdy usuzujeme od zvláštního ke zvláštnímu. Jedná se vždy o dva rozdílné předměty. Například oceňuji nemovitost A, pokud znám cenu nemovitosti B, obdobně ocenění ojetých automobilů atd. Řečeno „po právníku“, jedná se o věci nezastupitelné, speciální (viz výše).

3.1 Pravděpodobnostní úsudek

Pravděpodobnostní úsudky logika chápe jako úsudky, jejichž závěr není jistý (věci zastupitelné), ale pouze pravděpodobný.

„Při pravděpodobnostním usuzování docházíme k závěrům, které jsou jen ve větší nebo menší míře pravděpodobné, a popř. určujeme i stupeň pravděpodobnosti. Jen pravděpodobné závěry dostaneme a) jsou-li některé z premis jen pravděpodobné, nebo b) jsou-li sice premisy dány jako pravdivé, ale ze vztahu závěru k premisám nelze dokázat jeho pravdivost, nýbrž vztah k premisám činí závěr jen pravděpodobným.“³

Takže závěr znaleckého posudku není striktně pravdivý, je pouze pravděpodobný. Toto může mít vliv na znalecké posudky oceňující porovnávacím způsobem věci nezastupitelné v trestním právu, kde platí zásada „*in dubio pro reo*“.

„Pravděpodobnostní úsudky nelze obecně mít za spolehlivé. „Objektivnost“ úsudku tohoto druhu může být vcelku snadno vyvrácena. Pravděpodobnost závěru se zpravidla zvyšuje s počtem ověřených případů. Osvědčují se jako metody formování hypotéz v empirických vědách, resp. v praxi, vyžadují však ověření i jinými postupy. **Hypotézu zformulovanou na základě pravděpodobnostního úsudku (jako jeho závěr) obecně lze vyvrátit, nikoliv však potvrdit.**“⁴

3.2 Úsudek z analogie

Porovnávací metoda je založena na úsudku analogickém. Úsudek z analogie je jedním druhem pravděpodobnostního úsudku. Weinberger jako další uvádí úsudek reduktivní a úsudek induktivní.

„Analogie je úsudek od zvláštního k zvláštnímu. Z toho, že dvě věci nebo dva jevy se shodují v jistém počtu znaků, se usuzuje, že se shodují i v některých jiných znacích. ... Analogie je jen tehdy správná a plodná, když pozorované podobnosti nejsou náhodné, vnější, nýbrž zachycují podstatné stránky srovnávaných jevů. Znak a, b, c, ..., ve kterých se jevy A1 a A2 shodují, musí být brány ne na základě povrchního srovnání, nýbrž na základě vnitřních spojitostí, které mezi jevy existují. Přitom je pochopitelné, že samo stanovení shody musí být přesné, jisté. Zároveň je nutno objasnit, jakými znaky se jevy A1 a A2 mezi sebou liší a co je specifického u každého z těchto jevů. To nám dá možnost stanovit meze dané analogie a uchrání nás před neoprávněným a chybným zobecněním. ... Je snadno pochopitelné, že analogie mezi jevy bude tím přesnější a plnější, čím (1) bude větší počet jejich shodných znaků, čím (2) menší bude počet znaků, v nichž se liší, a čím (3) hlubší bude celková znalost srovnávaných jevů.“⁵

„Analogie je úsudek založený na stanovení podobnosti dvou různých objektů na základě částečně společných znaků. Uvažované objekty se tedy musí lišit aspoň v jednom znaku spolehlivost úsudku z analogie roste s počtem společných znaků. Zřejmě nemá smysl pro $n = 1$.“⁶

Protože úsudek z analogie je úsudkem pouze pravděpodobnostním, můžeme se snadno dopustit logické chyby – klamné analogie, pokud úsudek není proveden odpovídajícím způsobem.

3.3 Podobnosti nahodilé a podstatné

Analogie je jen tehdy správná a plodná, když pozorované podobnosti nejsou náhodné, vnější, nýbrž zachycují podstatné stránky srovnávaných jevů. **Při oceňování metodou srovnávací za pomoci analogie musíme stanovit podstatné stránky srovnávacích jevů.** Výčet jevů bude u každého typu věci jiný, podstatné informace při oceňování starého automobilu budou jiné než při oceňování nemovitosti. Vždy však musí být kritéria stanovena tak, aby analogie byla co nejuplněnější. I když víme, že každá analogie je neúplná, a nedává nám jistých poznatků ani za předpokladu, že premisy, na nichž je založena, jsou zcela jisté. Pokud by analogie byla úplná, nejednalo by se již o analogii, avšak o totožnost.

3.4 Možnosti porovnání

• Porovnání s jednou položkou.

V praxi méně časté bude porovnání s jednou položkou, např. s jednou nemovitostí či s jedním automobilem. Porovnání by mělo být učiněno v následujících krocích:

1. Teoretické stanovení kritérií, podle kterých je analogie prováděna.
2. Získání údajů o položce, kterou oceňujeme.
3. Získání údajů o položce, se kterou budeme porovnávat.

Ilustrační foto Jakub Stadler

4. Dosazení konkrétních hodnot do kritérií u věci, která nám slouží jako základ pro porovnávání. Zde navíc kromě kritérií uvedeme i cenu statku.
5. Dosazení konkrétních známých hodnot u statku, který je předmětem ocenění.
6. Analýza zjištěných hodnot.
7. Porovnání hodnot jednotlivých kritérií u porovnávaného a porovnávacího statku včetně informací, jakými znaky se statky mezi sebou liší a co je specifického u každého z těchto jevů.
8. Na základě porovnání stanovit cenu oceňovaného statku takovým způsobem, aby postup byl přezkoumatelný.

Pokud porovnáváme pouze s jedním statkem, můžeme se dopustit nepřesností, pokud dosažená cena v porovnávaném statku nebyla cenou tržní, avšak byla uzavřena v tísni, či byla jinak ovlivněna. Takže je buď vyšší než tržní, nebo nižší než tržní. Problém je v tom, že tuto informaci nemáme, a proto mlčky předpokládáme, že se obchod uskutečnil právě za cenu obvyklou. Tuto nepřesnost můžeme doložit, případně i překlenout právě porovnáním s více statky.

Hlavní část znalcovy práce se ukrývá pod bodem 7 a 8. Znalec musí na základě svých znalostí a zkušeností eliminovat rozdíly mezi jednotlivými věcmi tak, aby zároveň proporcionálně eliminoval i cenu. Samozřejmě způsobem, který by byl přezkoumatelný.

• Porovnání s více položkami.

V praxi častější bude porovnání s více položkami, např. s více nemovitostmi, pak by postup byl složitější. Body 1 – 2 jsou totožné jako u předcházejícího příkladu.

1. Teoretické stanovení kritérií, podle kterých je analýza prováděna.
2. Získání údajů o položce, kterou oceňujeme.
3. Získání údajů o položkách, se kterými můžeme porovnávat.
4. První abstrakce – odloučení vymykajících se položek.
5. Dosazení konkrétních hodnot do kritérií u věci, která nám slouží jako základ pro porovnávání. Zde navíc kromě kritérií uvedeme i cenu statku.
6. Dosazení konkrétních známých hodnot u statku, který je předmětem ocenění.
7. Analýza zjištěných hodnot.
8. Porovnání hodnot jednotlivých kritérií u porovnávaného a porovnávacího statku, včetně informací, jakými znaky se statky mezi sebou liší a co je specifického u každého z těchto jevů.
9. Případná druhá abstrakce – odloučení vymykajících se položek.
10. Porovnání hodnot jednotlivých kritérií u porovnávaného a porovnávacího statku včetně informací, jakými znaky se statky mezi sebou liší a co je specifického u každého z těchto jevů.
11. Na základě porovnání stanovit cenu oceňovaného statku pomocí redukce rozdílných vlastností

položek v souladu s redukcí ceny přezkoumatelným způsobem.

• Výběr položek.

Při porovnání ať s jednou položkou, nebo více položkami musíme uvést, jakým způsobem jsme vybírali položku, podle které porovnáváme. Jednalo se o výběr prostý, náhodný, systematický, oblastní, víceúrovňový nebo záměrný? A proč vůbec jsme vybírali jednu nebo několik položek, a neporovnávali se všemi nalezenými položkami? Pokud je výběr položek učiněn nekvalitně, nemůžeme porovnáním dospět k odpovídajícímu výsledku.

Aby bylo ocenění přezkoumatelné, znalec by měl uvést, jakým způsobem získal položky, se kterými porovnává. Čímž dokazuje, že jeho výběr je v rámci možností náhodný. A nikoli záměrný tak, aby výsledek byl přizpůsoben přání zadavatele. Je zřejmé, že při oceňování bytu o velikosti 4+kk nebudu porovnávat s domem, či bytem o velikosti 1+1. Tato část výběru je systematická, zároveň se předpokládá výběr víceúrovňový, protože některé položky vykazují tak málo společných znaků, že nemá smysl je zahrnovat do souboru, se kterým porovnáváme.

3.5 Další atributy

• Cena jako faktor porovnání.

Při porovnání musíme znát také cenu věci, se kterými porovnáváme. Pokud informace získáváme z nabídek reálnitních kanceláří (ocenění nemovitostí) nebo z nabídek autobazarů (ocenění automobilů), pak musíme mít na paměti, že uvedené ceny jsou ceny nabídkové – „vyvolávací“. Obchod se mohl uskutečnit za ceny nižší.

• Čas.

Důležitým faktorem při stanovení ceny je čas. V průběhu času se ceny mění. Proto je nutno vždy u porovnání uvést, k jakému datu máme informace o jednotlivých porovnávaných objektech. „Aby porovnávací hodnota měla vypovídací smysl, je zřejmé, že musí vycházet z aktuální současnosti, ... Hranice současnosti nemohou být chápány naprosto pevně, nýbrž přítomnost je zde reprezentována časovým úsekem, o němž lze předpokládat, že v jeho průběhu se tržní podmínky v daném segmentu trhu podstatným způsobem ve vztahu k datu ocenění nemění.“⁸

• Přezkum ocenění.

Kontrolou stanovených kritérií zjistíme, zda byla zvolena kritéria, která jsou pro daný předmět ocenění podstatná.

Při přezkumu ocenění se budeme zaměřovat na to, jestli výběr položek, s kterými bylo porovnáváno, byl náhodný nebo záměrný. Zdáli tento výběr sám o sobě ovlivnil výsledek ocenění. Abychom to mohli zkontrolovat, musí být v posudku popsáno, jakým způsobem byl výběr učiněn.

Dále přezkoumáme, zda znalec správně abstrahoval položky, které nemělo význam porovnávat.

Nejdůležitější část znalecké práce i v rámci přezkumu spočívá ve správném odhadu, jakým se různost sledovaných položek promítla do jejich ceny.

4. Důsledek pro právo trestní

Trestní zákon v § 89 odst. 12 uvádí:

„Při stanovení výše škody se vychází z ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a v místě činu obvykle prodává. Nelze-li takto výši škody zjistit, vychází se z účelně vynaložených nákladů na obstarání stejné nebo obdobné věci nebo uvedení v předešlý stav.“

Dle judikatury (39/02)⁹ je ustanovení § 89 odst. 12 TrZ koncipováno tak, že vyjadřuje celkem tři kritéria pro stanovení výše škody.

Těmito kritérii jsou:

- cena, za kterou se věc v době a v místě činu obvykle prodává,
- účelně vynaložené náklady na obstarání stejné nebo obdobné věci nebo
- účelně vynaložené náklady na uvedení v předešlý stav.

Vzájemný vztah těchto kritérií není takový, že by šlo o alternativy, z nichž by si orgány činné v trestním řízení mohly podle volného uvážení zvolit tu, kterou použijí. Mezi uvedenými kritérii je určitá hierarchie, která vyjadřuje, že primárním hlediskem je hledisko ceny, za kterou se věc v době a místě činu obvykle prodává, a že teprve v případě, kdy výši škody není možné zjistit podle tohoto hlediska, je použitelné některé z dalších dvou hledisek, a to znamená hledisko účelně vynaložených nákladů na obstarání stejné nebo obdobné věci, nebo hledisko účelně vynaložených nákladů na uvedení v předešlý stav.

Trestní řád vychází z metody porovnávací jako z prvního způsobu ocenění. Z větné konstrukce „cena, za kterou se věc v době a místě činu obvykle prodává“ dovozují, že se jedná o jakoukoli věc (zastupitelnou i nezastupitelnou), vztahuje se na všechny typy věcí. Proto bylo o věcech pojednáno výše.

Zároveň z uvedeného vyplývá, že právě analogie je jed-

ním ze základních nástrojů oceňování dle trestního řádu, protože výsledek dle analogie je pravděpodobný. Otázkou dokazování je, zda tato míra pravděpodobnosti má blíže k jistotě, nebo k pochybnostem (in dubio pro reo).

5. Nepeněžitě vklady v obchodním právu

Z výše uvedeného vyplývá i koncepce vkladů podle obchodního zákoníku, který v § 59 odst. 1 člení vklady společníka na vklady peněžité a nepeněžité, přičemž pro společnosti s ručením omezeným a pro akciové společnosti platí nutnost ocenění nepeněžitého vkladu znalcem (§ 59 odst. 3 ObchZ).

Peněžitý vklad není třeba oceňovat, protože jeho cena je známa. A cena peněžitého vkladu je známa právě proto, že peníze jsou věcí genericky určenou, a platí zásada totožnosti.

Nepeněžitý vklad je třeba ocenit. Zde se vychází z koncepce, že cena nepeněžitého vkladu není známa, a proto je na znalci, aby cenu stanovil. Vychází se z předpokladu, že nepeněžitým vkladem nejsou věci genericky určené.

De lege ferenda je možno uvažovat, zdali neexistují nepeněžité vklady genericky určené, u kterých by nebylo zapotřebí znalecké ocenění, protože jejich cena je známa a není o ni spor.

Příkladem mohou být některé druhy cenných papírů (např. likvidní akcie obchodované na burze, státní dluhopisy, hypoteční zástavní listy), u kterých je známa tržní cena. Aby v budoucnu nebylo u těchto položek znalecké ocenění potřebné, musel by platit předpoklad, že objemy obchodování s cennými papíry jsou natolik významné, že známá cena je opravdu cenou tržní.

6. Závěr

Metoda porovnávací je založena na analogii. Znalec se při použití analogie dopouští zjednodušení a abstrakce. O to naléhavěji vyplývá nutnost přezkoumatelnosti znalcovy postupu. V rámci analogie se totiž znalec může jednoduše dopustit chyby pramenící z jeho úvahy vyplývající z abstrakce.

✦ Autor je znalcem pro obor oceňování, www.znalex.cz.

1 Kincl, J.; Urfus, V.; Škrejpek, M.: Římské právo. 2. vydání, C. H. Beck, Praha 1995, str. 87.

2 Heyrovský, L.: Dějiny a systém soukromého práva římského, 7. vydání, Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislavě, Bratislava 1928, str. 203-204.

3 Weinberger, O.; Zich, O.: Logika pro právníky, 3. vydání, Státní pedagogické nakladatelství, 1964, str. 160.

4 Štěpán, J.: Logika a právo, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2001, str. 52.

5 Kolman, A.: Logika. 1. vydání, Nakladatelství Svoboda, Praha 1947, str. 98-102.

6 Štěpán, J.: Logika a právo 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2001, str. 51.

7 Seger, J.: Statistické metody pro ekonomy průmyslu, 1. vydání, SNTL – nakladatelství technické literatury, Praha, str. 154-159.

8 Zazvonil, Z.: Porovnávací hodnota nemovitostí, 1. vydání, EKOPRESS, Praha 2006, str. 27-28.

9 Citováno dle Jelínka a kol.: Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou a předpisy související, 23. aktualizované vydání, Linde, str. 115.

Právní služby v Německu

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Rechtsanwalt Christian Bibelriether

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

Politických vězňů 98
280 00 Kolín 3

tel.: 0049 851 33403
fax: 0049 851 9666990

tel.: 910 259 869
fax: 315 550 115

www.advokanc.de
advokat@advokanc.de

Trestný čin nadržování spáchaný advokátem

I. Advokát v postavení obhájce není v privilegované pozici, která by mu mohla, či dokonce měla umožňovat lhát některému orgánu činnému v trestním řízení ve prospěch svého klienta o jeho identitě, i když jde pouze o neformální dotaz. Chce-li dostat své povinnosti mlčenlivosti, může na konkrétní dotaz policejního orgánu, nebo jiného orgánu v trestním řízení, neodpovědět, nebo odmítnout odpovědět, nikoli však popřít pravou identitu obviněného – svého klienta. Uvedl-li advokát v uvedeném ohledu záměrně nepravdu, aby jeho klient unikl trestnímu stíhání, nebo aby se jeho stíhání oddálilo, jedná nejen v rozporu se zákonem o advokacii a se stavovskými předpisy, ale za splnění dalších podmínek lze takové jednání pokládat za trestný čin nadržování podle § 166 odst. 1 tr. ř.

II. Pod pojmem „unikl trestnímu stíhání“ ve smyslu § 166 tr. zák. nutno rozumět i takovou výhodu, jako je např. podstatné oddálení trestního stíhání, nebo mírnější právní posouzení, či uložení mírnějšího trestu.

III. Vztah advokáta (obhájce) a jeho klienta (obviněného, popř. podezřelého) sám o sobě bez dalšího nezakládá mezi nimi poměr osob blízkých (§ 89 odst. 8 tr. ř.); proto jen z tohoto důvodu se nelze dovolávat beztrestnosti nadržování ve smyslu ust. § 166 odst. 2 tr. zákona.

IV. Čin, jehož stupeň nebezpečnosti je nepatrný, není trestným činem, i když jinak vykazuje znaky trestného činu (§ 3 odst. 2 tr. zák.). Má-li být proto posuzovaný skutek trestným činem, musí současně vedle formálních zákonných znaků vykazovat i potřebný stupeň nebezpečnosti pro společnost (materiální podmínka trestnosti). Čin je proto vždy třeba posuzovat podle jednotlivých kritérií pro stanovení konkrétního stupně nebezpečnosti činu pro společnost, uvedených v ust. § 3 odst. 4 tr. zák.

V. Není-li čin trestně stíhaného advokáta trestným činem, pak uplynula-li subjektivní i objektivní lhůta k podání kárné žaloby, nemůže být věc postoupena kárnému orgánu, ale pokud byl obviněný pravomocně odsouzen, musí být v dovolacím řízení zproštěn obžaloby.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 30. ledna 2008, sp. zn. 8 Tdo 1148/2007

Tímto rozsudkem Nejvyšší soud v důsledku dovolání odsouzeného JUDr. P. Š. proti usnesení Krajského soudu v Plzni z 2. 4. 2007, sp. zn. 8 To 111/2007, jako dovolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu Plzeň-město pod sp. zn. 3 T 26/2003, zrušil podle § 265k odst. 1 tr. ř. uvedená rozhodnutí uvedených soudů a podle § 265m odst. 1 tr. ř. rozhodl tak, že **obviněný se podle § 226 písm. b) tr. ř. zprošťuje obžaloby**, kterou mu bylo kladeno za vinu, že „ač nejméně od 29. 1. 1999 jako obhájce I. G., stíhaného pro účast na zločinném spolčení podle § 163a odst. 1 tr. zák. a trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné dávky podle § 148 odst. 1, 3 tr. zák., spáchaný ve spolupachatelství podle

§ 9 odst. 2 tr. zák., věděl od kpt. Mgr. J. R., vyšetřovatele Policie České republiky, Úřadu pro vyšetřování pro Českou republiku, o tom, že M. Z. je spolupachatelem I. G. na popsané trestné činnosti, dne 18. 2. 1999 kolem 13.00 hod. ve věznicí P. pomohl uvedenému M. Z. se záměrem umožnit mu, aby v té době unikl trestnímu stíhání pro uvedenou trestnou činnost, a to tím, že M. Z., který na něho čekal v zaparkovaném vozidle zn. Mitsubishi Pajero, před věznicí v P., tedy v době, kdy se před orgány Policie ČR skrýval, umožnil zastřít mu svoji skutečnou totožnost, když o této totožnosti uváděl kpt. Mgr. R. smyšlené nepravdivé údaje, v důsledku čehož M. Z. své trestní stíhání výrazně oddálil, neboť sdělení obvinění mu bylo možno doručit teprve se značným časovým odstupem dne 8. 11. 1999 ve 13.00 hod. v P. z rukou mj. Mgr. J. R.“,

tedy pachateli trestného činu pomáhal v úmyslu umožnit mu, aby unikl trestnímu stíhání, čímž měl spáchat trestný čin nadržování podle § 166 odst. 1 tr. zák., **neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem.**

Odůvodnění:

Státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství Plzeň-město podala již dne 30. 7. 2001 u Okresního soudu Plzeň-město obžalobu na obviněného JUDr. P. Š. pro skutek a trestný čin uvedený ve výroku tohoto rozhodnutí (v žalobní znělce chyběl pouze upřesňující údaj, že jde o věznicí P.). Jmenovaný okresní soud usnesením ze dne 28. 8. 2001, sp. zn. 3 T 82/2001, podle § 314c odst. 1 písm. c) tr. ř. vrátil věc státní zástupkyni k došetření, neboť ji považoval za nedostatečně objasněnou. Stížnost státní zástupkyně proti tomuto usnesení Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 8 To 376/2001, podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.

Poté, co v přípravném řízení bylo dokazování doplněno, podala státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství Plzeň-město dne 28. 2. 2003 na obviněného v pořadí druhou obžalobu pro výše uvedený skutek a trestný čin. Samosoudce Okresního soudu Plzeň-město dne 31. 3. 2003, sp. zn. 3 T 26/2003, vydal ve věci trestní příkaz, jímž obviněného uznal vinným uvedeným trestným činem a uložil mu za něj podmíněný trest odnětí svobody na jeden rok se zkušební dobou dvou roků. Jelikož proti trestnímu příkazu obviněný podal včas odpor, trestní příkaz byl zrušen.

Po více než dvou letech Okresní soud Plzeň-město rozhodl ve věci rozsudkem ze dne 7. 4. 2005, sp. zn. 3 T 26/2003, jímž podle § 226 písm. b) tr. ř. obviněného zprostil obžaloby. K odvolání obviněného a státního zástupce Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 10. 8. 2005, sp. zn. 8 To 328/2005, napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř. zrušil a podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátil okresnímu soudu, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Po doplnění dokazování jmenovaný okresní soud rozsudkem ze dne 6. 2. 2006, sp. zn. 3 T 26/2003, obviněného znovu zprostil obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř.

Krajský soud v Plzni ve veřejném zasedání, konaném dne 12. 6. 2006, usnesením pod sp. zn. 8 To 202/2006 rozhodl tak, že k odvolání státního zástupce napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil v celém rozsahu a podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátil okresnímu soudu, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, a odvolání obviněného podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

Rozsudkem Okresního soudu Plzeň-město ze dne 6. 11. 2006, sp. zn. 3 T 26/2003, byl obviněný JUDr. P. Š. uznán vinným trestným činem nadržování podle § 166 odst. 1 tr. zák., jehož se dopustil tím, že „*ač nejméně od 29. 1. 1999 jako obhájce I. G., stíhaného pro účast na zločinném spolčení podle § 163a odst. 1 tr. zák. a trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné dávky podle § 148 odst. 1, 3 tr. zák., spáchaný ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák., věděl od kpt. Mgr. J. R., vyšetřovatele Policie České republiky, Úřadu pro vyšetřování pro Českou republiku, o tom, že M. Z. je spolupachatelem I. G. na popsané trestné činnosti, dne 18. 2. 1999 kolem 13.00 hod. ve věznici P. se záměrem umožnit, aby M. Z. unikl trestnímu stíhání pro uvedenou trestnou činnost, uvedl k dotazu kpt. Mgr. R. ohledně totožnosti M. Z., jenž na něho čekal ve vozidle před budovou věznice, záměrně nepravdivé údaje s tím, že se jedná o pana J.*“

Za to mu byl uložen podle § 166 odst. 1 tr. zák. trest odnětí svobody v trvání jednoho roku, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1, § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání jednoho roku.

Obviněný s rozhodnutím nesouhlasil a podal proti němu odvolání, o kterém rozhodl Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 2. 4. 2007, sp. zn. 8 To 11/2007, tak, že je podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

Proti usnesení odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím svých obhájců Mgr. V. E. a JUDr. J. N. dovolání, které opřel o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. l) a g) tr. ř. (jelikož jde o trestní věc jediného obviněného, bude na obě písemná podání nahlíženo jako na jediné dovolání).

V dovolání sepsaném obhájcem Mgr. V. E. obviněný uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., když **namítl nesprávné právní posouzení skutku**. Uvedl, že skutek, tak, jak je vymezen ve výrokové části rozsudku, nezahrnuje obligatorní znak skutkové podstaty projednávaného trestného činu, a to škodlivý následek. V obžalobě byl tento znak formulován tak, že (obviněný) měl oddálit trestní stíhání M. Z., avšak toto „oddálení“ nedosahuje intenzity uniknutí trestnímu stíhání, jak je vyžadováno zákonem, případně stav, kdy pachatel trestného činu získal nadržováním výhodu v trestním řízení. Komentář k trestnímu zákonu takovýto extenzivní výklad sice připouští, s tím však nesouhlasil. Za podstatné naopak považoval, že M. Z. trestnímu stíhání ani neunikl, ani v důsledku lži obviněného nezískal žádnou výhodu.

Obviněný dále namíтал, že **jako obhájce nemůže mít ve vztahu k policejnímu orgánu větší povinnost než občan**, který žádnou takovou povinnost nemá, nenachází-li se v postavení svědka. Žádný zákon nestanoví, že

by při komunikaci s policejními orgány v postavení obhájce byl povinen uvádět toliko pravdivé údaje týkající se klienta. Takový požadavek pravdomluvnosti by totiž ve svém důsledku znamenal ztrátu důvěry klienta a ztrátu postavení obhájce jako alter ega obviněného. Neztotožnil se ani se závěry odvolacího soudu, že lež není prostředkem ani způsobem obhajoby, který by byl uveden v trestním řádu nebo v zákoně o advokacii, a že povinností advokáta je jednat čestně a svědomitě, dodržovat pravidla profesionální etiky a nesnižovat důstojnost svého stavu. Ve svém důsledku by takovéto závěry vedly k tomu, že obhájce by byl povinen sdělit orgánům činným v trestním řízení, že jeho klient je skutečným pachatelem trestného činu. Přitom obhájce má povinnost vypovídat pravdu orgánům Policie ČR jedině v procesním postavení svědka a ve vztahu ke svému klientovi je nepochybně vázán povinností mlčenlivosti, které ho může zbavit pouze jeho klient. Advokát v procesním postavení obhájce je oprávněn poskytnout svému klientovi pomoc, která je omezena zákonem v tom smyslu, že mu nesmí poskytnout prostředky k útěku, pomoc při ukrývání důkazů nebo jejich odstraňování apod. Žádného takového jednání se však nedopustil.

Z uvedených důvodů obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud napadené usnesení odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí.

Dovolání podané prostřednictvím obhájce JUDr. J. N. obviněný opřel o **dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. l) a g) tr. ř.**, neboť napadeným usnesením bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně, ačkoliv v řízení, které napadenému usnesení předcházelo, došlo k nesprávnému právnímu posouzení skutku, resp. k jinému nesprávnému hmotněprávnímu posouzení.

Obviněný v první řadě zdůraznil, že ke dni 18. 2. 1999 byl advokátem podle zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, a působil jako obhájce jak obviněného I. G. (proti kterému již v té době bylo vzneseno obvinění z trestného činu), tak i M. Z. (vůči němu ještě v té době nebylo zahájeno trestní stíhání). Zároveň podotkl, že v rámci trestní věci vedené proti obviněnému I. G. vystupoval M. Z. jako osoba podezřelá a jako takovému mu dovolatel poskytoval právní pomoc.

Závěry odvolacího soudu obviněný považoval za příliš zjednodušující, především za situace, kdy je třeba brát v úvahu specifickou vztahů mezi advokátem a jeho klientem, na nichž je advokacie prakticky založena a bez nichž by jako neoddelitelná složka systému justice ztratila svůj smysl. Specifickou těchto vztahů charakterizoval naprostou důvěrou, s níž se klient na advokáta obrací, a takřka bezvýjimečnou povinností advokáta tuto důvěru nezklamat (v této souvislosti poukázal na ustanovení § 168 odst. 3 tr. zák.).

V další části svého dovolání obviněný rozvinul úvahy týkající se povinnosti mlčenlivosti advokáta a dospěl k přesvědčení, že za uvedených skutkových okolností

se ocitl mezi „dvěma zly“, kdy buď mohl po pravdě na dotaz policisty odpovědět, kdo se v autě nachází, nebo se mohl zachovat tím způsobem, pro který je souzen. Byť by bylo možné v běžném kontextu lživou odpověď označit za morální problém, pak z pohledu advokátního stavu je daleko těžším prohřeškem proti povinnostem advokáta a proti principům advokátní etiky, kdyby zradil důvěru svého klienta a „udal“ jej orgánům činným v trestním řízení v situaci, kdy mu takovou povinnost neukládá žádný existující právní ani stavovský předpis.

Dovolatel dále uvedl, že pokud je jedním ze zákoných znaků skutkové podstaty nadřezování podle § 166 odst. 1 tr. zák. znak protiprávnosti, pak naplnění tohoto znaku může být spatřováno toliko v objektivním rozporu jednání určité osoby s konkrétními povinnostmi stanovenými konkrétními normami právního řádu. Přitom však v odůvodněních soudů obou stupňů není uvedena jediná právní norma, se kterou by jednání obviněného mělo být v rozporu, resp. které by advokátovi ukládalo povinnost odpovědět na dotaz orgánu činného v trestním řízení týkající se osoby jeho klienta pravdivě. Pokud soudy ve svých rozhodnutích odkazovaly na obecná ustanovení trestního řádu a zákona o advokacii, pak zdůraznil, že z nich žádná taková povinnost nevyplývá.

Obviněný poukazoval rovněž na vývoj trestního řízení a na skutečnost, že odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně předcházely dva rozsudky zprošťující, ve kterých bylo jednoznačně vyjádřeno, že jeho jednání nelze považovat za trestné ve smyslu ustanovení § 166 odst. 1 tr. zák.; pod tlakem odvolacího soudu však byl soud prvního stupně nucen svůj názor změnit. Již tento vývoj poměrně výmluvně dokládá problematičnost kategorických právních postojů, které k této věci zaujal odvolací soud.

Ve svých dalších úvahách se dovolatel zabýval „systematickou“ rovinou problému a **naznačoval, že ustanovení § 166 odst. 2 tr. zák. by bylo možné aplikovat na vztah advokát – klient**, poněvadž tento vztah se do značné míry přibližuje vztahu osob blízkých, na které je v tomto ustanovení pamatováno. V této souvislosti také opět připomněl ustanovení § 168 a § 167 tr. zák., v nichž je úprava vzhledem k osobám blízkým shodná s úpravou vztahující se na advokáty a advokátní koncipienty.

V dalším bodě svého podání dovolatel brojil proti závěru odvolacího soudu, že M. Z. svým jednáním poskytl výhodu, která měla spočívat v tom, že jmenovaný disponoval po formální stránce perfektním pasem, mohl tak volně cestovat a měl i lepší možnosti ztížit opatrování důkazů, jejich zničení atp. Vzhledem ke skutkovým okolnostem tato argumentace ztrácí svou váhu, protože M. Z. se posléze dobrovolně a svobodně dostavil k vyšetřovateli a tam převzal záznam o sdělení obvinění. Vyšetřovatel navíc ve svých svědeckých výpovědích sám uvedl, že k zadržení či vazebnímu stíhání M. Z. neshledal žádný důvod. Je tedy zjevné, že závažnost údajné výhody nedosahuje intenzity předpokládané § 3 odst. 2 tr. zák.

V neposlední řadě obviněný zpochybnil naplnění subjektivní stránky trestného činu a tvrdil, že soudy neprováděly žádnou hlubší analýzu vnitřní motivace obviněného a že úmysl umožnit M. Z., aby unikl trestnímu stíhání, je jen dovozován. Navíc samotná motivace obviněného mohla být naprosto odlišná; skutečným důvodem nepravdivé odpovědi totiž mohla být snaha nezpronevřit se povinnosti mlčenlivosti. Navíc připomněl, že neměl jakoukoli možnost si svou odpověď rozmyslet, či ji nějak předem plánovat.

Vzhledem k uvedenému obviněný navrhl, aby dovolací soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené rozhodnutí odvolacího soudu v celém rozsahu, zároveň zrušil také rozsudek soudu prvního stupně a všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále podle § 265m odst. 1 věta první tr. ř. jej podle § 226 písm. b) tr. ř. zprostil obžaloby, neboť v obžalobě označený skutek není trestným činem.

K dovoláním vypracovaným oběma obhájci se v souladu s ustanovením § 265h odst. 2 tr. ř. vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“), a poté, co stručně zrekapituloval obsah podání, uvedl, že prakticky všechny dovolací argumenty již během trestního řízení zazněly a v zásadě na ně reagoval soud druhého stupně. Vzhledem k námitce nenaplnění znaku skutkové podstaty „pomohl v úmyslu mu umožnit, aby unikl trestnímu stíhání“ podotkl, že skutečně toto ve skutkové větě uvedeno není. To však neznamená, že popis skutku ve výroku soudu prvního stupně nedostatečně popisuje chování obviněného a že by nebylo možné namítaný zákonný znak dovést. Termín „unikl trestnímu stíhání“ je totiž nutné chápat ve vztahu k úmyslu obviněného v době páchaní trestného činu, postihuje tedy představu, že svým jednáním v daném okamžiku brání, aby proti osobě, v jejíž prospěch jedná, bylo bezprostředně vedeno trestní stíhání.

Státní zástupce považoval za neadekvátní úvahy o tom, že se vztah klient – advokát blíží vztahu osob blízkých. Uvádění nepravdy advokátem na konkrétní dotaz vyšetřovatele lze chápat jako porušení § 16 odst. 2, resp. § 17 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, v účinném znění. V tomto smyslu považoval jednání obviněného za porušení pravidel profesionální etiky a pravidel soutěže. Zároveň uvedl, že v dané situaci měl obviněný (aby nedošlo k porušení zákazu mlčenlivosti) odmítnout odpovědět na položenou otázku. Tím, že vyšetřovateli uvedl nepravdivou odpověď a navíc M. Z. označil jménem uvedeným ve falešném dokladu, hodlal jmenovanému umožnit, aby se vyhnul trestnímu stíhání. Akceptoval tak užití falešné identity, čímž flagrantně porušil etická pravidla i zásady společenského soužití.

V závěru svého vyjádření státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. Současně souhlasil s tím, aby takové rozhodnutí učinil za podmínek uvedených v § 265r odst. 1 tr. ř. v neveřejném zasedání. Pro případ,

že by Nejvyšší soud shledal podmínky pro jiné rozhodnutí, vyjádřil souhlas ve smyslu § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. s rozhodnutím věci v neveřejném zasedání i jiným než navrhovaným způsobem.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že v této trestní věci je dovolání přípustné, neboť napadá rozhodnutí, jímž byl zamítnut řádný opravný prostředek proti rozsudku, jímž byl obviněný uznán vinným a byl mu uložen trest [§ 265a odst. 2 písm. a), h) tr. ř.], bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), a že splňuje i obligatorní náležitosti obsahu dovolání uvedené v § 265f odst. 1 tr. ř.

Podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř.

V dané věci bylo odvolání obviněného zamítnuto poté, co odvolací soud na jeho podkladě meritorně přezkoumal odsuzující rozsudek soudu prvního stupně. Dovolání je v takovém případě možné podat, jen byl-li v řízení napadenému rozhodnutí předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. V souladu s touto zákonnou podmínkou obviněný odkázal (v podání vypracovaném obhájcem JUDr. J. N.) na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Z vymezení důvodů dovolání v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. vyplývá, že důvodem dovolání nemůže být nesprávné skutkové zjištění ani nesprávné hodnocení důkazů, byť to zákon explicitně nestanoví, a to vzhledem k tomu, že právní posouzení skutku i jiné hmotněprávní posouzení vždy navazuje na skutková zjištění vyjádřená především ve skutkové větě výroku o vině napadeného rozhodnutí a blíže rozvedená v jeho odůvodnění. Tento názor lze jednoznačně dovodit s ohledem na jednotlivé důvody dovolání vymezené v citovaném ustanovení, zejména pak s ohledem na důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podle tohoto ustanovení důvod dovolání je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

V mezích uplatněného dovolacího důvodu lze namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv o trestný čin nejde, nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze proto přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedení dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., neboť tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení proces-

ních, nikoliv hmotněprávních. Vedle vad, které se týkají posouzení skutku, lze vytykat též „jiné nesprávné hmotněprávní posouzení“. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva. Východiskem pro posouzení existence dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. vždy bude popis skutku, obsažený v příslušném výroku napadeného rozhodnutí ve věci samé.

V tomto ohledu Nejvyšší soud shledal, že námitky uplatněné v rámci uvedeného dovolacího důvodu jsou v naprosté většině relevantní. Obviněný totiž namítl, že rozhodnutí soudů nižších stupňů spočívá na nesprávném hmotněprávním posouzení skutku a že jeho jednání není trestným činem, neboť nebyly bezezbytku naplněny všechny formální a materiální znaky posuzovaného trestného činu.

Z hlediska napadeného rozhodnutí a obsahu podaného dovolání je významná především otázka, zda skutek, jak byl zjištěn soudem prvního stupně a shledán správným i soudem odvolacím, vykazuje všechny (formální i materiální) zákonné znaky trestného činu nadržování podle § 166 odst. 1 tr. zák.

Nejvyšší soud se proto dále zabýval otázkou, zda relevantně uplatněné námitky dovolatele jsou opodstatněné. Jelikož shledal, že tomu tak je, přezkoumal za podmínek uvedených v § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející. K vadám výroků, které nebyly dovoláním napadeny, přihlížel, jen pokud by mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno dovolání.

K závěru, že podané dovolání je důvodné, Nejvyšší soud dospěl na podkladě těchto skutečností:

Podle § 120 odst. 3 tr. ř. výrok rozsudku, jímž se obviněný uznává vinným, musí přesně označovat trestný čin, jehož se výrok týká, a to nejen zákonným pojmenováním a uvedením příslušného zákonného ustanovení, nýbrž i uvedením místa, času a způsobu spáchání, popřípadě i uvedením jiných skutečností, jichž je třeba k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným, jakož i uvedením všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu. Ve skutkové větě výrokové části rozsudku tudíž musí být popsány všechny znaky skutkové podstaty daného trestného činu, a to slovním vyjádřením všech okolností, které v konkrétním případě vytváří znaky tohoto trestného činu. Popis skutku proto nemůže být libovolný, ale musí vyjadřovat všechny skutečnosti významné pro právní kvalifikaci.

O správné právní posouzení skutku se jedná tehdy, když popis skutku ve výroku rozsudku uvedený je v souladu s právní větou, obsahující formální zákonné znaky skutkové podstaty konkrétního trestného činu (a současně skutek dosahuje potřebný stupeň společenské nebezpečnosti). Naproti tomu o nesprávné právní posouzení se jedná v případě, že popis skutku vyjádřený ve

skutkové větě výroku rozsudku bezvýtku neodpovídá formálním znakům použité skutkové podstaty trestného činu vyjádřeným v právní větě výroku. Z logiky věci plyne, že **o nesprávné právní posouzení skutku by se jednalo též v případě, kdy sice skutková věta i právní věta výroku jsou v souladu, avšak skutek nedosahuje potřebného stupně společenské nebezpečnosti.**

V obecné rovině je zapotřebí nejprve uvést, že trestného činu nadřování podle § 166 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo pachateli trestného činu pomáhá v úmyslu umožnit mu, aby unikl trestnímu stíhání, trestu nebo ochrannému opatření nebo jejich výkonu.

Jde o trestný čin, u něhož se z hlediska subjektivní stránky vyžaduje úmysl (srov. § 3 odst. 3, § 4 tr. zák.). Pachatel tohoto trestného činu jedná v úmyslu umožnit pachateli hlavního, resp. základního trestného činu (jehož přesnou právní kvalifikaci ani nemusí znát), aby unikl trestnímu stíhání (event. trestu, ochrannému opatření nebo jejich výkonu). Nadřování spočívá v pomoci pachateli trestného činu, přičemž formy pomoci jsou obdobné jako při účastenství podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. ř. Má-li pachatel základního trestného činu uniknout trestnímu stíhání, musí jít o jednání směřující k tomu, aby trestní stíhání nebylo vůbec zahájeno. Právní teorie se přiklání k názoru, že pod pojem uniknout lze podřadit nejen stav, kdy se pachatel trestného činu zcela vyhne trestnímu stíhání, ale i stav, kdy takový pachatel získá nadřováním výhodu spočívající např. v oddálení trestního stíhání, mírnějším právním posouzením, mírnějším trestu apod. (srov. Šámal, P., Pury, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 1018).

Při aplikaci těchto obecných východisek na projednávanou trestní věc Nejvyšší soud dospěl k závěru, že skutková zjištění učiněná soudem prvního stupně na základě provedených důkazů jsou podřaditelná pod ustanovení § 166 odst. 1 tr. zák. o trestném činu nadřování.

Podle tzv. právní věty odsuzujícího rozsudku se obviněný jmenovaného trestného činu dopustil tím, že pachateli trestného činu pomáhal v úmyslu umožnit mu, aby unikl trestnímu stíhání. Skutková část výroku o vině ve spojení s odpovídající částí rozhodnutí nalézacího soudu obsahuje natolik konkrétní skutková zjištění, která formální zákonné znaky trestného činu nadřování podle § 166 odst. 1 tr. zák. v zásadě naplňují. Z provedeného dokazování totiž vyplynulo, že obviněný „*ač nejméně od 29. 1. 1999 jako obhájce I. G., ... stíhaného pro účast na zločinném spolčení ... a trestný čin ..., věděl od ... vyšetřovatele Policie České republiky ... že M. Z. ... je spolupachatelem I. G. na popsané trestné činnosti, dne 18. 2. 1999 ... se záměrem umožnit, aby M. Z. unikl trestnímu stíhání pro uvedenou trestnou činnost, uvedl k dotazu (vyšetřovatele) ohledně totožnosti M. Z. ... záměrně nepravdivé údaje s tím, že se jedná o pana J.*“

Při porovnání skutku takto (zkráceně) popsaného ve výroku odsuzujícího rozsudku s popisem skutku v (pořadí druhé) obžalobě (srov. shora) jsou patrné změny, které soud prvního stupně po provedeném dokazování

učinil. Přestože byl nepochybně veden snahou popsat svá skutková zjištění co nejpřesněji, nelze mít za to, že by se mu to bezvýtku podařilo. Úpravou žalobní znělky, která byla v tomto směru přesnější a výstižnější, totiž došlo k tomu, že v popisu skutku nejsou všechny shora uvedené formální zákonné znaky jmenovaného trestného činu pregnantně vyjádřeny. Jakkoliv v tomto směru lze přisvědčit argumentaci obviněného v podaném dovolání i státního zástupce v písemném vyjádření, neznamená to současně, že by nově formulovaný skutek nemohl obstát. Základní údaje o jednání obviněného, z nichž lze dovodit, že „pachateli trestného činu pomáhal v úmyslu umožnit mu, aby unikl trestnímu stíhání“, jsou v něm totiž (včetně následku, byť někdy jen slovy zákona) obsažena.

Nejvyšší soud se v zásadě ztotožnil se všemi právními úvahami soudů obou stupňů vztahujícími se k závěru, že obviněný zjištěným jednáním naplnil všechny formální znaky trestného činu nadřování podle § 166 odst. 1 tr. zák. Jakkoliv by proto postačovalo na tyto úvahy pouze odkázat, přece jen se jeví potřebným reagovat na uplatněnou dovolací argumentaci obviněného a některé úvahy zopakovat, příp. rozvést a konkretizovat.

Dovolatelova námitka, že v době činu byl nejen advokátem ve smyslu zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, ale i obhájcem jak již obviněného I. G., tak tehdy jen podezřelého M. Z., což prý činí právní posouzení trestní hranice jeho trestní odpovědnosti daleko složitější, než se k této otázce postavil především odvolací soud, není důvodná. **Obviněný ani v postavení obhájce (ať už jen jednoho nebo obou jmenovaných) nebyl v nějaké privilegované pozici, která by mu mohla nebo dokonce měla umožňovat lhát některému z orgánů činných v trestním řízení ve prospěch svého klienta o jeho skutečné identitě.** Naopak záměrné uvádění nepravdy obhájcem na konkrétní dotaz (tehdejšího) vyšetřovatele o identitě v té době podezřelého M. Z. je třeba považovat za porušení jak ustanovení § 16 odst. 2 shora citovaného zákona (při výkonu advokacie je advokát povinen jednat čestně a svědomitě; je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné), resp. § 17 tohoto zákona (advokát postupuje při výkonu advokacie tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu; za tím účelem je zejména povinen dodržovat pravidla profesionální etiky ...), tak čl. 4 usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky, podle něhož advokát je všeobecně povinen poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu (odst. 1) a projevy advokáta v souvislosti s výkonem advokacie jsou věcné, strážlivé a nikoliv vědomě nepravdivé (odst. 3).

Takový závěr je třeba učinit i při vědomí specifčnosti vztahu mezi advokátem, resp. obhájcem obviněného a jeho klientem (v trestní věci ať už obviněným, nebo podezřelým), která je dána na straně jedné důvěrou klien-

ta (obviněného, příp. podezřelého) ve svého advokáta (obhájce), a na straně druhé povinností advokáta (obhájce) tuto důvěru nezklamat. Vzájemný vztah mezi nimi je chráněn mimo jiné povinností mlčenlivosti advokáta (obhájce) o skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb, která je výslovně zakotvena v ustanovení § 21 shora citovaného zákona o advokacii. Pokud v dané věci dovolatel chtěl této povinnosti dostát, resp. svého oprávnění využít, znamenalo to pro něho v konkrétní situaci jediné – na položenou otázku vyšetřovatele neodpovídat (příp. odmítnout na ni odpovědět). Jestliže však dovolatel tohoto svého oprávnění nevyužil a naopak na položenou otázku odpověděl způsobem, jímž nejen popřel pravou identitu M. Z., ale dokonce potvrdil jeho nepravou identitu jako údajného „pana J.“, pak nejde jen o „určitý morální problém“, jak dovolatel ve svém podání tvrdil, ale již o závažné porušení stavovských pravidel etiky, které nabylo povahy deliktu postihovaného podle trestního zákona.

Vyplývalo-li z odpovědi obviněného, že věděl o tom, že podezřelý M. Z. používá falešné osobní doklady právě na jméno pana J., pak nemůže být sporu, že tak učinil se záměrem umožnit tomuto (tehdy) podezřelému, aby unikl trestnímu stíhání, které mu aktuálně hrozilo. Pokud dovolatel v této souvislosti namítal, že soudy obou stupňů pojem uniknout trestnímu stíhání vyložily nepřipustně extenzivně, pak je třeba uvést, že Nejvyšší soud se s jejich výkladem identifikoval. Výklad uvedeného termínu je totiž třeba vztáhnout k úmyslu obviněného v době páchaní trestného činu, kdy svým slovním vyjádřením jednoznačně sledoval záměr, aby se podezřelý M. Z. buď zcela vyhnul trestnímu stíhání, nebo jej alespoň podstatně oddálil. To se jmenovanému také podařilo a po dobu cca deseti měsíců byl pro orgány činné v trestním řízení nedosažitelný (ke shora jmenovanému vyšetřovateli se dostavil teprve 18. 11. 1999). Je proto možné (v souladu s trestněprávní teorií) uzavřít, že pod pojem uniknout trestnímu stíhání ve smyslu § 166 odst. 1 tr. zák. lze podřadit nejen stav, kdy se pachatel trestného činu zcela (definitivně) vyhne trestnímu stíhání, ale i stav, kdy takový pachatel získá nadřazením výhodu spočívající v oddálení trestního stíhání (příp. v mírnějším právním posouzení, mírnějším trestu apod.).

Za nepřípadnou Nejvyšší soud považuje argumentaci dovolatele, že s ohledem na výše zmíněnou specifickou vztahu mezi advokátem, resp. obhájcem obviněného a jeho klientem (podezřelým, příp. obviněným) jde o vztah, který se značně přibližuje vztahu osob blízkých, na který pamatuje ustanovení § 166 odst. 2 tr. zák., a vylučuje z trestní odpovědnosti toho, kdo spáchá čin uvedený v odstavci 1 ve prospěch osoby blízké. Třebaže za osoby blízké se podle § 89 odst. 8 tr. zák. považují nejen příbuzní v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec, manžel a partner, ale i osoby v poměru rodinném nebo obdobném za předpokladu, že újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá právem pocítovala jako újmu vlastní, **vztah mezi advokátem, resp. obhájcem obviněného**

a jeho klientem (podezřelým, příp. obviněným) ani pod uvedenou druhou kategorií osob blízkých zpravidla podřadit nepůjde. Teoreticky sice nelze vyloučit, že i mezi nimi může vzniknout silný přátelský vztah (založený například na tom, že jedna z nich v minulosti zachránila život druhé), v dané věci však nic takového o vztahu obviněného a M. Z. zjištěno nebylo.

Nejvyšší soud se ztotožnil i s právním závěrem soudů obou stupňů, že dovolatel se zjištěného jednání dopustil úmyslně, neboť vyšetřovateli vědomě uváděl nepravdivou skutečnost o identitě M. Z. se záměrem umožnit mu, aby unikl trestnímu stíhání. Přestože takový závěr o subjektivní stránce jednání obviněného se v odůvodněních jejich rozhodnutí opakuje, v žádném z nich konkrétní zákonné ustanovení citováno nebylo. To však neznamená, že by jednoznačný závěr o formě zavinění obviněného nebylo možno učinit. Ze slovního vyjádření použitého v odůvodnění nalézacího soudu („... ve formě úmyslu přímého ...“ – srov. stranu 5) lze totiž spolehlivě dovodit, že měl na mysli ustanovení § 4 písm. a) tr. zák.

Nejvyšší soud rovněž akceptoval právní názor soudů obou stupňů, že zjištěným jednáním se dovolatel dopustil (po formální stránce) dokonání trestného činu nadřazení podle § 166 odst. 1 tr. zák., nikoliv jen jeho pokusu ve smyslu § 8 odst. 1 tr. zák., neboť obviněný zjištěným jednáním již porušil objekt trestného činu, jímž je zájem státu na rychlém a ničím nerušeném stíhání pachatelů trestných činů.

Soudy obou stupňů se v odůvodněních svých rozhodnutí poměrně podrobně zabývaly i poslední výhradou dovolatele – materiální stránkou projednávaného trestného činu. Zatímco soud prvního stupně nejen v původních zprošťujících rozsudcích, ale dokonce i v posledním odsuzujícím rozsudku opakovaně uzavřel, že jednání obviněného vykazuje jen nepatrný stupeň nebezpečnosti činu pro společnost a výrok o vině obviněného vyslovil jen proto, že byl povinen respektovat závazný právní názor odvolacího soudu (srov. strany 6 a 7 jeho rozsudku), právě soud druhého stupně jednoznačně usoudil, že stupeň společenské nebezpečnosti trestného činu obviněného byl vyšší než nepatrný (srov. strany 6 až 10 jeho usnesení).

K této problematice Nejvyšší soud považuje za potřebné v obecné rovině uvést, že **má-li být posuzovaný skutek trestným činem, musí současně (vedle formálních zákonných znaků) vykazovat potřebný stupeň nebezpečnosti pro společnost, který je materiální podmínkou trestnosti. Podle § 3 odst. 2 tr. zák. totiž platí, že čin, jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost je nepatrný, není trestným činem, i když jinak vykazuje znaky trestného činu.**

Jednotlivá kritéria pro stanovení konkrétního stupně nebezpečnosti činu pro společnost jsou příkladmo uvedena v ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák., podle něhož je tento stupeň určován zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou. Teprve po jejich pečlivém vyhodnocení lze učinit

závěr, zda projednávaný skutek dosahuje i potřebného stupně společenské nebezpečnosti.

Aby Nejvyšší soud mohl některá z uvedených hledisek (zejména následek činu) posoudit ještě zevrubněji, než učinily ve svých rozhodnutích soudy obou stupňů, doplnil v průběhu veřejného zasedání dokazování spisem Krajského soudu v Plzni, sp. zn. 3 T 14/2003, a zjistil z něho, že rozsudkem ze dne 8. 11. 2005 byl M. Z. spolu s dalšími šesti obviněnými uznán vinným skutkem, který byl právně posouzen jako trestný čin zkrácení daně a poplatku a podobné dávky podle § 148 odst. 1, 4 tr. zák. a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání devíti let, pro jehož výkon byl zařazen podle § 39a odst. 3 tr. zák. za použití § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. do věznice s dozorem, a podle § 51 odst. 1 tr. zák. k trestu propadnutí veškerého majetku. Proti tomuto rozsudku podal M. Z. (a také další spoluobvinění) odvolání, o nichž rozhodl Vrchní soud v Praze ve veřejném zasedání konaném dne 23. 5. 2006 a rozsudkem pod sp. zn. 3 To 28/2006 napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. d), e), odst. 2 tr. ř. v celém rozsahu zrušil a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl o vině všech sedmi obviněných. M. Z. po upřesnění původně formulovaného skutku uznal vinným trestným činem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 4 tr. zák. v platném znění a uložil mu za to trest odnětí svobody v trvání sedmi let, pro jehož výkon jej zařadil podle § 39a odst. 3 tr. zák. do věznice s dozorem. Uložený trest odnětí svobody M. Z. nastoupil dne 21. 11. 2006, v současné době jej vykonává a jeho konec má vyznačen dnem 21. 11. 2013.

Zdůraznil-li soud druhého stupně při posuzování hledisek vymezených v ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák. na prvním místě význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen, a akcentoval-li současně, že společným objektem trestných činů uvedených v oddílu pátém hlavy třetí zvláštní části trestního zákona je zájem na potlačování zločinnosti, pak Nejvyšší soud považuje za nezbytné tuto argumentaci poněkud korigovat poukazem na to, že trestný čin nadřování podle § 166 odst. 1 tr. zák. je sice zařazen do uvedené hlavy (trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných), ale typová společenská nebezpečnost je v něm vyjádřena relativně nízkou sazbou odnětí svobody do tří let.

Tato typová společenská nebezpečnost je v daném případě snižována hledisky, která neoponechal bez povšimnutí již nalézací soud. Při dodržení posloupnosti jejich řazení v ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák. je třeba hned po posouzení významu chráněného zájmu, který byl činem dotčen, zmínit způsob provedení činu. Ten nebyl nikterak závažný, neboť obviněný se jej dopustil toliko verbálně, jednovětně, když stručně odpověděl na konkrétní dotaz vyšetřovatele. To je samozřejmě co do intenzity jednání počínání daleko méně závažnější, než u posuzovaného trestného činu bývá obvyklé [ukrývání pachatele, poskytnutí materiálních prostředků (např. auta, bytu) pachateli k útěku, odstraňování, ukrývání či falšování důkazů, rada poskytnutá pachateli k těmto činnostem atd.].

S tím souvisejí i okolnosti, za kterých byl čin spáchán. Stalo se tak na chodbě věznice po sice předpokládaném setkání s vyšetřovatelem, ale současně po zcela nečekaném dotazu z jeho strany, především však bez možnosti rozmyslet si formulaci odpovědi, případně na položenou otázku vůbec neodpovídat. Ze strany obviněného proto rozhodně nešlo o promyšlené či dokonce plánovité jednání, nýbrž naopak o zcela bezprostřední reakci na překvapivý dotaz vyšetřovatele.

Následky činu obviněného prakticky zůstaly v obecné rovině, neboť konkrétní následek v podobě faktického účinku nenastal. K trestnímu postihu M. Z. nakonec došlo a jak je zřejmé z rozsudku Krajského soudu v Plzni, sp. zn. 3 T 14/2003, stalo se tak dne 8. 11. 2005 současně ve vztahu k dalším šesti spoluobviněným. Už proto nelze mít za to, že by proti nim byl nějakým způsobem (alespoň z časového hlediska) zvýhodněn. Odsuzující rozsudek dokonce nabyl právní moci ohledně všech obviněných v jeden den (23. 5. 2006), kdy Vrchní soud v Praze pod sp. zn. 3 To 28/2006 o odvoláních obviněných rozhodl. Za necelé čtyři měsíce poté M. Z. uložený trest odnětí svobody nastoupil (dne 21. 11. 2006) a v současné době jej vykonává. Je určitým paradoxem, že k tomu došlo dříve, než nabyl právní moci (dne 2. 4. 2007) odsuzující rozsudek v projednávané trestní věci (vyhlášen byl dne 6. 11. 2006).

Trestní řízení proti M. Z. ani nebylo vedeno jako řízení proti uprchlému. Ze svědecké výpovědi Mgr. J. R. soudu obou stupňů zjistily, že jako tehdejší vyšetřovatel neměl v úmyslu M. Z. zadržet, chtěl mu jen předat (po vypátrání jeho pobytu) usnesení o zahájení trestního stíhání a vyslechnout jej. Tomuto zjištění odpovídá i fakt, že dne 18. 11. 1999, kdy se M. Z. k vyšetřovateli dobrovolně dostavil, mu usnesení o zahájení trestního stíhání bylo skutečně předáno, jako obviněný byl ve věci vyslechnut a po výsledku byl propuštěn na svobodu.

Pokud jde o osobu obviněného, ten byl nejen ke dni spáchání skutku, ale dokonce až do pravomocného odsouzení v této trestní věci zcela bezúhonný a vedl řádný život. To je spolehlivě zjištěný fakt, na němž nemůže nic změnit ani případný argument, že je to beztak podmínka výkonu jeho povolání advokáta.

S osobou obviněného a úvahami o možném následku jeho činu souvisí zjištění, že jeho jednání „nebylo ani z pohledu stavovské příslušnosti způsobilé přivodit advokátnímu stavu újmu na jeho vážnosti a důvěryhodnosti“, jak je zřejmé z rozhodnutí představenstva České advokátní komory ze dne 12. 10. 1999. Z dopisu tohoto představenstva ze dne 22. 1. 2008, který byl doručen Nejvyššímu soudu ještě před rozhodnutím o podaném dovolání a jenž byl při veřejném zasedání rovněž přečten, lze usuzovat, že ani s odstupem více než osmi let se jeho postoj nezměnil (v dopise se mimo jiné uvádí, že byl zpracován a podán podnět ke stížnosti pro porušení zákona ve prospěch obviněného).

Společenská nebezpečnost jednání obviněného je v dané věci snižována i mírou jeho zavinění, která je nižší už s ohledem na shora zmíněný vztah mezi ním a jeho klientem. Jakkoliv obviněného nelze favorizovat při srov-

nání s jinými potenciálními pachateli trestného činu nadržování podle § 166 odst. 1 tr. zák., přece jen je třeba brát v úvahu, že v konkrétní věci byl nejen advokátem, ale dokonce obhájcem nejprve podezřelého a posléze obviněného M. Z., jak dokladoval předloženou plnou mocí ze dne 5. 2. 1999. S tím bezprostředně souvisí i shora zmíněná pohnutka, která jej k činu vedla.

Poté, co Nejvyšší soud všechny uvedené skutečnosti jednotlivě a ve vzájemných souvislostech pečlivě zvážil, dospěl k jednoznačnému závěru, že **jednáním obviněného není naplněn zákonem požadovaný materiální znak trestného činu nadržování podle § 166 odst. 1 tr. zák.**

Nejenže nejde o tento trestný čin, nejde ale ani o jiný trestný čin. Žalovaný skutek však nelze posoudit ani jako odpovídající přestupek podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, neboť pod žádné jeho ustanovení není podřaditelné, ani jako kárné provinění podle zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů; v tomto druhém případě totiž již dávno uběhla jak subjektivní šestiměsíční, tak objektivní dvouletá lhůta k podání kárné žaloby (srov. § 33 odst. 2 citovaného zákona).

S ohledem na tyto skutečnosti Nejvyšší soud po zrušení odsuzujícího rozsudku nemohl věc postoupit příslušnému orgánu. Proto mu nezbyvalo, než podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušit usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 2. 4. 2007, sp. zn. 8 To 111/2007, a jemu předcházející rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 6. 11. 2006, sp. zn. 3 T 26/2003, současně podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušit také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a s použitím § 265m odst. 1 tr. ř. obviněného JUDr. P. Š. zprostit obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř., neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem.

❖ Právní věta a zvýraznění textu redakce.

Poznámka:

Odůvodnění rozhodnutí otiskujeme v celém rozsahu, protože se jedná o první případ, kdy se Nejvyšší soud v důsledku dovolání zabýval trestnou činností obhájce kvalifikovanou podle obžaloby jako trestný čin nadržování podle § 166 odst. 1 tr. z. Rozsudek byl otištěn též v časopise Trestněprávní revue č. 6/2008, avšak s částečně jinak vyjádřenou právní větou. Navíc tato právní věta vycházela pouze z těch částí rozhodnutí, podle nichž lze v jednání obviněného advokáta spatřovat trestný čin nadržování. V závěru zkráceného odůvodnění se pouze uvádí, že NS se zabýval konkrétními okolnostmi posuzované věci vztahujícími se k posouzení materiální stránky a z důvodů v rozhodnutí podrobně rozvedených dospěl k závěru, že zákonem požadovaný materiální znak trestného činu (§ 3 odst. 2 tr. z.) naplněn není. Celé obsáhlé odůvodnění týkající se materiální stránky však z odůvodnění bylo vypuštěno. Upozorňujeme čtenáře zejména na podrobný rozbor jednotlivých složek společenské nebezpečnosti činu, na jehož základě NS došel

k závěru, že pro nedostatek materiální podmínky se nejedná o trestný čin. Rozsudek obsahuje též názor NS na porušení povinné advokátní mlčenlivosti ve zvláštním případě, přičemž v souvislosti s ostatními okolnostmi případu rovněž hodnotí toto porušení z hlediska materiálního pojetí trestného činu.

Za sporný považujeme názor Nejvyššího soudu, že v dané věci byl naplněn zákonný znak trestného činu nadržování, „... v úmyslu umožnit mu, aby unikl trestnímu stíhání“. Podle názoru NS pod pojem uniknout trestnímu stíhání lze podřadit nejen stav, kdy se pachatel trestného činu zcela vyhne trestnímu stíhání, ale i stav, kdy takový pachatel získá nadržováním výhodu spočívající v oddálení trestního stíhání (příp. v mírnějším právním posouzení, mírnějším trestu apod.). Odvolává se přitom na stanovisko autorů Beckova komentáře, které označuje za názor právní teorie, přičemž cituje z komentáře, díl II., 6. vydání z r. 2004, str. 1018, že uvedený zákonný znak může spočívat i např. v oddálení trestního stíhání, v mírnějším právním posouzení, mírnějším trestu apod. Ve skutečnosti však Komentář hovoří pouze o mírnějším právním posouzení a o mírnějším trestu, nikoliv též o „oddálení trestního stíhání“. V uvedených dvou případech je podle našeho názoru třeba shledávat kvalitativní rozdíl. Mírnější právní posouzení nebo mírnější trest týká se vždy merita věci v hmotněprávním slova smyslu, zatímco oddálení trestního stíhání má pouze procesní důsledky, zásadně bez vlivu na hmotněprávní posouzení nebo na případný trest. NS se tedy v tomto případě odvolává na názor Komentáře, který v něm vyjádřen není. Nehledě i na spornost samotného názoru komentáře lze podle našeho názoru považovat výklad NS za nepřipustně rozšiřující, vybočující z individuálního a tím i konkrétního objektu trestného činu, který měl zákonodárce při formulaci uvedeného zákonného znaku na mysli. Na okraj podotýkáme, že v literatuře, kterou lze označit za právní teorii (zejména vysokoškolské učebnice) jsme obdobný názor nenalezli. Stanovisko Komentáře bylo patrně ovlivněno tr. zákoníkem rakouským z r. 1852, podle jehož § 214 stačilo k naplnění tr. činu nadržování zločincům i jen to, že pachatel „hledí tomu zabránit, aby (důkazy) nevyšly na jevo, anebo když to hledí alespoň ztížit“. Podle tehdejší judikatury (č. 7148) stačilo, aby úmyslem pachatele bylo třeba i jen ztížit pátrací činnost. Tento výklad vycházel ze zákonného znění, které postihovalo nadržování v širším rozsahu, než jak je to vyjádřeno v nynějším ust. § 166 tr. zák. Následující tr. zákon z roku 1950 ani platný tr. zák. již takové, ani obdobné, znění neobsahuje.

Dodejme, že zákonné znaky trestného činu nadržování obsahuje i nový trestní zákon, který nabude účinnosti 1. 1. 2010, a to v § 343 ve zcela shodném znění jako dosavadní ust. § 166 tr. zákona. Vzhledem k tomu, že nový trestní zákon opouští materiální pojetí trestného činu a zavádí zásadu formálního pojetí, případný nedostatek společenské škodlivosti činu bude možno vyjádřit nikoliv argumentací podle hmotného práva, ale s použitím principu oportunité (s poukazem na nedostatek veřejného zájmu), který může v omezeném rozsahu použít státní zástupce k zastavení trestního stíhání již nyní [viz dosavadní znění § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř.].

❖ JUDr. VÁCLAV MANDÁK, CSc.

Zásah do práva na ochranu osobnosti provozem dopravního prostředku

I. K zásahu do práv na ochranu osobnosti může dojít i v souvislosti s provozem dopravního prostředku. Při určení odpovědnosti za nemajetkovou újmu, kterou utrpěla fyzická osoba, lze užít ust. § 427 obč. zák., který upravuje odpovědnost provozovatele za škodu způsobenou provozem dopravních prostředků.

II. Odpovědnost provozovatele vozidla (toho, kdo má trvalou možnost právní a faktické dispozice) je dána, i když provozovatel nebyl vlastním původcem zásahu.

**Rozsudek Nejvyššího soudu ČR
ze dne 29. 9. 2008, č. j. 30 Cdo 999/2007**

Odůvodnění:

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 4. října 2006, č. j. 34 C 83/2004-51, zamítl žalobu, aby žalovaná byla uznána povinnou zaplatit žalobci K. M. částku 500 000 Kč, E. M. 350 000 Kč, V. K. 100 000 Kč, V. K. 350 000 Kč a J. K. 100 000 Kč (výrok I.). Současně nepřiznal žalované náhradu nákladů řízení (výrok II.).

Soud prvního stupně vycházel ze zjištění, že J. H. a R. K. se dne 25. 4. 2002 zúčastnili jako novináři prezentační akce vozidla H. C., při které došlo k nehodě testovaného vozidla SPZ 1A2 52 19, které v té době řídil J. H. a R. K. byl spolujezdcem. Majitelem a provozovatelem vozidla byla žalovaná firma, která jim auto půjčila k projížďce a odzkoušení. R. K. zemřel dne 5. 5. 2002 ve Vojenské nemocnici ve S. na následky zranění, které utrpěl při nehodě, při níž zemřel i řidič J. H. Dopravní nehodu způsobil výlučně J. H. tím, že výrazně překročil maximální povolenou rychlost, resp. maximální rychlost, která byla bezpečná na projetí zatáčky. Na vozidle nebyla zjištěna žádná závada nebo poškození, které by zapříčinilo ztrátu říditelnosti a ovladatelnosti vozidla bezprostředně před nehodou. Jmenovaní novináři byli žalovanou seznámeni s podmínkami, za jakých je vozidlo testováno, byli poučeni, že testování není na uzavřeném okruhu, ale v běžném provozu, zdůrazněna byla povinnost dodržovat dopravní předpisy, včetně rychlosti. Žalovaná firma nezpochybňovala svoji odpovědnost za škodu, kterou nechala likvidovat svojí pojišťovnou. Žalobce K. M. je synem, E. M. družkou, V. a J. K. bratry a V. K. matkou poškozeného R. K.

Soud prvního stupně dovodil, že žalobci jsou aktivně věcně legitimováni, protože tím, že došlo ke smrti R. K., došlo k zásahu do jejich práva na soukromý a rodinný život, tedy do práv chráněných ustanovením § 11 obč. zák. Žalovaná odpovídá za použití analogie podle ustanovení § 853 obč. zák. za uvedený zásah do osobnostních práv žalobců dle ustanovení § 427 odst. 1 a 2 obč. zák. jako provozovatel motorového vozidla. V posuzovaném případě však soud shledal, že jsou zde dány podmínky pro zproštění odpovědnosti žalované ve smyslu ustanovení § 428 obč. zák., a proto žalobu zamítl.

K odvolání žalobců a), b) a d) Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve vztahu k žalobcům a), b) a d), jimiž byl rozsudek odvoláním napaden. Současně nepřiznal žalované náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně a z nich vyvozeným právním závěrem, že úmrtím R. K. došlo k neoprávněnému zásahu práva na soukromý a rodinný život žalobců jako jeho nejbližších příbuzných. Nesdílí však právní názor soudu prvního stupně, aby za předmětný neoprávněný zásah odpovídala žalovaná jako provozovatel vozidla. Podle názoru odvolacího soudu analogické použití ustanovení § 427 nepřichází v dané věci v úvahu, neboť ustanovení § 853 obč. zák. připouští pouze tam, kde občanskoprávní vztahy nejsou zvláště upraveny ani občanským zákoníkem, ani jiným zákonem. Občanskoprávní vztah je však občanským zákoníkem v ustanovení § 11 a násl. upraven. Jinak je tomu v případě analogického užití ustanovení § 420 odst. 2 obč. zák., kde však jde výlučně o posouzení otázky vztahující se k původcovství neoprávněného zásahu, které ve smyslu tohoto ustanovení přenáší na právnickou osobu z osob, které tato použila ke své činnosti. Analogické použití ustanovení § 427 obč. zák. nelze aplikovat již proto, že s původcovstvím zásahu nemá nic společného a původcovství nelze dovozovat z prostého vlastnictví věci či jeho provozování. Původcem předmětného neoprávněného zásahu do osobnostních práv žalobců byl zcela jednoznačně a výlučně řidič J. H. Odpovědnost žalované za situace, kdy mezi pouhým vlastnictvím a provozováním vozu žalovanou a újmou, která žalobcům vznikla, není žádná příčinná souvislost, proto není dána.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podali žalobci a), b) a d) dovolání. Jeho přípustnost dovozují z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a podávají je z důvodu nesprávného právního posouzení věci podle ustanovení § 241a odst. 1 písm. b) o. s. ř. Otázku zásadního právního významu spatřují v tom, že napadené rozhodnutí řeší právní otázku, která v rozhodnutí odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena a odvolacími soudy je zatím rozhodována nejednotně. Zejména nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, když vyloučil užití ustanovení § 427 obč. zák. na daný případ s odkazem na zvláštní úpravu provedenou ustanovením § 11 a násl. obč. zák. Tato ustanovení občanského zákoníku však neposkytují taxativní výčet neoprávněných zásahů do osobnostních práv. K takovému zásahu tedy klidně může dojít i porušením ustanovení § 427 obč. zák., který pak nebude aplikován za použití analogie, ale přímo, když v daném případě bude ve smyslu ustanovení § 427 škodou nemajetková újma vzniklá žalobcům v důsledku úmrtí R. K. Vzhledem k tomu, že v daném případě se jako náprava vzniklé škody nejeví dostatečným zadostiučiněním ve smyslu ustanovení § 13 odst. 1 obč. zák., bude nutno použít ustanovení § 13 odst. 2 obč. zák. a přiznat žalobcům náhradu nemajetkové újmy (škody) v penězích. Samotné odpovědnosti za škodu se provozovatel v daném případě nemůže ve smyslu ustanovení § 428 obč. zák. zprostit. Žalobci navrhli zrušení napa-

deného rozhodnutí a vrácení věci odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnými osobami (účastníky řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), dospěl k závěru, že potvrzující rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.], neboť řeší právní otázku pro rozhodnutí věci určující – týkající se analogického použití ustanovení § 427 obč. zák. ve vztahu k ustanovením § 11 a násl. obč. zák. – jinak, než je řešena v judikatuře dovolacího soudu, a dovolání je proto přípustné. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihledne též k případným vadám uvedeným v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a), b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3 o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že vady uvedené v ustanovení § 242 odst. 3 o. s. ř. nebyly dovoláním vytýkány a z obsahu spisu se nepodávají, předmětem přezkumu je pouze dovoláním vymezená právní otázka.

Obsah dovolání opravňuje závěr, že žalobci uplatnili dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci dle ustanovení § 41a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Vzhledem k obsahu a při vázanosti uplatněným dovolacím důvodem žalobci v dovolání nastolují právní otázku možné aplikace ustanovení § 427 ve vztahu k § 11 a násl. obč. zák. za použití analogie podle ustanovení § 853 obč. zák., je-li způsoben zásah do osobnostních práv fyzické osoby provozem dopravního prostředku.

Výklad této právní otázky byl v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu již řešen (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2004, sp. zn. 30 Cdo 814/2003, uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod číslem C 2827, ročník 2004, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2003, sp. zn. 30 Cdo 73/2003, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 30 Cdo 1627/2005). Podle něj subjekty odpovědnými za zásah, který je objektivně způsobilý vyvolat nemajetkovou újmu, spočívající buď v porušení, či jen v ohrožení osobnosti fyzické osoby v její fyzické a morální integritě, mohou být buď fyzické osoby, nebo osoby právnické. V případě, že za zásah odpovídá právnická osoba, vychází se obecně z toho, že byl-li zásah do osobnosti způsoben někým, kdo byl použit právnickou osobou k realizaci činnosti této právnické osoby, postihují občanskoprávní sankce podle ustanovení § 13 obč. zák. samotnou právnickou osobu, a to při analogickém užití ustanovení § 420 odst. 2 obč. zák. ve spojení s ustanovením § 853 obč. zák. Tato eventualita, která již byla v rámci rozhodovací činnosti soudů judikována, však není možností při určení odpovědného subjektu za zásah proti osobnosti fyzické osoby výlučnou. Skutečností je, že odpovědnost za zásah proti osobnosti fyzické osoby není odpovědností za zavinění, ale je odpovědností objektivní. Při existenci zásahu a jeho současném posouzení jako zásahu neoprávněného je tak třeba vymezit především

odpovědný subjekt za tento zásah. Je nepochybné, že jako zvláštní skupinu případů zásahů do osobnostních práv fyzických osob je třeba vymezit ty, kdy k takovému zásahu dojde v souvislosti s provozem dopravních prostředků. Zde občanský zákoník, pokud v této souvislosti upravuje předpoklady náhrady škody, vymezuje odpovědnost provozovatele motorového vozidla jako případ zvláštní odpovědnosti za škodu (§ 427 a násl. obč. zák.).

Je-li třeba připustit při určení odpovědné osoby za nemajetkovou újmu, již utrpěla na své osobnosti fyzická osoba, analogické užití ustanovení § 420 odst. 2 obč. zák., neexistuje, podle názoru dovolacího soudu, argument, který by vylučoval analogické užití § 427 a násl. obč. zák. při určení odpovědné osoby za zásah proti osobnosti fyzické osoby vyvolaný zvláštní povahou provozu dopravních prostředků. Obdobně jako v případě úvahy, že za škodu způsobenou tímto provozem odpovídá provozovatel vozidla, je třeba vycházet z toho, že za nemajetkovou újmu, způsobenou fyzické osobě tímto provozem, analogicky nutně odpovídá též tento provozovatel. Zbývá posoudit, kdo v konkrétním případě byl provozovatelem dopravního prostředku, za kterého je třeba obecně pokládat toho, kdo má trvalou možnost právní a faktické dispozice s vozidlem. Není zde proto podstatné a významné, pokud provozovatel vozidla byl nebo nebyl vlastním fyzickým původcem zásahu (přesněji řečeno původcem mechanismu, kterým byl zásah proti osobnosti fyzické osoby způsoben). Analogické užití ustanovení § 427 a násl. obč. zák. se ovšem ve výše uvedeném smyslu uplatní jen při určení osoby odpovědné za zásah proti osobnosti fyzické osoby vyvolaný zvláštní povahou provozu dopravních prostředků. Při zkoumání předpokladů odpovědnosti za zásah do osobnostních práv je třeba proto postupovat podle ustanovení § 13 obč. zák., a nikoli podle ustanovení § 427 a násl. obč. zák., jak zřejmě nesprávně dovodil soud prvního stupně.

Z vyloženého právního závěru – jak se podává z odvodnění napadeného rozsudku – odvolací soud v projednávané věci z hlediska uplatněného dovolacího důvodu nevycházel.

Z uvedeného vyplývá, že napadený rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci; Nejvyšší soud České republiky proto napadený rozsudek podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem o. s. ř. zrušil. Protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí a věc v tomto rozsahu vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá o. s. ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů, vzniklých v novém řízení a v dovolacím řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 243d odst. 1, část první věty za středníkem a věta druhá o. s. ř.) a přihledne ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci (§ 132, část věty za středníkem o. s. ř.).

❖ Rozhodnutí zaslala Mgr. MARKÉTA VÍTOVÁ, advokátka v Praze.

❖ Právní věta redakce.

Z judikatury ESD

O důvodu, pro který je možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu a který má vztah k výkladu pojmu „má trvalé bydliště“ a „zdržuje se“ ve vykonávajícím členském státě

Rozsudek Evropského soudního dvora ve věci C 66/08, jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 35 EU, podaná rozhodnutím Oberlandesgericht Stuttgart (Vrchní zemský soud v Německu) v řízení týkajícím se výkonu evropského zatýkacího rozkazu.

Původní řízení a předběžné otázky

Rozsudkem ze dne 28. května 2002, který vydal Sąd Rejonowy w Tucholi (Obvodní soud v Tuchole – Polsko), byl Sz. Kozłowski odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání pěti měsíců za trestný čin poškozování cizí věci. Trest uložený tímto rozsudkem se stal pravomocným, nicméně nebyl dosud vykonán. Od 10. května 2006 se Sz. Kozłowski nachází ve věznici Stuttgart (Německo), kde vykonává trest odnětí svobody v trvání tří let a šesti měsíců, ke kterému byl odsouzen dvěma rozsudky Amtsgericht Stuttgart (okresní soud) ze dne 27. července 2006 a 25. ledna 2007 za 61 podvodů spáchaných v Německu.

Polský vystavující justiční orgán požádal evropským zatýkacím rozkazem ze dne 18. dubna 2007 německý vykonávající justiční orgán o předání Sz. Kozłowského pro účely výkonu trestu odnětí svobody v trvání pěti měsíců, který mu uložil Sąd Rejonowy w Tucholi.

Szymon Kozłowski byl v této věci dne 5. června 2007 vyslechnut Amtsgericht Stuttgart. Během tohoto výslechu soudu sdělil, že nesouhlasí se svým předáním polskému vystavujícímu justičnímu orgánu.

Dne 18. června 2007 německý vykonávající justiční orgán Sz. Kozłowskému oznámil, že nezamýšlí uplatňovat překážky pro vydání povolení. **Podle tohoto orgánu totiž neexistuje překážka pro vydání povolení a zejména dotčený nemá obvyklé bydliště v Německu a požádal německý vydávající justiční orgán Oberlandesgericht Stuttgart o povolení výkonu tohoto evropského zatýkacího rozkazu, máje za to, že není třeba zahájit šetření, kde, u koho a za jakým účelem se Sz. Kozłowski zdržoval v Německu.**

Předkládající soud (Oberlandesgericht Stuttgart) vychází z předpokladu, že od února 2005 do 10. května 2006, což je datum jeho zatčení v Německu, Sz. Kozłowski pobýval převažující dobu na německém území. Tento pobyt byl přerušen během vánočního volna v roce 2005 a snad rovněž v měsíci červnu 2005, jakož i v měsících únoru a březnu 2006. Příležitostně pracoval

na stavbách, ale svou obživu si zajišťoval hlavně páčáním trestné činnosti. Předkládající soud dále uvádí, že v rámci kontroly musí stanovit, zda ve smyslu zákona IRG a v okamžiku, ke kterému bylo předání požadováno, se „obvyklé bydliště“ Sz. Kozłowského nacházelo na německém území a zda se tam stále nachází. V případě záporné odpovědi na tuto otázku by zmíněný soud měl povolit výkon evropského zatýkacího rozkazu na základě německého práva, protože jsou splněny všechny ostatní podmínky dle tohoto práva.

Za těchto podmínek se předkládající soud rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1. Odporuje domněnce, že osoba se ve smyslu čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí „zdržuje“ nebo „má trvalé bydliště“ ve [vykonávajícím] členském státě, skutečnost, že dotčená osoba

- a) se ve [vykonávajícím] členském státě nezdržuje nepřetržitě;
- b) se v něm nezdržuje v souladu s vnitrostátními předpisy upravujícími vstup a pobyt cizinců;
- c) zde opakovaně páchá trestnou činnost nebo
- d) v něm vykonává trest odnětí svobody?

2. Je provedení čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí takovým způsobem, že předání vlastního státního příslušníka [vykonávajícího] členského státu k výkonu trestu je proti jeho vůli vždy nepřijatelné, zatímco příslušným orgánům tohoto členského státu je přiznána posuzovací pravomoc pro účely výkonu evropského zatýkacího rozkazu vydaného vůči příslušníkům jiných členských států, kteří nesouhlasí se svým předáním, v souladu s právem Unie, zejména se zásadami nediskriminace a občanství Unie, a pokud ano, musí být uvedené zásady zohledněny přinejmenším při výkonu uvedené posuzovací pravomoci?“

Právní rámec

Právo Evropské unie

Článek 1 odst. 1 a 2 rámcového rozhodnutí vymezuje evropský zatýkací rozkaz a povinnost jej vykonat následujícím způsobem:

„1. Evropský zatýkací rozkaz je soudní rozhodnutí, které vydal některý členský stát proto, aby jiný členský stát zatkl a předal vyžádanou osobu za účelem trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojené[ho] s odnětím osobní svobody.

2. Členské státy vykonají evropský zatýkací rozkaz na základě zásady vzájemného uznávání a v souladu s ustanoveními tohoto rámcového rozhodnutí.“

Článek 2 odst. 1 rámcového rozhodnutí stanoví:

„Evropský zatýkací rozkaz lze vydat v případech jednání [...], nebo byl-li již rozsudkem uložen trest nebo nařízeno ochranné opatření, v případě trestu nebo ochranného opatření v délce nejméně čtyř měsíců.“

Článek 3 rámcového rozhodnutí vyjmenovává tři dů-

vody pro povinné odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu.

Článek 4 rámcového rozhodnutí uvádí „Důvody, pro které je možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu“. **Bod 6** v tomto ohledu stanoví:

„Výkonávající justiční orgán může odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, byl-li evropský zatýkací rozkaz vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, vyžádaná osoba se zdržuje ve výkonávajícím členském státě, je jeho státním příslušníkem nebo zde má trvalé bydliště a tento stát se zaváže provést výkon trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody v souladu se svým vnitrostátním právem.“

Článek 5 rámcového rozhodnutí s názvem „Záruky, které musí v určitých případech poskytnout vystavující členský stát“ zní takto:

„Výkon evropského zatýkacího rozkazu výkonávajícím justičním orgánem může podle práva výkonávajícího členského státu podléhat těmto podmínkám:

3) je-li osoba, na kterou se vztahuje evropský zatýkací rozkaz za účelem trestního stíhání, státním příslušníkem výkonávajícího členského státu nebo zde má trvalé bydliště, může být předání podmíněno tím, že osoba bude po vyslechnutí vrácena do výkonávajícího členského státu, aby zde vykonala trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené s odnětím osobní svobody uložené ve vystavujícím členském státě.“

Článek 6 rámcového rozhodnutí s názvem „Určení příslušných justičních orgánů“ stanoví:

„1. Vystavujícím justičním orgánem je justiční orgán vystavujícího členského státu, který je příslušný pro vydání evropského zatýkacího rozkazu podle práva tohoto státu.

2. Výkonávajícím justičním orgánem je justiční orgán výkonávajícího členského státu, který je příslušný k výkonu evropského zatýkacího rozkazu podle práva tohoto státu.

3. Každý členský stát informuje generální sekretariát Rady o příslušném justičním orgánu podle jeho práva.“

Vnitrostátní právo

Rámcové rozhodnutí bylo implementováno do německého právního řádu zákonem o mezinárodní právní pomoci v trestních věcech ze dne 23. prosince 1982 ve znění zákona o evropském zatýkacím rozkazu (dále jen „IRG“), přičemž byla dodržena obvyklá terminologie v německém právu, podle níž je „předávání“ ve smyslu rámcového rozhodnutí označeno výrazem „vydávání“. IRG rozlišuje mezi rozhodnutím o přípustnosti žádosti o vydání a rozhodnutím o samotné žádosti a o povolení vydání.

Příslušné k přezkumu přípustnosti žádosti o vydání jsou Oberlandesgerichte (vrchní zemské soudy), a to na základě žádosti výkonávajícího justičního orgánu. Naproti tomu výkonávající justiční orgán je příslušný pro rozhodnutí o povolení vydání, pokud jde o žádosti o vydání předložené vystavujícím justičním orgánem členského státu.

Článek 4 bod 6 rámcového rozhodnutí byl ve Spolkové republice Německo, co se týče jiných osob než německých státních příslušníků, ať již jsou občany členského státu jiného než Spolková republika Německo nebo občany třetího státu, proveden takto: „Překážky pro vydání povolení“:

„Povolení k vydání cizince, který má své obvyklé bydliště v tuzemsku, může být dále odmítnuto, když při vydání za účelem výkonu trestu cizinec po poučení nedá do soudního protokolu k vydání souhlas a převažuje jeho zájem hodný ochrany na výkonu trestu v tuzemsku [...]“

Před rozhodnutím Oberlandesgericht o přípustnosti žádosti o vydání rozhodují orgány příslušné pro povolení o tom, zda zamýšlí uplatnit překážky pro vydání povolení. Rozhodnutí o neuplatnění překážek pro vydání povolení musí být odůvodněno. Toto rozhodnutí podléhá přezkoumání Oberlandesgericht.

K předběžným otázkám

K první otázce

Podstatou první předběžné otázky předkládajícího soudu je rozsah pojmů „má trvalé bydliště“ a „zdržuje se“ obsažených v čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí, a konkrétněji, zda u okolností původního řízení může být osoba vyžádaná v rámci řízení o výkonu evropského zatýkacího rozkazu považována za osobu, na kterou se uplatní toto ustanovení.

Čl. 4 bod 6 rámcového rozhodnutí uvádí důvod, pro který je možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, na základě kterého může výkonávající justiční orgán odmítnout vykonat takový rozkaz vydaný za účelem výkonu trestu odnětí svobody, pokud se vyžádaná osoba „zdržuje ve výkonávajícím členském státě, je jeho státním příslušníkem nebo zde má trvalé bydliště“, a pokud se tento stát zaváže provést výkon tohoto trestu odnětí svobody v souladu se svým vnitrostátním právem. Rozsah tohoto důvodu, pro který je možné odmítnout výkon, je omezen na osoby, které, pokud nejsou státními příslušníky výkonávajícího členského státu, se v něm „zdržují“ nebo v něm „mají trvalé bydliště“. Nicméně význam a rozsah těchto dvou pojmů není v rámcovém rozhodnutí vymezen.

Komise Evropských společenství, i když připouští, že v některých jazykových zněních rámcového rozhodnutí může znění jeho čl. 4 bodu 6 znamenat, že pojem „zdržuje se“ je postaven na roveň s kritérii, jakými jsou bydliště nebo státní příslušnost, tvrdí, že toto ustanovení je třeba v každém případě vykládat tak, že skutečnost, že se vyžádaná osoba zdržuje na území výkonávajícího členského státu, je nezbytnou, ale nedostačující podmínkou pro uplatnění důvodu, pro který je možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu.

Pojem „zdržuje se“ nelze vykládat natolik extenzivně, aby výkonávající justiční orgán mohl odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu jen proto, že vyžádaná osoba se dočasně nachází na území výkonávajícího členského státu, nicméně čl. 4 bod 6 rámcového rozhodnutí nelze vykládat ani tak, že na vyžádanou osobu, která se

v něm zdržuje od určité doby, aniž by byla státním příslušníkem vykonávajícího členského státu nebo by v něm měla trvalé bydliště, nelze v žádném případě nahlížet tak, že si mohla s tímto státem vytvořit pouta, která mohou odůvodnit odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu.

Proto nepostačuje vzít v úvahu výraz „má trvalé bydliště“, ale je třeba rovněž určit, jakým způsobem může výraz „zdržuje se“ doplnit rozsah prvního z těchto dvou výrazů. Vymezení pojmů „zdržuje se“ a „má trvalé bydliště“ nelze ponechat na posouzení každého členského státu.

Pro určení, zda v konkrétní situaci vykonávající justiční orgán může odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, musí posledně uvedený nejprve pouze stanovit, zda vyžádaná osoba je státním příslušníkem vykonávajícího členského státu, má v něm „trvalé bydliště“ nebo se v něm „zdržuje“ ve smyslu čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí, a spadá tak do působnosti tohoto ustanovení. Poté, a pouze pokud vykonávající justiční orgán konstatuje, že na zmíněnou osobu se uplatní jeden z výše uvedených výrazů, musí posoudit, zda existuje legitimní zájem odůvodňující, aby trest odnětí svobody nařízený ve vystavujícím členském státě byl vykonán na území vykonávajícího členského státu. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že cílem důvodu, pro který je možné odmítnout výkon, uvedeného v čl. 4 bodě 6 rámcového rozhodnutí, je zejména **umožnit vykonávajícímu justičnímu orgánu přiznat zvláštní význam možnosti zvýšit vyhlídky na sociální znovuzачlenění vyžádané osoby po uplynutí trestu odnětí svobody, ke kterému byla odsouzena.**

Výrazy „má trvalé bydliště“ a „zdržuje se“ se tudíž vztahují na situace, ve kterých osoba, vůči níž byl vydán evropský zatýkací rozkaz, buď zřídila své skutečné bydliště ve vykonávajícím členském státě, nebo si v důsledku stálého pobytu po určitou dobu v témže státě vytvořila pouto k posledně uvedenému státu, které je srovnatelné s poutem vzniklým v důsledku bydliště.

Informace obsažené v předkládacím rozhodnutí uvádí, že Sz. Kozłowski „nemá trvalé bydliště“ v Německu ve smyslu čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí. V důsledku toho se výklad provedený dále týká pouze pojmu „zdržuje se“ uvedeného v tomtéž ustanovení.

Pro určení, **zda v konkrétní situaci existuje mezi vyžádanou osobou a vykonávajícím členským státem pouto**, na jehož základě by bylo možné konstatovat, že se **na tuto osobu vztahuje výraz „zdržuje se“** ve smyslu čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí, **je třeba provést celkové posouzení více objektivních skutečností**, kterými se vyznačuje situace dané osoby, mezi něž patří zejména délka, povaha a podmínky pobytu vyžádané osoby, jakož i rodinné a hospodářské vazby, které tato osoba udržuje k vykonávajícímu členskému státu, **jeden individuální faktor, kterým se vyznačuje dotčená osoba, v zásadě nemůže mít jako takový rozhodující význam.**

U okolností uvedených předkládacím soudem je třeba konstatovat, že bod a) a bod b) předběžné otázky mohou mít význam pro vykonávající justiční orgán při jeho

posouzení, zda dotčená osoba spadá do rozsahu působnosti zmíněného ustanovení.

U okolností uvedených v bodě c) a v bodě d) téže otázky se jedná o skutečnosti nerelevantní pro vykonávající justiční orgán, když má nejprve určit, zda se dotčená osoba „zdržuje“ ve vykonávajícím členském státě ve smyslu čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí. Naproti tomu za předpokladu, že dotyčný „se zdržuje“ ve vykonávajícím členském státě, tyto prvky mohou mít určitý význam v rámci přezkumu, který je zmíněný orgán případně povinen provést za účelem zjištění, zda je odůvodněné odmítnout provedení evropského zatýkacího rozkazu.

Vzhledem k několika skutečnostem zmiňovaným předkládacím soudem, kterými se vyznačuje situace takové osoby dotčené v původním řízení, zejména k délce, povaze a podmínkám jejího pobytu, jakož i k neexistenci rodinných pout a pouze velmi slabým hospodářským vazbám s vykonávajícím členským státem, nelze na takovou osobu nahlížet tak, že se na ni vztahuje výraz „zdržuje se“ ve smyslu čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí.

Ke druhé otázce

Podle toho, co uvádí předkládací soud, musí povolit výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného proti Sz. Kozłowskiemu, pokud zjistí, že tato osoba nemá v Německu „obvyklé bydliště“ dle zákona IRG.

S přihlédnutím k odpovědi Soudního dvora na první otázku již není na místě odpovídat v daném případě na druhou položenou otázku, jelikož vyžádaná osoba v původním řízení nespadá do rozsahu působnosti čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí.

Z těchto důvodů Soudní dvůr rozhodl takto:

Článek 4 bod 6 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy je nutno vykládat tak, že:

- **vyžádaná osoba „má trvalé bydliště“ ve vykonávajícím členském státě, pokud zřídila své skutečné bydliště v tomto státě, a „zdržuje se“ tam, pokud si v důsledku stálého pobytu po určitou dobu v tomto členském státě vytvořila pouto k tomuto státu, které je srovnatelné s poutem vzniklým v důsledku bydliště;**
- **pro určení, zda mezi vyžádanou osobou a vykonávajícím členským státem existuje pouto, na jehož základě by bylo možné konstatovat, že se na tuto osobu vztahuje výraz „zdržuje se“ ve smyslu zmíněného článku 4 bodu 6, vykonávajícímu justičnímu orgánu přísluší provést celkové posouzení více objektivních skutečností, jimiž se vyznačuje situace této osoby, mezi něž patří zejména délka, povaha a podmínky pobytu vyžádané osoby, jakož i rodinné a hospodářské vazby, které tato osoba udržuje k vykonávajícímu členskému státu.**

✦ Upravila Mgr. LENKA EISENBRUKOVÁ,
odbor mezinárodních vztahů ČAK.

Vilém Knoll (ed.):

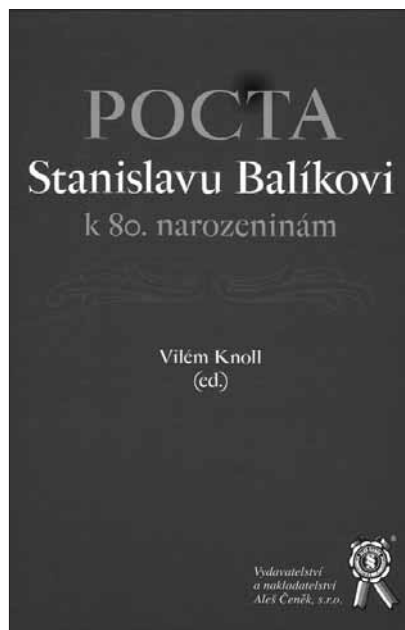
**Pocta
Stanislavu Balíkovi
k 80. narozeninám**

Vydavatelství a nakladatelství
Aleš Čeněk, s. r. o., Plzeň 2008,
464 stran, 290 Kč.

U příležitosti 80. narozenin prof. JUDr. Stanislava Balíka, CSc., vzešla z plzeňské právnické fakulty iniciativa vydat jubilejní sborník příspěvků, které svým předmětem spadají do oboru jubilatova celoživotního působení, tedy z oboru právních dějin. Péči editorského kolektivu pod vedením JUDr. Viléma Knolla, Ph.D., jakož i Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., se tak závěrem roku 2008 dostala čtenářům do rukou neotřelá kniha, která na 464 stranách textu přináší soubor nikoliv notoriálních, avšak o to cennějších informací z nejrůznějších podoborů především právních dějin.

O stavu advokátském

Nebývá obvyklé, aby se na těchto stránkách recenzovala pocta člověku, který během své kariéry nebyl ani advokátním koncipientem, ba dokonce o tom nikdy ani neuvažoval. V tomto případě však existuje mnoho důvodů, proč tomu tak býti má. Spjatost pocty profesoru Balíkovi a advokacie, ač není zprvu zjevná, je identifikovatelná v mnohých formách. Především je to samotná osoba pana profesora, který svou osobností spolufirmoval valnou většinu právníků absolvovalších jednu či druhou českou právnickou fakultu. Mezi členy autorského kolektivu ostatně nalezneme mnohé stávající i bývalé advokáty a koncipienty. Pocta samotná se pak k advokacii přimyká některými svými příspěvky. Hned úvodní pojednání prof. JUDr. Karoliny Adamové, CSc., a Mgr. Antonína Lojka nám přibližuje jediného světce mezi advokáty – sv. Yva a jeho obrazy v českém výtvarném umění. Ač svatý Yvo jistě nebyl členem žádného z bretaňských barreau, je odedávna považován za advokáta chudých.

I v pořadí druhý příspěvek pocty je věnován advokacii. JUDr. et PhDr. Stanislav Balík se v něm zabývá „Císařským dekretem obsahujícím úpravu výkonu profese advokáta a disciplinární pravomoci Komory“, kterým roku 1810 Napoleon obnovil organizaci advokátního stavu ve Francii – Řád advokátů. Tento příspěvek znovu dokládá, jak těžko se advokacii dýchá v etatizovaném státě, který se snaží veškeré společenské dění dostat pod svoji kontrolu. Velmi zajímavou se optikou dneška jeví sankce za kárné provinění koncipienta spočívající v prodloužení koncipientské praxe až o jeden rok. Majetková podstata tohoto trestu je nabíledni. Neméně zajímavý je apel vznesený na advokátský stav v čl. 43 dekretu, který stanovoval nejzazší limity výše mimosmluvní odměny advokáta, když stanovil, že v případech, kdy odměna nebyla nijak upravena, tuto „nechť advokáti určují se zdrženlivostí, kterou lze očekávat od jejich povolání“. Pro případ excesů z těchto limitů bylo dáno moderační a sankční oprávnění Disciplinární rady advokátů, která stála mimo Řád advokátů a podléhala ministru spravedlnosti. Tento příspěvek je názornou freskou úskalí, jimiž se francouzská advokacie musela na přelomu „starého a nového režimu“ prodírat.

O sto let později čtenáře přenáší příspěvek Mgr. Vendulky Valentové,

který mapuje českou advokacii v období tak řečené první československé republiky především z pohledu reglementace výkonu advokacie a její formální organizace. Dnes se jeví až strašidelně délka tehdejší povinné praxe kandidátů advokacie – plných šest let.

Poslední z příspěvků pocty, který se věnuje historii advokacie, je pojednání Dr. Andrzeje Wrzyszcze z katedry dějin státu a práva Právnické fakulty Univerzity Marie Curie-Sklodowské v polském Lublinu. Přináší čtenářům vyličení fungování advokacie a notářství během nejtinnějšího údobí moderních dějin – II. světové války v Polsku. V říjnu 1939 byl Hitlerovým dekretem na Říši okupovaném území Polska zřízen quasi-státní útvar, tzv. Generální gouvernement. Podobně jako na území Protektorátu Böhmen und Mähren, i v rámci Generálního gouvernementu existovaly dvě linie justice – německá a polská. Oprávnění zastupovat u říšských soudů bylo zprvu dáno pouze říšským advokátům. Paralela s českým vývojem byla dána též eliminací židovských advokátů, jakož i postupným připuštěním nemnoha místních advokátů k říšským soudům. Naopak jevem ojedinělým je organizace tajné profesní samosprávy polské advokacie během II. světové války.

Pro advokáta bude velmi zajímavým čtením jistě příspěvek JUDr. et Ing. Libuše Piar, Ph.D., mapující trestní řízení ve starověkém Egyptě v období Nové říše, v době pro advokacii výrazně pre-existentním. Výkon justice byl tehdy plně koncentrován na soudní sbor, dnes tradiční procesní subjekty tehdy ještě neexistovaly ani ve svém zárodku.

O stavech jiných aneb pocta jako jubilat

Nehodnotíme-li poctu pouze „sub specie advocati“, nýbrž na ni nahlédneme cele skrze jednotlivé příspěvky, zdá se, jakoby chtěla vyplnit celý prostor půdorysu působení osobnosti profesora Balíka, a to hned několika způsoby. Předně jsou to tematické přesahy některých příspěvků, které

opouštějí obor obecných právních dějin a pronikají do jiných juristických, ale i humanitních disciplín; jak příznačná otevřenost ducha! Čtenáři se tak předestírá kupříkladu civilistická časová komparatika české úpravy tzv. privilegováných závětí, geneze fenoménu kanonického práva, jakož i pádně argumentovaná kritika současné legislativy. Laskavě ironický pohled na česko-německé vztahy v minulosti dal vzniknout příspěvku, který dokazuje, že studium odborné literatury může člověka pobavit, přičemž nemusí jít zrovna o teatrologický spis pojednávající o komedii. Masivně je zastoupen obor českých právních dějin, které odhalují své kapitoly např. o smlouvách, kterými si v neklidném 15. věku město Cheb sjednávalo úplatnou ochranu mocnými feudály z rodu Švamberských, o jurisdikci magistrátu poddanského města Úterý na počátku 18. století nebo třeba o převratu v promulgaci právních předpisů v Rakousku v pol. 19. století. Velmi zajímavý je příspěvek o montánním právu. Poválečné čs. právní dějiny přibližuje studie o statusu Slovenské národní rady po tzv. Slovenském národním povstání nebo práce o poválečných retribučních předpisech a jejich aplikaci ve slovenském prostředí na příkladu konfiskace hradu Červený Kameň rodu Pálffyů. Čtenář není ochuzen ani o solitérní příspěvky romanistické, právněteoretické, státovědné a konstitucionalistické.

Nejuristické obory do pocty pronikly skrze historiografický příspěvek o tzv. tradičních zápisech klášterů v době Přemyslovské, které měly svůj právní význam coby instrumenty institutu patronátu, etnograficko-sociologické pojednání o počátku slovenské emigrace do USA nebo třeba politologické příspěvky o vztahu politiky, práva a dějin.

Další sounáležitost s osobností profesora Balíka lze spatřovat v teritoriálním záběru příspěvků, které se krom Česko-Slovenska vztahují k území Francie, Itálie, Polska a Řecka, tedy k zemím, ve kterých pan profesor působil.

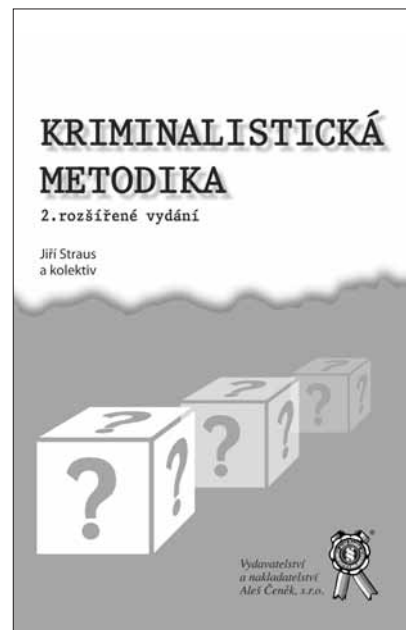
Vztah k Francii je dán tematicky, ba dokonce i jazykově, poněvadž příspěvek pojednávající o koncepci Polského království z r. 1916 je psán francouzsky. K Itálii poctu pojí témata některých příspěvků, včetně příspěvku o Dóžecím příkazu pro Alvise Bragadina z r. 1589, objeveném Štěpánkou Mikovou v tachovském archivu. Polsko má pomyslné zastoupení nejsilnější, když v poctě jsou příspěvky o Polsku, příspěvky psané v polštině, a dokonce příspěvky psané Poláky. S tím poněkud kontrastuje minimalistická, avšak výrazná vazba k Řecku provedená úvahou o vlivu řecké filozofie na formování římských představ o pojmu státu. Nespornou vyjadřovací hodnotu má zařazení příspěvku o utváření izraelských zastupitelských orgánů moci zákonodárné.

Nemnoho kritiky a jedno velké přání

Pocta Stanislavu Balíkovi je sympatickým sborníkem příspěvků, které spolu přímo nesouvisí, nýbrž jejich vzájemný vztah je zprostředkován právě osobou jubilanta. To je pro práce tohoto typu příznačné. Kniha tak dobře poslouží jako spolehlivý studijní pramen v tom kterém právním podoboru, stejně jako četba za účelem „pouhého“ sebezuschleňování čtenáře. Škoda jen ne vždy důsledné korektury textů mající za následek občasná překlepy. Tematická rozmanitost úzce vymezených příspěvků přináší čtenáři mimoděk bonifikaci v podobě komunikace informací, které by mnohdy systematicky hledal jen stěží.

Říká se *habent sua fata libelli*, tedy že knihy mají své osudy závislé na úrovni svých čtenářů. Zde nezbývá, než „Poctě“ popřát co možná nejvíce čtenářů vzdělaných a po vzdělání prahnoucích; o to méně pak misomusů, těch hodnotících obzvláště. Velkomyslní čtenáři Bulletinu advokacie mi snad dovolí učinit touto recenzí soukromou poctu panu profesorovi.

❖ Mgr. VOJTĚCH LAŽANSKÝ

Jiří Straus a kol.:

Kriminalistická metodika

Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., Plzeň 2008, 2., rozšířené vydání, 320 stran, cena 320 Kč.

Publikace je věnována základním metodám vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů, jako jsou vraždy, loupeže, sexuální trestné činy, podvody, silniční dopravní nehody, drogová kriminalita, počítačové a softwarové pirátství atd. Text je ilustrován názornými obrázky a schémata, aby byl pro čtenáře lépe přijatelný a pomohl jim snáze si osvojit poznatky z kriminalistické metodiky.

Učebnice je určena nejen pro posluchače Policejní akademie ČR pro výuku kriminalistiky v bakalářském studijním programu jako povinný studijní pramen, ale i pro studenty v magisterském programu jako studijní pomůcka. Může být vhodným zdrojem i při zpracování bakalářských a diplomových prací z oblasti kriminalistiky, popř. užitečným pomocníkem pro širší odbornou veřejnost. Druhé vydání této publikace je rozšířeno především o nejnovější poznatky z kriminalistické teorie a vyšetřovatelské praxe.

❖ Red.

**Michal Bernard,
Pavel Doucha:**

Právní ochrana před hlukem

Linde Praha, a. s., Praha 2008,
200 stran, 340 Kč.

Nakladatelství Linde vydalo v závěru roku 2008 publikaci zabývající se tématem právní ochrany před hlukem. Vyplnilo tak jednu z mezer, kterými stále oplývá nabídka právní literatury v oblasti praktické právní ochrany lidí před různými nepříznivými vlivy a před poškozováním životního prostředí. Vzhledem k tomu, že počet lidí postižených nepřiměřeným hlukem stále narůstá (důvodem, na který i autoři správně poukazují, je zejména živelné bujení osobní automobilové dopravy), a úměrně tomu se zvyšuje i množství sporů, jde současně o nakladatelský počin veskrze aktuální.

Na publikaci je patrné, že autorové duo má s tématem značné praktické zkušenosti (nasbírané za dobu jejich dlouholetého působení v nevládních organizacích). Jejich výklad je tak svou systematikou i obsahem jednotlivých částí veden snahou upozornit na problémy právní úpravy a její aplikace a praktickými radami směřovat čtenáře k tomu, jak tyto problémy překlenout a jak postupovat při řešení konkrétních případů.

Za velmi cenné považují to, že autoři v prvních dvou částech podávají stručnou informaci o věcné podstatě problému (Co je to hluk) a různých možnostech jeho řešení (Opatření ke snížení hlukové zátěže). To umožní právníkům lépe se orientovat v jinak velmi technické disciplíně a tím současně i přiléhavěji konstruovat právní argumentaci. Propojování právní a věcné specializace osobně považují u praktických příruček za velmi žádoucí, ne-li nezbytné.

Další silnou stránkou knihy je komplexní propojení výkladu k veřejno- a soukromoprávní ochraně. V tradičním pojetí by zřejmě byl kladen důraz na veřejnoprávní

ochranu, a popis by končil tím, co orgány veřejné správy mají podle právních předpisů dělat. Nabídka možnosti aktivního postupu soukromých subjektů by se pak vyčerpávala návodem na využití v praxi poměrně neúčinného institutu stížnosti k nadřízeným orgánům. Autoři poučení praktickými zkušenostmi hledají možnosti, jak místy nefunkční veřejnoprávní ochranu doplnit. Jednak využitím soukromoprávních institutů (zejména sousedské žaloby), jednak důrazem na aktivní postup jednotlivců ve vztahu k orgánům veřejné správy (zejména při získávání informací, při vyžadování aktivního zásahu hygie-

nických stanic proti zdrojům hluku nebo doporučením toho, jak se domáhat postavení účastníka veřejnoprávních řízení).

V jinak vyčerpávající kapitole o soukromoprávní ochraně před hlukem by podle mého názoru bylo užitečné věnovat více prostoru otázce exekucí, která může být v případě negatorních žalob vnímána jako slabé místo.

Zřejmě vedeni snahou o co nejkomplexnější pojetí tématu zařadili autoři také část o ochraně před vibracemi. Osobně se domnívám, že vzhledem k velmi nízké frekvenci sporů týkajících se vibrací nebylo zařazení takové kapitoly nezbytné (což sami autoři demonstrovali jejím rozsahem v porovnání s ostatním tex-

tem). Berme ji však jako zajímavý exkurz, který třeba napomůže tomu, aby se i problému vibrací věnovala větší pozornost.

Publikace dále obsahuje také část týkající se ochrany před hlukem v kontextu evropského práva. V dnešní době je již zpracování takto pojeté materie do právnických publikací nezbytností. I zde se autoři řídili zejména potřebou praktického výkladu.

Obsah poslední kapitoly jasně vyplývá již z jejího názvu. „Praktický manuál obtěžovaného občana“ provede čtenáře v několika krocích tím, jak postupovat, pokud musí problémy s hlukem řešit a rozhodne se k tomu využít i právní nástroje. Tato část velmi návodně ukazuje, jaké informace je potřeba nejprve shromáždit, na který orgán a jakou formou se obrátit, jak si opatřit měření hluku a jak volit strategii dalšího postupu.

Prakticky zaměřená příručka samozřejmě nemůže postrádat také výběr z relevantních právních předpisů a základní vzory. Výběr z právních předpisů obsahuje dle mého názoru vše podstatné. Ve vzorech postrádám pouze modelovou sousedskou žalobu, které se v předchozích částech autoři věnují podrobněji a bylo by proto velmi vhodné ji zařadit i do této části.

Publikaci Právní ochrana před hlukem považuji za velmi zdařilou nejen pro občany. Domnívám se, že bude stejně užitečnou pomůckou i pro advokáty, na které se obtěžovaní budou obracet. Velmi rychle a účelně je uvede do tématu a nasměruje jejich právní kroky tak, aby svým klientům mohli poskytnout co nejefektivnější služby. Knihu lze ovšem doporučit k prostudování také pracovníkům příslušných správních orgánů, by předpokládám, že s některými pasážemi hodnotícími jejich činnost nebudou souhlasit. Myslím ovšem, že i pro ně by mělo být žádoucí seznámit se s kritickým pohledem na jejich práci.

✦ Mgr. VÍTĚZSLAV DOHNAL

Zdeněk Vaniček:

Zákon o elektronických komunikacích – komentář

Linde Praha, a. s., Praha 2008,
480 stran, 790 Kč.

Na konci roku 2008 vydalo nakladatelství Linde Praha dlouho očekávaný titul s názvem „Zákon o elektronických komunikacích – komentář“. Autorem publikace je Zdeněk Vaniček, který patří mezi uznávané evropské odborníky na problematiku elektronických komunikací. V současné době autor působí jako prezident České asociace pro elektronické komunikace a podílí se též na legislativních pracích jak v tuzemsku, tak na úrovni Evropské unie.

Významným rysem publikace je fakt, že nepředstavuje pouze obecný popis daného stavu, jak se někdy u podobných komentářů bohužel stává, ale obsahuje přínosná stanoviska autora, výklady nejednoznačných zákonných ustanovení, a to vše opřeno o platnou judikaturu, stanoviska Evropské komise a odkazy na konkrétní právní předpisy evropského regulačního rámce pro elektronické komunikace. Autor v publikaci také uplatňuje své rozsáhlé mezinárodní zkušenosti, neboť se problematice telekomunikací věnoval jako odborník při OSN.

Trh elektronických komunikací prochází neustále významnými změnami, které postupně směřují k úplné liberalizaci, kdy regulační úřad by měl postupně fungovat již pouze jako kontrolor a do samotné soutěže by měl zasahovat minimálně. Stejně tak ne vždy je jasná hranice mezi pravomocí obecného soutěžního regulátora (ÚHOS) a speciálního regulátora (ČTÚ). Proto je zvlášť cenné, že autor jako první našel odvahu takovýto komentář připravit a dokázal tím vytvořit mimořádně cenné a žádané dílo.

O významnosti publikace svědčí i skutečnost, že publikaci pokřtil sám předseda Rady Českého telekomunikačního úřadu Pavel Dvořák za přítomnosti a „dozoru“ předsedy Úřadu pro hospodářskou soutěž Martina Peciny. Křtu se zúčastnila též většina šéfů největších telekomunikačních společností, které působí v ČR.

✦ JUDr. BOHUMÍR ŠTĚDRŇ, Ph.D., LL.M.

Časopis Právní zpravodaj přestal vycházet

Tento měsíčník s podtitulem „Informace pro právní praxi“ vycházel po dobu devíti let v nakladatelství C. H. Beck Praha, pod vedením zkušeného a úspěšného šéfredaktora Mgr. Petera Mišúra, a to buď samostatně, nebo v posledním období i v rámci zvýhodněného předplatného s Právními rozhledy a Soudními rozhledy. Lze souhlasit s poznámkou šéfredaktora v posledním vyšlém čísle č. 12/2008, že „jedinečnost Právního zpravodaje byla v tom, že přijal výzvu a založil kvalitativně nové odborné zpravodajsko-analytické médium pro oblast práva, které u nás do roku 1999 chybělo...“ Připomeňme, že obsahem časopisu byly mj. zasvěcené informace o probíhajících legislativních úpravách v ČR, odborné články špičkových autorů z oblasti všech právních oblastí a též informace o závažných rozhodnutích Evropského soudního dvora a Soudu 1. stupně. Čtenáře našeho časopisu bude jistě zajímat, že

stálým přispěvatelem časopisu byl i prof. Petr Hajn z Právnické fakulty MU v Brně, který v každém čísle uveřejňoval fejetony, stejně jako přispívá do Bulletinu advokacie nejen odbornými články, ale pravidelně vtipnými aforismy.

✦ Red.

Přečetli jsme za vás

Připomínky k návrhu občanského zákoníku

Právní zpravodaj č. 12/2008,
str. 20-24.

Pod tímto názvem otiskl uvedený časopis text stanoviska některých členů kateder občanského a obchodního práva Právnické fakulty MU v Brně a soudců Nejvyššího soudu (celkem 10 osob), vyjadřující negativní názor na návrh nového občanského zákoníku, k němuž skončila lhůta připomínkového řízení dne 31. 8. 2008.

Redakce časopisu uvádí, že stanovisko otiskuje na návrh „skupiny odborníků z oblasti civilního práva hmotného“. Autoři uvádějí jednak zásadní koncepční připomínky, jednak připomínky dílčí. Zásadní připomínkou je nesouhlas s návrhem jako celkem. K tomuto závěru jsou autoři vedeni především těmito důvody koncepční povahy: a) nemodernost návrhu, b) radikální diskon-

tinuita návrhu, c) pochybná koncepce vazeb na veřejné právo, d) absence odpovídající procesní úpravy.

Připomínky poukazují na to, že základním ideovým zdrojem je vládní návrh obč. zákoníku z r. 1937, obohacený o instituty z novějších občanských zákoníků. Převzetí jednotlivých institutů z nejrůznějších zahraničních kodexů však ještě z návrhu nečiní moderní soukromoprávní kodifikaci. Není-li přijímaný předpis na úrovni potřeb doby, v níž má platit, lze očekávat, že sama praxe dříve či později začne pocíťovat základní nedostatky, které bude třeba odstranit buď rozsáhlou novelizací, nebo přijetím nového předpisu. Návrh „není kodexem psaným pro současnou společnost, ale dílem vývojově překonaným“. Patrné je to již na jazyku, důležitější jsou však otázky obsahové. Návrh vůbec nereaguje na změny, k nimž dochází v současné společnosti, na druhé straně upravuje instituty, které jsou charakteristické pro společnost 19. století. Nereaguje na skutečnost, charakteristickou pro svět sítí, spočívající v koncentraci kapitálu, a tím i moci v rukou soukromých subjektů. Tato skutečnost nutně vyžaduje odlišné pojetí smluvní svobody ve vztazích, v nichž vystupují strany, jejichž postavení je reálně naprosto nevyvážené. To by vyžadovalo zapracování ochrany reálně slabšího účastníka soukromoprávního vztahu do struktury zákoníku, i tento jenom minimální požadavek se však projevuje toliko nahodile. Autoři to demonstrují na úpravě ochrany spotřebitele.

Spotřebitelské právo má být podle návrhu upraveno – podobně jako v Rakousku a dalších státech – speciálním zákonem, je však na pováženou, že žádný takový zvláštní předpis nebyl současně do připomínkového řízení předložen. Návrh nereaguje ani na změny, k nimž došlo v oblasti způsobu výroby, tedy na postupný přesun od zemědělství k průmyslu a posléze ke službám, jakož i na to, že v současnosti klesá obchod s hmotnými statky a naopak vzrůstá význam statků nehmotných. Návrh jakoby setrval v zemědělských časech, tedy v dobách vzniku AGBG a Code Civil. Na jedné straně se tak

upravují záležitosti, jejichž praktická potřeba úpravy je dnes nulová, na druhé straně se návrh nevěnuje příliš otázkám, jimž by se věnovat měl či mohl. „*Občanský zákoník se nestane moderní tím, že přebere text zahraničních občanských zákoníků či jiných předloh, ale jedině tím, že bude odpovídat vývojovým tendencím, jimiž společnost prochází ...*“

Negativní stanovisko autoři zaujímají i k tomu, co označují jako radikální diskontinuitu návrhu. Návrh se snaží o rozchod „s právními tradicemi totalitarismu“, což se vztahuje i k veškeré dosavadní judikatuře. Tento přístup autoři považují za vysoce problematický, neboť s sebou přinese obrovský zásah do právní jistoty. Není akceptovatelná diskontinuita za každou cenu, odvodněná pouze politicko-ideologickými hesly. Autoři se pak vyjadřují podle jejich názoru k bezdůvodným změnám určité terminologie a k některým změnám obsahovým. Zejména se kriticky staví k zavedení takové alternativy nabývání vlastnického práva k nemovitostem převodem, která počítá s odklonem od intabulačního principu a s opětovným obnovením konsenzuálního principu, podle něhož by k nabytí vlastnického práva k nemovitosti nedocházelo vkladem do katastru nemovitostí, nýbrž translační účinky by již měla samotná smlouva. Autoři poukazují na některé negativní možné důsledky takové úpravy. Za koncepčně nesprávné považují pravidlo obsažené v § 1 odst. 1, podle něhož „*uplatňování soukromého práva je nezávislé na uplatňování práva veřejného*“. K vyvrácení této teze poukazují na některé příklady z různých veřejnoprávních odvětví. Za nedostatek je považována skutečnost, že s občanským zákoníkem nebyla souběžně připravována odpovídající procesní úprava, přičemž za ideální by autoři považovali paralelní přípravu nového civilního řádu soudního. I při nejmírnějších požadavcích by bylo možno se spokojit alespoň s přípravou nové úpravy těch řízení, která nutně musí být přesně přizpůsobena hmotněprávní úpravě, tj. řízení nesporných. Závěrem je uvedena

řada dílčích připomínek vztahujících se k obecné části návrhu. Pro jejich rozsah nezbyvá, než odkázat na text uváděného pramene. V závěru se uvádí: „*S návrhem jako celkem zásadně nesouhlasíme, a jsme toho názoru, že by v této podobě vůbec neměl být přijat. Pokud by se tak stalo, lze očekávat ochromení právní jistoty v oblasti soukromoprávních vztahů na několik desítek let dopředu.*“

Poznámka redakce:

Stanovisko autorů představuje obecný názor, uplatňovaný v připomínkovém řízení. Anotaci otiskujeme jako upozornění na jeden z pohledů na věc. Náš časopis otiskl dílčí připomínky v č. 9/2008 (S. Křeček: Zamyšlení nad návrhem nového občanského zákoníku, str. 19-21, a obsahlou reakci K. Eliáše: K článku JUDr. S. Křečka „Zamyšlení nad návrhem nového občanského zákoníku“, str. 22-25).

V tomto čísle viz též V. Vlček: O nedostatku (nad novým občanským zákoníkem), str. 17-18.

Alena Winterová: Civilní soudní řízení opět jinak

Právní zpravodaj č. 12/2008, s. 14-16.

Autorka, profesorka Právnické fakulty UK v Praze, informuje o návrhu novely o. s. ř., který na podzim r. 2008 prošel Poslaneckou sněmovnou a ke dni uzávěrky časopisu byl těsně před projednáním Senátem Parlamentu ČR. Návrh obsahuje 142 novelizačních bodů různé obsáhlosti a různého významu. Půjde tedy o další „velkou novelu“ o. s. ř. po zák. č. 30/2000 Sb. Čtenáře našeho časopisu **informujeme o změnách týkajících se tzv. přípravného jednání a o stanovisku autorky k úpravě tohoto institutu.**

Účelem má být taková společná příprava budoucího jednání, aby jednání ve věci mohlo proběhnout bez obtíží a mohlo hned dospět k meritornímu rozhodnutí. Bude se konat zásadně za přítomnosti účastníků (jejich zástupců). Předvolání má být doručeno do vlastních rukou, nahradní doručení je vyloučeno. Pří-

pravné jednání je stanoveno demonstrativním výčtem úkonů, cílem je, aby rozhodné skutečnosti a návrhy důkazů byly všechny soustředěny již v rámci přípravného jednání (nanejvýš s maximálně 30denní lhůtou, kterou soud může účastníkům na jejich návrh poskytnout k doplnění tvrzení a návrhů důkazů).

Samotnou myšlenku přípravného jednání autorka považuje za správnou, je však také spojena s velmi přísnou koncentrací účastnických návrhů, což – jak uvádí – „se částí právníkové veřejnosti nelíbí a je s obavami kritizováno“. Účastníci mohou zásadně uvádět rozhodné skutečnosti a navrhopvat důkazy jen do skončení přípravného jednání (popř. v soudem poskytnuté lhůtě). Tam, kde neproběhlo přípravné jednání, mohou svá tvrzení a důkazy uvádět jen do skončení prvního jednání, popř. v dodatečně soudem uvedené lhůtě. K později uvedeným tvrzením a názorům nebude soud (až na výjimky) přihlížet. Autorka

připouští, že takové řešení je obecně možné, domnívá se však, že by soudce měl mít více volnosti v individuálním posouzení kauzy a měl by mít tudíž „možnost nejen v přípravném jednání, ale i v pozdějším jednání ve věci samé v zájmu spravedlivého rozhodnutí nová tvrzení, resp. důkazy připustit.“

Vážnějším problémem jsou sankce, které novela předvidá pro případy, že se žalovaný nebo žalobce nedostaví bez omluvy k přípravnému jednání. U žalovaného konstruuje zákon fikci, resp. domněnku, že rozhodne rozsudkem pro uznání, což se týká samozřejmě jen věcí sporných. Nedostaví-li se k přípravnému jednání bez omluvy žalobce, soud řízení zastaví. Podle autorky k úpravě mohou být (a jsou) vznášeny výhrady zásadní (přílišný formalismus, tvrdost, útěk od materiální pravdy) i výhrady dílčí. Autorka nepovažuje za správné další rozšiřování fikce uznání, když jde o typickou kontumaci, a byl by proto na místě rozsudek pro zmeškání. Když zmešká žalovaný přípravné jednání, má to za následek rozsudek pro uznání, ale zmešká-li jednání, může být vydán na návrh žalobce rozsudek pro zmeškání. Mezi oběma zvláštními rozsudky je nejméně dvojnásobný rozdíl, vždy ve prospěch žalovaného. Jednak při kontumaci se berou za prokázané žalobcem tvrzené skutečnosti – soud má tedy nad uplatněným nárokem přece jen jistou kontrolu, umožňuje se dodatečná omluva žalovaného. Nic z toho neumožňuje nová úprava fikce uznání. Přitom by bylo nepochybně na místě připuštění dodatečné omluvy za zmeškání přípravného jednání. Pochybnost vzbuzuje i nerovnost sankčních opatření. Zmešká-li přípravné jednání žalobce, řízení se zastaví. Žalovaný však bude za stejný prohrěšek odsouzen nejen ke splnění uplatněného nároku, ale zajisté i k náhradě nákladů řízení.

✦ JUDr. VÁCLAV MANDÁK, CSc.

DVOŘÁK & SPOL.

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ LAW OFFICES

Advokátní kancelář se zaměřením na obchodní právo, právo kapitálového trhu a právo nemovitostí pracující pro významné české i mezinárodní společnosti, doporučená publikací Legal500 (www.legal500.com) pro oblast korporátního práva/fúzí a akvizic a finančního práva/práva kapitálového trhu, hledá pro posílení svého týmu:

zkušeného advokáta

s praxí v oblasti korporátního práva nebo práva nemovitostí

advokátního koncipienta s praxí

Očekáváme: vysokou úroveň odborných znalostí, vysoké pracovní nasazení, schopnost týmové práce, výbornou znalost anglického jazyka (znalost německého jazyka výhodou) a připravenost podílet se na dalším rozvoji kanceláře.

Nabízíme: zajímavou práci v oboru obchodního práva, finančního práva a práva nemovitostí, finanční ohodnocení v závislosti na pracovním výkonu, perspektivu uplatnění v dynamicky se rozvíjející advokátní kanceláři, prostor pro vlastní profesní růst a příjemné pracovní prostředí v centru Prahy.

V případě zájmu zašlete prosím strukturovaný životopis v českém a anglickém jazyce na adresu: DVOŘÁK & SPOL., advokátní kancelář, Burzovní palác, Rybná 14, 110 00 Praha 1, k rukám slečny Jany Chrenkové, případně e-mailem na adresu: jana.chrenkova@akds.cz. V případě dotazů volejte 255 706 500. Všechny nabídky budeme považovat za přísně důvěrné.

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka54

Z české advokacie

Z kárné praxe55

Oprava.....56

Z jednání představenstva ČAK57

Ohlédnutí za sportovními hrami v Nymburce58

Z Evropy.....59 - 60

Nenaříkej, hůře bylo...

S řeči o krizi se roztrhl pytel, a neodolám tedy ani já pokušení sestavit desatero docela vážně míněných protikrizových pokynů.

1. Varuj se chlumných řečí. Když je velká povodňová vlna už v Modřanech, nestojím v Praze na mostě a neřečním o ostrůvku klidu a stability. Když padají okolo laviny, nevykládám, že nám se vyhnou, neboť jsme zdraví a silní. Chlumnou řečí nečelím panice, nýbrž udělám ze sebe navěky hlupáka.

2. V průběhu krize nehledej viníka. Jasně, že krizi zaviniili Američani. Nám by se to stát nemohlo. Tak ať si s tím teď něco dělají. A za povodeň mohli Češi, protože u nich tolik přšelo, a ne v Německu. Čím víc to, ty moudrá hlavo, strkáš na druhé, tím víc to oni budou strkat na tebe. Tak až po krizi začneš viníka hledat, nezapomeň ani na břevno v oku svém. Vyplatí se ti to přišť.

3. Fatalismus nikam nevede. Chřipka sama přišla, sama zase odejde. Jasná zpráva, jako vždy. Povodeň to taky tak udělala a od krize rovněž nelze očekávat nic jiného. Tak si lehne a počkáme si na zápal plic. Ten sice taky odejde, ale blbě bude, když s ním odejdeme i my. Znáte tu říkanku, jak váhal sedlák Jíra, až přišla bouře v spěchu a odnesla mu střechu?

4. Nejhorší je setrvačnost. Povodeň, nepovodeň, krize, nekrize, jedeme si po svém. Na Titaniku se podává večere a hraje kapela. My budeme na horní palubě pokračovat v reformách strojovery, a na dolní bojovat o jejich zrušení. Strejda Šmidla jede koupit šimla, i kdyby se čerti ženili. Prodá zatopené letiště, pustí se do ekologického úklidu a ještě přestěhuje chlív na zadní dvorek. Plán splníme a přeplníme, soudruzi!

5. Ideologii si strč za klobouk. Jestli se má stimulovat nabídka nebo poptávka nebo obojí je otázka po současných faktech. Záleží na tom, kde a jak rychle protipovodňovou hráz postavím, a ne na jejím nátěru. Kašlu na to, jestli je oranžová, modrá nebo zelená. Taky je jedno, je-li nula kladná nebo záporná, tedy +0,001 nebo -0,001. Kdo takhle blábolí o kladných a záporných nulách, může si vybrat mezi lepší pětkou ne-

bo horší čtyřkou z ekonomie, tedy mezi 4- a 5+. Vyjde mu to nastejno. Ledaže je ovšem jednička, jak mu bylo sděleno řečí těla, konkrétně vystrčeného prostředníčku.

6. Nezapomeň, že protekcionismus je opak solidarity. Když si postavím hráz tak, aby voda tekla sousedovi do domu, jsem protekcionista. Chrání-li moje hráz i souseda, je to projev solidarity. Němci zavedli šrotovné, a kapsu si namastíme my, protože tam prodáme své fábie. Hlupáci. To my bychom šrotovné třeba i zavedli, ale muselo by se vyplácet jen těm, co si koupí fábiu. Přece nebudeme solidární s nějakým Němčourem nebo Taliánem a jeho oplíkem či fiatem. O to hlasitěji však voláme: Fuj hanebnému protekcionismu!

7. Zachovejte paniku! Tak vykřikl náš třídaš za války, když jsme před náletem prchali do krytu. „Nebojte se, pane profesore, ono se Vám nic nestane,“ odvětil vyhublý primánek a laskavě odvedl zpanikařeného profu do sklepa. Budme stejně ohleduplní ke svým zpanikařeným ekonomům a politikům. Povzbudme ty, co si to zaslouží, laskavým slovem. Jsou to NERVáci.

8. Zabraň rabování. Mnozí si už teď libují, jací jsou žraloci, a koho všeho při krizi spolknou. Říkají, že budou čistit trh. Nenech žraloky rabovat mezi oslabenými, zchudlými a nešťastnými. Neoslavuj supy a hyeny, ale ochraňuj jejich oběti.

9. Pomni, že krize se nikomu nevyhýbá. Připrav si své vlastní pytle s pískem a nečekej na záchranáře. Pytle s pískem má mít i každá instituce: rezervní fondy, usnadněný přístup k úvěrům pro své postižené, dohled nad veřejnými zakázkami, úlevy na poplatcích, poradenská služba při propouštění, krizový štáb. Platí i pro ČAK.

10. Nenaříkej, hůře bylo v mnohý zašlý čas. Bud' statečný a nefňukej. Ty si opravdu myslíš, že bylo líp, když tady byl „ten hoch, s tím vousem pod nosem“? A stavěl dálnice? Není těžké nechat si takového fousa narůst. Nebo navléct černou košili, rajtky a holinky a dělat duceho. Taky může nějaký hoch mít trochu delší knír a dělat Stalina. To bys chtěl?

Neškudli, ale chovej se šetrně. Zběsilá spotřeba může zachránit leda tu kladnou nulu v prolhané statistice. Pamatuješ na trvalý růst za války a za socialismu? A potravinové lístky a státní bankrot v r. 1953 jako výsledek? Tak co na to, vy zastydli predikátoři kladných a záporných nul? Více studu, prosím. A vy, frajeři, co vám pučí ten knírek pod nosem, se pokuste o resuscitaci své historické paměti, která je už dávno ve stavu klinické smrti.

Z kárné praxe

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže jako zástupce neodstraní vady žaloby a navíc na dotazy klienta reaguje bezdůvodnou výpovědí plné moci.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 21. 11. 2008, sp. zn. K 68/2008

Kárně obviněný JUDr. Z. K. byl uznán vinným,

že ve věci svého klienta, žalobce A. B., vedené u obvodního soudu na výzvu soudu ve stanovené lhůtě do 31. 10. 2007, ani v prodloužené lhůtě o dalších 10 dnů, o níž A. B. na jeho pokyn požádal, neodstranil vady žaloby A. B. ze dne 20. 4. 2006 doplněné dne 20. 9. 2006, v důsledku čehož byla žaloba A. B. usnesením obvodního soudu ze dne 13. 12. 2007, které mu bylo doručeno dne 3. 1. 2008, odmítnuta, o čemž svého klienta řádně neinformoval, přičemž po celou dobu ho ujišťoval, že výzvě soudu vyhoví, a poté, co A. B. vyslovil obavy o vývoj své věci, dopisem ze dne 8. 1. 2008, doručeným A. B. dne 11. 1. 2008, mu bez uvedení důvodu vypověděl plnou moc, a aniž by se s A. B. dohodl jinak, ve lhůtě stanovené v § 20 odst. 4 zákona o advokacii neučinil žádné neodkladné úkony, zejména nepodal odvolání proti uvedenému usnesení,

tedy

- nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny,
- při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě a důsledně nevyužíval všechny zákonné prostředky a v jejich rámci neuplatnil v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládal za prospěšné,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když nedodržel pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, povinnost plnit převzaté závazky, povinnost v souvislosti s výkonem advokacie nečinít nikoliv vědomě nepravdivé projevy, povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje, a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady, potřebné pro uvážení dalších příkazů, a povinnost vůči soudům zachovávat náležitou úctu a zdvořilost,
- odstoupil od smlouvy o poskytování právních služeb bez uvedení důvodu,
- aniž by se dohodl s klientem jinak, po dobu 15 dnů ode dne, kdy odstoupil od smlouvy o poskytování právních služeb, nečinil veškeré neodkladné úkony tak, aby klient neutrpěl újmu na svých právech nebo oprávněných zájmech,

čímž

porušil ust. § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2, 3, čl. 9 odst. 1, čl. 17 odst. 1 Pravidel profesionální etiky a § 20 odst. 1, 2, 3, 4 zákona o advokacii a dopustil se tak kárného provinění.

Za to se mu podle § 32 odst. 3 písm. c) zák. č. 85/96 Sb., o advokacii, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 10 000 Kč.

Kárně obviněný je povinen zaplatit České advokátní komoře náhradu nákladů kárného řízení ve výši 3000 Kč. Pokuta i náklady řízení jsou splatné do 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí na účet ČAK.

Z odůvodnění:

Kárná žaloba vinila kárně obviněného z jednání, uvedeného ve výroku tohoto rozhodnutí.

Kárný senát projednal kárnou žalobu za účasti kárně obviněného a kárného žalobce.

Kárný žalobce přednesl kárnou žalobu v souladu s jejím písemným vyhotovením a trval na projednání kárné žaloby tak, jak byla podána.

Kárně obviněný se k obsahu kárné žaloby vyjádřil v souladu se svými písemnými podáními, založenými v kárném spise a odkázal na svá písemná vyjádření ze dne 26. 1. 2008 a ze dne 2. 6. 2008. Kárně obviněný uvedl, že převzal zastoupení stěžovatele až v průběhu soudního řízení, plná moc mu byla udělena až v den, kdy bylo jednání v Praze, přičemž se domníval, že žalobní návrh byl podán tzv. za každou cenu a měl pochybnosti i o jeho úspěšnosti. Bez doplnění dokladů ze strany stěžovatele a bez jeho součinnosti, jak vůči soudu, tak vůči němu nemohl být žalobní návrh úspěšný. Podotkl, že po stěžovateli požadoval zálohu ve výši 2000 Kč, kterou ovšem neuhradil dosud. Kárně obviněný uvedl, že v určité době, po převzetí zastoupení, došlo k tomu, že soud žalobu odmítl a neprodleně poté, kdy mu toto odmítnutí bylo poštou doručeno, informoval telefonicky stěžovatele o tomto usnesení. Následně se stěžovatel dostavil do pobočky AK, kde jeho případ opakovaně řešili. Výslovně mu sdělil, že je nutné, aby upřesnil své nároky, zejména co se týká výše a doby, za jakou jsou požadovány. Dle názoru kárně obviněného bylo důležité, aby si zajistil zejména podklady od personálního oddělení. Jelikož ovšem stěžovatel nepředložil až doposud žádné podklady, resp. neposkytl součinnost, a jelikož neuhradil zálohu na právní služby, rozhodl se kárně obviněný udělenou plnou moc

vypovědět. Odvolání proti předmětnému usnesení o odmítnutí nepodal. Domníval se, že stěžovatel má dostatek času na podání odvolání ať již sám, či prostřednictvím jiného advokáta. Měl za to, že jsou de facto se stěžovatelem dohodnuti na tom, že jeho právní zastoupení bude ukončeno a on si najde jiného advokáta. Klient mu řekl, ať si jeho další zastupování kárně obviněný sám zvládne. Kárně obviněný podotýká, že kdyby i po ukončení zastupování, resp. po výpovědi plné moci předložil soudem požadované údaje a podklady, odvolání proti předmětnému usnesení by i přes ukončení zastoupení podal. K dotazům členů senátu pak kárně obviněný dále uvedl, že písemnou smlouvu o zastoupení se stěžovatelem neuzavřel, přičemž stěžovatel mu podepsal plnou moc k zastupování v předmětném řízení. Když ho stěžovatel dne 7. 1. 2008 navštívil, neúčastnili žádné písemné ujednání, ani žádný záznam o ukončení zastupování kárně obviněným, ani o tom, že nemá podávat odvolání. Dle názoru kárně obviněného se dohodli se stěžovatelem ústně na tom, že ponechává pouze na jeho uvážení další zastupování. Jeden stejnopis výpovědi plné moci zaslal kárně obviněný předmětnému soudu. K dotazu kárného žalobce, zda si sepsal informaci o rozsahu právního zastoupení a o předmětu řízení, jehož účastníkem byl klient před soudem, kárně obviněný uvedl, že si nic písemně nepsal, pouze plnou moc, kde je uvedeno konkrétní číslo jednací předmětného sporu u soudu. K dotazu kárného žalobce, kdy kárně obviněný vyrozuměl stěžovatele o doručení usnesení o odmítnutí, kárně obviněný odpověděl, že usnesení bylo doručeno 3. 1. 2008, klienta informoval telefonicky neprodleně, ústně pak 7. 1. 2008 při osobním jednání v AK, ale nic písemně o tom nepsali.

Kárný senát při zjišťování skutkového stavu věci vycházel jak z listinných důkazů, které byly v řízení provedeny, tak z písemných vyjádření a osobního vyjádření kárně obviněného, a mimo jiné tedy zejména z obsahu podané stížnosti a dále pak zejména z níže uvedených listin: výpis z matriky ze dne 16. 1. 2008 (č. 1. 2), stížnost A. B. ze dne 12. 1. 2008 (č. 1. 2-3), usnesení OS ze dne 13. 12. 2007 (č. 1. 4/A), výpověď plné moci ze dne 8. 1. 2008 (č. 1. 4/B), vyjádření ke stížnosti ze dne 26. 1. 2008 (č. 1. 7-8), výpis z matriky ze dne 6. 3. 2008 (č. 1. 10), výpis z matriky ze dne 5. 5. 2008 (č. 1. 12), vyjádření kárně obviněného ke kárné žalobě ze dne 2. 6. 2008, výpis z matriky z 18. 11. 2008.

Kárný žalobce závěrem uvedl, že má za to, že kárná žaloba byla podána právem, výsledky dokazování prokazují důvodnost žaloby a navrhl uznat kárně obviněného vinným dle kárné žaloby. Jako kárné opatření navrhl kárné opatření pokutu, přičemž navrhl přihlídnout k tomu, že jde o první provinění a výši pokuty ponechal na kárném senátu.

Kárně obviněný závěrem uvedl, že se domnívá, že by bylo možno přistoupit k mírnějšímu kárnému opatření, než jak navrhl kárný žalobce. Dále kárně obviněný uvedl, že si z tohoto kárného řízení bere ponaučení a ponechává na úvaze kárného senátu otázku viny i otázku kárného opatření.

Kárný senát s odkazem na v řízení provedené důkazy učinil následující skutková zjištění a právní posouzení věci.

Pokud jde o obvinění obsažená v kárné žalobě, jež v ní kárně obviněného ze skutku tam uvedeného, dospěl kárný senát k závěru, že lze dovést kárnou odpovědnost kárně obviněného, jelikož došlo ke skutku, který je popsán v kárné žalobě a tento skutek spáchal kárně obviněný, přičemž kárně obviněný připustil své pochybení.

Kárný senát se v otázce posuzování viny kárně obviněného zabýval tím, zda došlo ke skutku tak, jak je popsáno v kárné žalobě, a dále zejména tím, zda kárně obviněný svým jednáním porušil právní předpisy upravující výkon advokacie.

Kárný senát se přiklonil k názoru kárného žalobce, že ze strany kárně obviněného došlo k porušení právních předpisů upravujících výkon advokacie, přičemž kárně obviněný toto připustil. V návaznosti na provedené dokazování dospěl kárný senát k tomu, že se kárně obviněný dopustil kárného provinění.

Kárný senát při rozhodování o druhu kárného opatření vzal v úvahu míru porušení povinností advokáta a jeho osobní poměry, tak, jak se vyjádřil, a rovněž to, že dosud nebyl kárně postižen, přičemž kárný senát dospěl k závěru, že uložené kárné opatření je přiměřené a dostatečné.

Kárný senát pak v souladu s ust. § 33a odst. 2 zákona o advokacii, ve spojení s usnesením představenstva České advokátní komory č. 2/1999, publikovaném v částce 3/1999 Věstníku, uložil kárně obviněnému povinnost uhradit náklady kárného řízení.

❖ Připravil JUDr. JAN SYKA, vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

OPRAVA

V článku „Průběh a výsledky advokátních zkoušek ve II. pololetí 2008“ (BA č. 1-2/2009, str. 79) vypadla omylem ze seznamu těch, kteří v zářijovém zkušebním termínu absolvovali advokátní zkoušku s výtečným prospěchem, **Mgr. Václava Lukešová**. V druhém seznamu výtečných absolventů, kteří absolvovali v prosincovém zkušebním termínu, pak nedopatřením nebyla uvedena **JUDr. Markéta Neklová**, jejíž jméno bylo zaměněno za jméno **Mgr. Terezy Naučové**. Ta u advokátní zkoušky v prosincovém termínu prospěla, nikoli však s výtečným prospěchem.

Čtenářům i všem třem absolventkám se omlouváme.

Z jednání představenstva ČAK

Představenstvo ČAK se ve dnech **22. – 23. 1. 2009** sešlo na své **36. schůzi** v sídle ČAK – Kaňkově paláci na Národní třídě v Praze. Jako pravidelně projednalo pozastavení výkonu advokacie některým kolegům – advokátům.

JUDr. Ladislav Krym, tajemník ČAK, informoval členy představenstva o **zájmu orgánů policie ČR o spolupráci** ve formě přednášky o povinnosti mlčenlivosti advokátů a tzv. advokátním tajemství, aby se v praxi sladil postup policie s trestním řádem a zákonem o advokacii. Členové představenstva po krátké debatě pověřili tajemníka jednat s dotčenými složkami policie ČR a jejich zájmu vyhovět.

JUDr. Antonín Mokřý, zástupce ČAK v CCBE, přednesl podrobnou **zprávu o stavu registru lobbistů zprovozněného Evropskou komisí v červnu 2008**. Již dříve představenstvo rozhodlo o zápisu ČAK do tohoto registru, a to v souvislosti se založením kanceláře ČAK v Bruselu. JUDr. Mokřý bude s oběma zástupci ČAK v Bruselu (JUDr. Jablonský a JUDr. Radvan) spolupracovat na vytvoření věcné náplně a koncepce fungování pobočky kanceláře v Bruselu.

Členové představenstva ČAK diskutovali o **informačním listu ministerstva spravedlnosti k návrhu věcného záměru zákona o bezplatné právní pomoci** a dohodli se, že budou zpracovány náměty a připomínky, které předá předseda ČAK ministerstvu k zapracování do návrhu.

Na své **37. schůzi** se sešlo představenstvo ČAK dne **9. 2. 2009** v sídle ČAK – Kaňkově paláci na Národní třídě v Praze. Jako pravidelně projednalo pozastavení výkonu advokacie některým kolegům – advokátům.

JUDr. Michaela Strážová, výkonná ředitelka ČAK, předložila představenstvu **zprávu komise pro prominutí či snížení povinných plateb advokátů**. Celková částka prominutých plateb představuje za rok 2008 sumu 330 500 Kč, přičemž projednáno bylo celkem 136 žádostí.

JUDr. Jiří Patera, vedoucí odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK, informoval o **připravovaném zákonu o základních registrech**. Pro ČAK je podstatné, že je či bude agendovým místem a editorem oprávněným zapisovat údaje do příslušného registru. Ze čtyř základních registrů (registr obyvatel, registr

osob, registr územní identifikace a registr práv a povinností) se advokacie bude týkat zejména registr osob. V podstatě půjde o to, že údaje vedené v seznamech ČAK budou zapisovány do příslušných registrů. Jak bude systém realizován v praxi, nelze dnes ještě s určitostí odhadnout.

Další legislativní informací byla **zpráva o jednání pracovní skupiny na ministerstvu průmyslu a obchodu, týkající se mediace ve věcech mimosoudního řešení spotřebitelských sporů**. Při přípravě nové úpravy vzdělávání mediátorů ve spotřebitelských sporech bylo akceptováno stanovisko, že **pro zápis do seznamu mediátorů ve spotřebitelských sporech, pokud se týká advokátů (právníků), již nadále nebude podmínkou absolvování specializačního kurzu zaměřeného na právnícké minimum**. Absolvování základního kurzu mediace a mediálních technik však bude pro každého povinné.

Představenstvo projednalo **stížnost advokáta Mgr. Ježka na postup věznice v Pardubicích**, který byl údajně zaveden na základě vnitřního nařízení ředitele věznice – při kontrole advokáta vstupujícího do věznice přes rám musel dotyčný svléknout ještě opasek i boty. Po stručné diskusi představenstvo jednomyslně konstatovalo, že jde o zcela nepřijatelný, ponižující a šikanózní postup vůči advokátům-obhájčům, který je nutno velmi ostře odsoudit. Pokud nedojde k okamžité nápravě, bude obhájčům doporučeno, aby podobnou kontrolu, tj. nad rámec průchodu rámem, odmítli s tím, že postup zaměstnanců věznice je považován za zmaření účasti obhájce u úkonu. Předseda ČAK a tajemník jsou představenstvem pověřeni, aby v tomto směru okamžitě vyzvali ředitelství věznice Pardubice k nápravě a výzvu zaslali na vědomí i generálnímu řediteli VS, ministru spravedlnosti a vnitra.

JUDr. Michal Žižlavský připravil pro představenstvo ČAK **návrh spolupráce mezi Asociací insolvenčních správců a ČAK**. V asociaci se sdružují insolvenční správci, kteří již složili zkoušky ministerstva spravedlnosti podle nového zákona. V projektu je zdůrazněna součinnost při vzdělávání, vypracování pojistného produktu pro advokáty-insolvenční správce, vývoj potřebných softwarových produktů, vytvoření rozšířené sekce insolvenčního práva v rámci poradních orgánů ČAK a součinnost při formulaci etických pravidel pro výkon agend advokátů spojených s insolvenčním procesem. Protože většina insolvenčních správců je z řad advokátů, bude spolupráce s ČAK logicky oboustranně prospěšná. Představenstvo ČAK návrh spolupráce odsouhlasilo s tím, že podrobnosti spolupráce budou předmětem jednání pracovních skupin ze strany ČAK a Asociace insolvenčních správců.

Podrobný zápis z 36. a 37. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na www.cak.cz, rubrika Orgány Komory/Představenstvo/Zápis z jednání.

Ohlédnutí za sportovními hrami v Nymburce

Vítězné družstvo Pozdní sběr.

V termínu od 3. října do 5. října 2008 proběhla ve Sportovním centru v Nymburce již tradiční společensko-sportovní akce „Sportovní hry advokacie“. Advokáti, způsobem výkonu své profese převážně sólisté, měli opět možnost oživit přátelské vztahy s těmi, s nimiž se po dobu uplynulého roku neviděli, a poměřit s ostatními svoji fyzickou kondici. Přibližně polovina ze 190 zúčastněných se věnovala volejbalovému turnaji, ostatní pak kultivovali svá těla v bazénu, sauně, při tenise, fotbale apod.

Co se volejbalového turnaje týče, cti zahrát si jej se dostalo 17 družstvům. Vždy prvá dvě družstva ze čtyř skupin postoupila do systému, v němž sehrál zápas prvý tým z jedné skupiny proti druhému ze skupiny druhé. Mezi poslední čtyři hrající družstva se probojovali tradiční volejbaloví giganti, a to Pozdní sběr, České Budějovice, KŠB a Středočeši. Posledně jmenovaní neunesli psychickou zátěž obhájců loňského a předloňského prvenství a podlehl v boji o finále Pozdnímu sběru. KŠB vyřadili České Budějovice, které obsadily 3. místo. Byť kvalitním kádrem disponující KŠB muselo ve finále kapitulovat před velmi dobře a nadšeně hrajícím **Pozdním sběrem**, který ve vztahu ke svému hráčskému věkovému průměru lstivě mate svým názvem.

K charakteristice našeho advokátského sportování mám nutkání se vyjádřit asi takto. Je příjemné zjišťovat, že ti vážní a při výkonu svého povolání soustředění a zasmušilí jedinci jsou schopni uvolnit se, nebrat se vážně, relaxovat, družít se.

Každý rok po skončení této akce se ubírám k recepci Sportovního centra a táži se, zda nedošlo ke škodám, případně k nedorozuměním s personálem. Ke cti všech účastníků, ještě nikdy se nestalo, že by se objevila sebe-menší stížnost (tedy žádné snižování důstojnosti advo-

kátního stavu). To není bezvýznamný poznatek pro svědka sobotního bujareho veselí.

ČAK má v programu akcí Sportovního centra již své stálé místo. Ti z vás, kdož se chcete zúčastnit této akce i v roce 2009, za-

znamenejte si do svých diářů termín, a to od 2. do 4. října.

Původní nápad, který stál u zrodu „Sportovních her advokacie“, byl motivován myšlenkou dát advokátům a koncipientům možnost v prostředí, které je špičkovým způsobem vybaveno k provozování takřka všech druhů sportovních aktivit (na všech myslitelných úrovních), relaxovat sportem ve smyslu „hrát si“ ve společnostech, která by bez ruky organizátora těžko mohla vzniknout. Smyslem pořádání volejbalového a v počátcích i basketbalového turnaje při této příležitosti bylo vytvořit organizační schéma, které plnilo funkci základního kamene programu, jenž byl pro advokáty a koncipienty v rámci pestré nabídky sportovního centra volný. Postupem doby však z volejbalového turnaje vykryštovala svébytná sportovní akce, které se zúčastňuje pravidelně 16 - 20 družstev a která by byla schopna vlastního života, oddělena od původního záměru.

V kontextu se shora uvedeným pojetím se jeví i poněkud živelná úprava pravidel turnaj provázejících. Proto považují za žádoucí shodnout se na těchto regulích:

- volejbalový turnaj bude zahájen v sobotu v 9.00 hodin,
- v každém družstvu hrají nejméně dvě ženy (změna možná pouze ad hoc s konkrétním soupeřem),
- hraje se na dva vítězné sety, první dva do 20 bodů, případný třetí do 10 bodů,
- základní část se hraje ve skupinách, v každé z nich je nasazeno jedno z prvních čtyř družstev z minulého ročníku sportovních her,
- při posuzování výsledků se hodnotí dle kritérií v pořadí: stav zápasů, stav setů, vzájemný zápas, stav bodů.

Jakékoli podněty, připomínky a kritika jsou vítány.

O evropském důkazním příkazu

Evropská unie si dala za cíl zachovat a rozvíjet prostor svobody, bezpečnosti a práva. Základním kamenem justiční spolupráce v občanských i trestních věcech by se měla stát zásada vzájemného uznávání. V této souvislosti Rada EU přijala program opatření k provádění zásady vzájemného uznávání v trestních věcech a prvním konkrétním opatřením provádějícím tuto zásadu v oblasti trestního práva bylo přijetí Rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu.

Jedním z dalších rámcových rozhodnutí naplňujících zásadu vzájemného uznávání je **Rámcové rozhodnutí Rady 2008/978/SVV ze dne 18. prosince 2008 o evropském důkazním příkazu k zajištění předmětů, listin a údajů pro účely v trestních věcech.**¹

Definice

Evropský důkazní příkaz je v rámcovém rozhodnutí definován v článku 1 jako rozhodnutí justičního orgánu, který vydal příslušný orgán členského státu (tzv. vydávající stát) za účelem zajištění předmětů, listin a údajů nacházejících se na území jiného členského státu (tzv. vykonávající stát). Vydávajícími orgány by měli být pouze soudci, státní zástupci či justiční orgány k tomu určené vydávajícím státem, vykonávajícími orgány ty, jež jsou příslušné k uznání či vykonávání evropského důkazního příkazu.

Druhy řízení

Evropský důkazní příkaz může být vydán v rámci trestního řízení, které je vedeno nebo má být vedeno justičním orgánem pro trestný čin podle vnitrostátního práva vydávajícího státu, dále v řízení pro činy, které správní orgány stíhají podle vnitro-

státního práva vydávajícího státu jako protiprávní jednání za předpokladu, že proti jejich rozhodnutí lze podat opravný prostředek u soudu, který je příslušný též pro trestní věci. Dále může být vydán v řízení pro činy, které justiční orgány vydávajícího státu stíhají jako protiprávní jednání za předpokladu, že proti jejich rozhodnutí lze podat opravný prostředek u soudu, který je příslušný též pro trestní věci, a v poslední řadě v řízeních, která se týkají trestných činů nebo protiprávního jednání, za které může nést odpověd-

vykonávajícím státě trestný čin. O tomto pojednává článek 14 týkající se oboustranné trestnosti, který vymezuje trestné činy nepodléhající ověření oboustranné trestnosti za žádných okolností.

Odmítnutí uznání nebo výkon příkazu

Na druhé straně by však měla existovat možnost odmítnout uznání nebo výkon příkazu, pokud by měl za následek porušení imunity či výsad v daném státě nebo by poškozoval např. základní zájmy národní bezpečnosti či ohrožoval zdroj informací. Důvody, pro které je možné odmítnout uznání nebo výkon příkazu, upravuje článek 13 rámcového rozhodnutí.

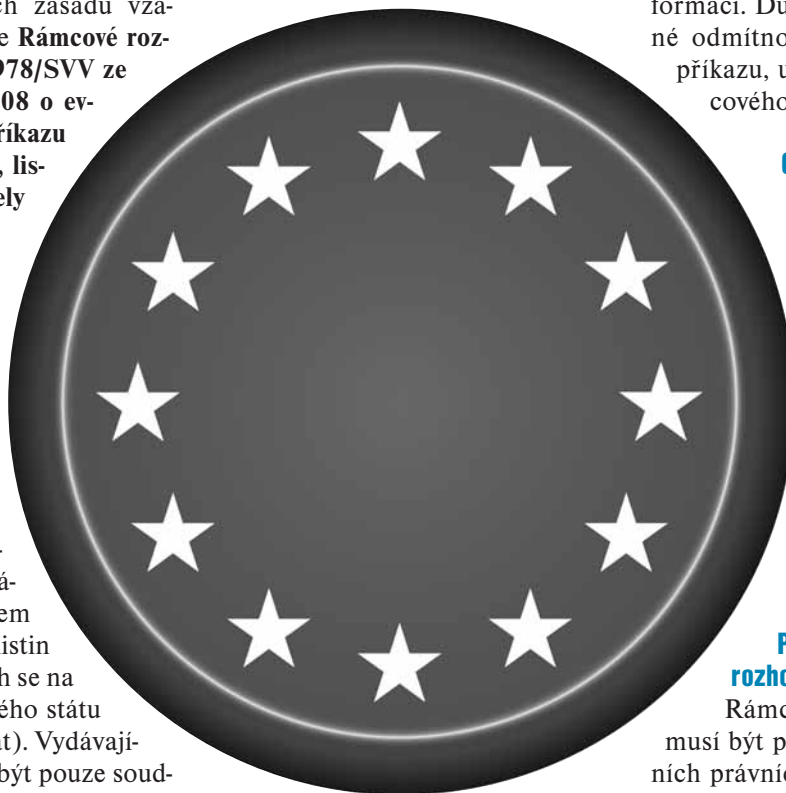
Opravné prostředky

Dle článku 18 rámcového rozhodnutí je každý členský stát povinen si upravit systém opravných prostředků, které lze uplatnit proti věcným důvodům, na jejichž základě bylo přijato rozhodnutí o zajištění důkazů včetně toho, zda je rozhodnutí nutné a přiměřené.

Provedení rámcového rozhodnutí

Rámcové rozhodnutí Rady musí být provedeno do vnitrostátních právních řádů členských států **do 19. ledna 2011.**

✦ Mgr. LENKA EISENBRUKOVÁ,
odbor mezinárodních vztahů ČAK

nost či být potrestána právnická osoba ve vydávajícím státě, a to v souvislosti s třemi výše uvedenými řízeními.

Oboustranná trestnost

K zajištění účinnosti justiční spolupráce v trestních věcech by měla být omezena možnost odmítnout uznání nebo výkon příkazu, zejména odmítnutí s odůvodněním, že čin, jehož se příkaz týká, nepředstavuje ve

¹ Viz <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:350:0072:0092:CS:PDF>

Slavnostní zahájení soudního roku v Bruselu

Měl jsem tu čest zastoupit ve dnech 22. až 24. ledna 2009 předsedu České advokátní komory při slavnostním zahájení soudního roku (Rentrée solennelle) v Bruselu.

V Belgickém království (10 670 000 obyvatel) vykonává advokátní praxi 15 833 advokátů, organizovaných v advokátních komorách (Barreaux d'avocats) v každém soudním okrese, jichž je 27, ty pak jsou sdruženy podle příslušnosti k jazykovému společenství v Ordre des avocats francophones et germanophones a v Orde van Vlaamse Ballies. Celostátní orgán advokacie neexistuje. Jako zvláštní, specializovaná, existuje advokátní komora u Kasačního soudu.

V dvojjazyčném Bruselu (950 000 obyvatel) existují dvě advokátní komory: Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles (4220 advokátů) a Nederlandse Orde van Advocaten te Brussel (2395 advokátů). Obě sídlí, obdobně jako ve Francii Pařížská advokátní komora, v Justičním paláci. Impozantní budova s kupolí z let 1869 až 1883 je dominantou starobylé čtvrti Marolles na kopci nad starým městem. Kromě po ulici nebo metrem se sem lze dopravit i obrovským venkovním výtahem. V Justičním paláci sídlí Cour de Cassation (Kasační soud), Cour d'Appel de Bruxelles (Odvolací soud pro provincie Vlámské Brabantsko, Valonské Brabantsko a region Brusel – Hlavní město), Tribunal de Première Instance de Bruxelles (Soud první instance), částečně Le Tribunal de Commerce (Obchodní soud), Les Justices de Paix (v Belgii jeden ze soudů prvního stupně), Tribunal de police (Přestupkový soud). Budova je v rekonstrukci, lešení je zahaleno obrovským plátnem, na němž obě bruselské advokátní komory přejí všem všechno nejlepší do nového roku 2009. Před hlavním vchodem se procházeli dva nudící se policisté. Žádná jiná kontrola,

prohlídka či procházení detekčním rámem. Když jsem v poledne vyšel ven (v celé budově se nekouří), policisté byli již patrně na obědě.

Zahájení soudního roku bylo doprovázeno odborným kolokviem na téma Právo a solidarita. Zúčastnili se a přednášky proslovili předseda Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku Jean-Paul Costa, soudce Evropského soudu v Lucemburku Koen Lenaerts, předseda belgického Senátu Armand de Decker, bývalý předseda bruselské francouzské advokátní komory, předseda jejího Institutu pro lidská práva a současný 2. místopředseda CCBE Georges-Albert Dal, profesorka Eva Brems z univerzity v Gentu, prokurátor Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii Serge Brammertz a další významné osobnosti. Jednání částečně moderoval pan Ives Oschinsky, bâtonnier de l'Ordre français des avocats de Bruxelles (bâtonnier je historický název předsedy advokátní komory odvozený od slova le bâton; což byla ozdobná hůlka sv. Yva, již nosil na znamení svého úřadu v procesí jeho šéf).

Zahájení se zúčastnili zástupci celkem 22 advokátních komor, zejména frankofonních, i z tak exotických zemí, jako Konžská demokratická republika nebo Pobřeží slonoviny.

Pro kolokvium zapůjčil sál slavnostních setkání předseda Kasačního soudu pan Ghislain Londers, pro slavnostní zahájení soudního roku pak předseda odvolacího soudu pan Guy Delvoie.

Před vlastní slavností vzpomněli přítomní padlých v obou světových válkách 20. století.

Oba dny jednání byly vždy zakončeny slavnostní recepcí pana bâtonniera, na radnici města Bruselu a v prostorách Advokátní komory v Justičním paláci, celá slavnost pak v so-

botu 24. ledna koncertem v Théâtre de la Monnaie.

Románská tradice slavnostních zahájení soudního roku je velmi pěkná a živá a je jen chvályhodné, že naše advokátní komora pozvání na tyto akce přijímá, zejména pak do Bruselu, hlavního města Evropské unie, jež má ambici být i hlavním městem evropského práva.

✦ JUDr. VLADIMÍR JABLONSKÝ,
advokát z Prahy

P. S. Z tisku se dozvídáme, že nedávno vstoupil do jednací síně bruselského Justičního paláce, kde se konal trestní proces proti dvěma obviněným nacházejícím se ve vazbě, zamaskovaný a střelnou zbraní ozbrojený muž, přinutil soudce, prokurátora, obhájce i neozbrojené členy eskorty ulehnout na zem a své komplice si v klidu odvedl. Zatímco nikdo z nich nebyl dopaden, příslušníci vězeňské stráže uskutečnili jednodenní výstražnou stávkou za oprávnění nosit k soudu zbraň.

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Vítězná práce kategorie „Talent roku“ soutěže Právník roku 2008.....	62
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	68
Pozvánka na semináře Jednoty českých právníků.....	70
Předložky s a z, zdroje jazykových informací	71
Pozvánka na 3. ročník turnaje dvojic v odbíjené	72
Pozvánka na II. ročník mezinárodního šachového turnaje v Bratislavě	75
Na půdě ČAK proběhl seminář „Jak evropské právo působí na české pracovní právo“	76
Dvojnásobné jubileum Krakonošova poháru	77
2. ročník Zimních justičních her.....	80
Nakonec.....	81 - 82

Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2008

Územní plán podle starého stavebního zákona jako opatření obecné povahy

Cenu svatého Yva a šek na 100 tisíc korun věnovaný Českou advokátní komorou za 1. místo v kategorii Talent roku předával Mgr. Vítu Veselému ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil.

Mgr. VÍT VESELÝ

I. Správní akty, jejich abstraktnost a konkrétnost

Akty správních orgánů v širším smyslu, jakožto právně závazné výsledky činnosti orgánů veřejné správy, jsou velmi širokou kategorií zahrnující na jedné straně právní předpisy, obsahující obecně formulované právní normy směřované vůči obecnému subjektu,¹ označované teorií správního práva² jako abstraktní nebo normativní správní akty, a na straně druhé správní akty v užším smyslu,³ označované jako konkrétní nebo individuální správní akty, které jsou naopak nástrojem stanovujícím konkrétně určená práva a povinnosti individuálně vymezeným osobám. „Strom života“ je však i v oblasti

správního práva zelený a košatý, a proto není těžké najít takové výsledky činnosti správních orgánů, jež sice stanovují adresátům určité povinnosti, ale nemají širokou obecnost právních předpisů, ani jasně vymezenou adresnost správních aktů v užším smyslu.

Teorie práva, zejména pak teorie práva správního, se „šedou zónou“ aktů, které v sobě spojují abstraktní i konkrétní prvky, vždy zabývala,⁴ a to ne snad z pouhé samoúčelné radosti nad zajímavou nejednoznačností těchto institutů, ale zejména kvůli nutnosti utřídit pestrou kategorii správních aktů, zobecnit určité zásady jejich používání a podřadit nástroje jednotlivých právních úprav pod vytvořené instituty. Situaci navíc nikdy správní teorii neulehčovalo

platné právo, neboť znění právních předpisů kvůli odvětvové roztržitosti a zaběhnutým pojmům a postupům tradičně používalo (a dosud zčásti používá) pro obdobné instituty rozdílné formální pojmenování.

Správní teorie proto musí nezřídka odhlížet od formálního označení a pojetí institutů v jednotlivých právních předpisech a hledat shodný materiální základ právních úprav, aby se dobrala alespoň nějakého zobecnění. Tento postup na jednu stranu umožňuje hledat a nacházet obecná pravidla pro vytváření, náležitosti a právní následky správních aktů v širším smyslu, na straně druhé ovšem může vést k jistému rozostření psaného práva a k právní nejistotě adresátů činnosti správních orgánů, nebudou-li výsledky teoretického

bádání reflektovány při tvorbě a novelizaci právních předpisů.

Tento rozbor si klade za cíl upozornit na výše uvedené problémy v souvislosti s hledáním právní povahy územního plánu přijatého podle zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), po přijetí zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu.

II. Opatření obecné povahy – vývoj, definice, právní úprava

Snahy teorie vymezit a zobecnit určitou „mezikategorii“ správních aktů se promítly do české legislativy při přípravě nového správního řádu, který měl nahradit stručnou úpravu správního řízení obsaženou v zákoně č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), dále jen „*starý správní řád*“. Tento ve své době kvalitní předpis se soustředil pouze na správní řízení v užším smyslu, tedy řízení předcházející vydání správního aktu v užším smyslu – správního rozhodnutí. Jednou z ambicí nové úpravy bylo rozšířit platnost zásad činnosti veřejné správy i na postupy směřující k přípravě, schvalování a vydávání takových správních aktů, které nejsou ani správním rozhodnutím, ani právním předpisem.

Institut pokrývající prostor mezi správním rozhodnutím a právním předpisem byl ve vládním návrhu nového správního řádu⁵ označen „opatření obecné povahy“ a vymezen jako „*úkon správního orgánu v určité věci, který se přímo dotýká práv, povinností nebo zájmů bližší neurčeného okruhu osob*“. Důvodová zpráva k § 137 až § 141 vládního návrhu pak uvádí, že „*opatření obecné povahy je zvláštní typ úkonu správního orgánu na hranici mezi správním aktem a právním předpisem. Jeho zavedení je motivováno jednak zahraniční zkušeností,⁶ jednak tím, že ve zvláštních právních předpisech se již pod jinými názvy vyskytuje, a dále tím, že moderní chápání významnosti veřejné správy zákonem tenduje k tomu, aby dotčené osoby měly garantována minimální procesní práva i pro ten případ, že se úkon správního orgánu týká jejich zájmů, byť nelze jmenovitě určit účastníky*“. Zajímavou a důležitou okolností pro téma tohoto rozboru je dále uvedený výslovný

odkaz důvodové zprávy na inspiraci úpravou schvalování územně plánovací dokumentace podle tehdy platného stavebního zákona, tedy zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu. Důvodová zpráva také přiznávala, že úprava opatření obecné povahy v rámci nového správního řádu bude pouhým minimem („*samotné zavedení institutu opatření do praxe správní řád ponechává zvláštním zákonům*“); tento postoj zákonodárce je zcela legitimní a logický vzhledem k potřebě obecnosti jednotné úpravy správních řízení a širokému spektru právních nástrojů, které měl institut opatření obecné povahy zastřešit.

Nová regulace správního řízení byla schválena a vyhlášena jako zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „*správní řád*“). Úprava opatření obecné povahy tvoří jeho ustanovení § 171 až § 174. Správní řád neobsahuje pozitivní definici tohoto institutu; negativně jej vymezuje v ustanovení § 171 jako „*závazné opatření obecné povahy, které není právním předpisem ani rozhodnutím*“, tedy jako zbytkovou kategorii správních aktů v širším smyslu. Významné vodítko v upřesnění negativní definice ovšem přináší ustanovení § 173 odst. 3 správního řádu, které uvádí, že „*povinnost, která je stanovena zákonem a jejíž rozsah je v mezích zákona určen opatřením obecné povahy, lze exekučně vymáhat jedině tehdy, jestliže bylo vydáno rozhodnutí, které existenci této povinnosti prohlásilo a v němž byla osoba, jež tuto povinnost má, jmenovitě uvedena*“. Opatřením obecné povahy podle správního řádu je tedy jen takový správní akt, který konkretizuje rozsah abstraktně formulované zákonné povinnosti, ale jeho adresáty jsou obecně stanovené subjekty; k jejich konkretizaci požaduje správní řád formu správního rozhodnutí.

S definicí opatření obecné povahy se po přijetí správního řádu musela vypořádat nejen právní teorie,⁷ ale také soudní praxe, a to již v době, kdy ještě správní řád nenabyl účinnosti (ta byla posunuta až k 1. lednu 2006). Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku č. j. 1 Ao 1/2005-98⁸ ze dne 27. září 2005 provedl rozbor

platné úpravy správního řádu a po zkoumání optikou teorie práva⁹ došel k výše uvedenému závěru, že „*opatření obecné povahy v tuzemském právu je správním aktem toliko s konkrétně (individuálně) vymezeným předmětem a obecně určenými adresáty, a nikoliv již s konkrétními adresáty a abstraktním předmětem*“. Jinými slovy, opatření obecné povahy provádí existující zákonnou úpravu včetně obecně stanovených povinností pro určitou konkrétní situaci, tedy obdobně jako správní rozhodnutí, avšak okruh jeho adresátů je definován obecně jako množina subjektů vymezených určitými znaky, tj. obdobně jako u právního předpisu. Z toho Nejvyšší správní soud dále dovodil, že institut opatření obecné povahy „*slouží toliko ke konkretizaci již existujících povinností, vyplývajících ze zákona, a nikoliv k ukládání nových povinností, které zákon neobsahuje*“.

III. Územní plán a jeho vztah ke správnímu řádu

Institut územního plánu historicky vznikl jako projev společenské potřeby regulovat způsob využití území s ohledem na veřejný zájem na funkčním, vzájemně souladném a udržitelném rozvoji území a na ochraně určitých společensky významných hodnot. Jak uvedl Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. Pl. ÚS 17/95¹⁰ ze dne 20. října 1995, „*územní plán sám o sobě je opatřením směřujícím do budoucna, je tedy normou pro budoucí vývoj oblasti a výrazem snahy o sladění veřejných zájmů se zájmy partikulárními*“.

Zákonem č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění účinném do 31. prosince 2006, (dále jen „*starý stavební zákon*“), byl územní plán (zde územní plán obce) definován jako dokument, který „*stanoví urbanistickou koncepci, řeší přípustné, nepřípustné, případně podmíněné funkční využití ploch, jejich uspořádání, určuje základní regulaci území a vymezuje hranice zastavitelného území obce*“ (§ 10 odst. 1). Starý stavební zákon rozlišoval v ustanovení § 29 mezi závaznou a směrnou částí územního plánu. Závazná část územního plánu obsahovala základní zásady uspořá-

dání území a limity jeho využití, vyjádřené v regulativech, a byla závazným podkladem pro zpracování a schvalování navazující územně plánovací dokumentace a pro rozhodování v území; směrná část byla definována jako doplněk části závazné.

Závaznou část územního plánu a její změny schvalovala podle ustanovení § 29 odst. 3 starého stavebního zákona územně samosprávná jednotka v samostatné působnosti a vyhlášovala ji jako svou obecně závaznou vyhlášku, tedy formou právního předpisu. Územní plán vyhlášený formou obecně závazné vyhlášky bylo možno zrušit pro nezákonnost pouze rozhodnutím Ústavního soudu na základě návrhu podaného podle § 64 odst. 2 zákona o Ústavním soudu, zpravidla při dozoru nad výkonem samostatné působnosti územně samosprávného celku podle § 124 obecního zřízení, resp. § 83 krajského zřízení či § 108 zákona o hlavním městě Praze.¹¹

Na řízení vedená podle starého stavebního zákona se sice dle ustanovení § 140 vztahovaly obecné předpisy o správním řízení, jejich použití však bylo pro projednávání a schvalování územně plánovací dokumentace výslovně vyloučeno ustanovením § 28 starého stavebního zákona. Toto pravidlo platilo bezvýhradně po dobu účinnosti starého správního řádu, tj. do 31. prosince 2005. Od 1. ledna 2006 bylo již nutno aplikovat pravidlo obsažené v ustanovení § 177 odst. 1 správního řádu, podle něhož je třeba užít zásady činnosti správních orgánů (§ 2 až § 8 správního řádu) i v případě, kdy zvláštní zákon formálně použít správního řádu vylučuje, ale sám neobsahuje odpovídající právní regulaci; rozhodující je materiální úprava práv a povinností v rámci činnosti správního orgánu. K tomu je nutno připočíst formulaci ustanovení § 1 odst. 2 správního řádu, podle níž se správní řád nebo jeho jednotlivá ustanovení použijí, nestanoví-li zvláštní zákon „jiný postup“, tedy vlastní pozitivní procesní úpravu.¹²

Oprávněně proto mohla vzniknout otázka, zda by nebylo na místě nahlédnout na závaznou část územního plánu jako na opatření obecné povahy ve smyslu správního řádu. Tento pohled byl opodstatněn mate-

riálními rysy územního plánu jako správního aktu, který konkretizuje zásady územního plánování uvedené ve starém stavebním zákoně ve vztahu k určitému jedinečnému území s účinností pro všechny osoby, které zamýšlejí dané území využívat, tj. pro obecně formulovanou skupinu adresátů. Ostatně právě pro tyto charakteristiky příznávali předkladatelé úpravy opatření obecné povahy ve správním řádu svou inspiraci územním plánováním, jak je výše poznamenáno. Jednoznačnému vymezení územního plánu jako opatření obecné povahy však bránilo jeho vyhlášení formou právního předpisu vydaného územně samosprávným celkem v jeho samostatné působnosti, tedy jako právního předpisu, resp. „jiného právního předpisu“ ve smyslu ustanovení § 64 odst. 2 zákona o Ústavním soudu. **Spor o povahu územního plánu vydaného podle starého stavebního zákona, který je jádrem tohoto rozboru, byl posléze předmětem soudního rozhodování, jak bude uvedeno níže.**

Jasno do vztahu územního plánu ke správnímu řádu přinesla až účinnost zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), dále jen „*nový stavební zákon*“, předpisu připravovaného v koordinaci se správním řádem. Nový stavební zákon definuje územní plán výslovně jako opatření obecné povahy (§ 43 odst. 4 in fine), které „*stanoví základní koncepci rozvoje území obce, ochrany jeho hodnot, jeho plošného a prostorového uspořádání ..., uspořádání krajiny a koncepci veřejné infrastruktury; vymezí zastavěné území, plochy a koridory, zejména zastavitelné plochy a plochy vymezené ke změně stávající zástavby, k obnově nebo opětovnému využití znehodnoceného území, pro veřejně prospěšné stavby, pro veřejně prospěšná opatření a pro územní rezervy a stanoví podmínky pro využití těchto ploch a koridorů*“ (§ 43 odst. 1). Vymezení funkce územního plánu je obsažnější, ale pojmově obdobné ustanovení § 10 odst. 1 starého stavebního zákona. Na rozdíl od starší úpravy nový stavební zákon nerozlišuje mezi závaznou a směrnou částí územního plánu. Na projednávání a schvalování územního plánu se

podle výslovného ustanovení § 192 nového stavebního zákona vztahuje správní řád (s výlukou uvedenou v § 54 odst. 6 nového stavebního zákona, kterou je vyloučeno zrušení územního plánu v přezkumném řízení podle § 97 odst. 3 správního řádu).

Územní plán, který je opatřením obecné povahy, je možno zrušit pro nezákonnost rozhodnutím Nejvyššího správního soudu podle § 101a až § 101d soudního řádu správního s přihlédnutím k ustanovení § 184 nového stavebního zákona, podle něhož je při soudním přezkumu opatření obecné povahy nutno vycházet ze skutkového a právního stavu, existujícího v době rozhodování příslušného správního orgánu.

IV. Přechodná situace vztahu územního plánování ke správnímu řádu, vývoj judikatury

Z výše uvedeného výkladu by se mohlo zdát, že po bouřlivém období mezi přijetím správního řádu a účinností nového stavebního zákona nastala poklidná selanka souladu mezi formou a náležitostmi nástrojů územního plánování a požadavky předpisů správního práva. Ve skutečnosti je ale situace mnohem složitější. Existující územní plány byly totiž vydány postupem podle starého stavebního zákona, ale v okamžiku účinnosti nové úpravy územního plánování se v různém stadiu projednávání nacházelo nepočítaně změn stávajících územních plánů. Tuto situaci se snažil řešit nový stavební zákon pomocí přechodných ustanovení.

Ohledně územních plánů a jejich změn, jejichž projednávání probíhalo v okamžiku změny právní úpravy, přechodné ustanovení § 188 odst. 3 nového stavebního zákona v původním znění stanovilo, že tyto územní plány a jejich změny se upraví, projednají a vydají podle nového stavebního zákona (tj. formou opatření obecné povahy); přitom činnosti ukončené do 31. prosince 2006 se posuzují podle starého stavebního zákona.¹³

Ohledně nově započatých změn územních plánů, schválených podle starého stavebního zákona, pak přechodné ustanovení § 188 odst. 4 nového stavebního zákona v původním znění rozlišovalo mezi právním reži-

mem změny závazné části (§ 31 odst. 1 a 2 starého stavebního zákona) a režimem úpravy směrné části (§ 31 odst. 3 starého stavebního zákona). Při projednání a vydání návrhu změny závazné části územního plánu se má postupovat podle nového stavebního zákona, zatímco o úpravě směrné části této dokumentace se postupuje podle dosavadních právních předpisů (starého stavebního zákona).

Vzhledem k tomu, že územní plány, a zvláště pak jejich změny jsou společensky velmi sledovanou a citlivou problematikou a tlaky na přijímání účelových změn územních plánů směřujících k co nejintenzivnějšímu využití území jsou vyvažovány aktivitou veřejnosti a občanských sdružení, která často vede až k návrhům na rušení přijatých změn z pozice ochrany životního prostředí a veřejného zájmu obecně, s přechodnou právní situací se musela poměrně rychle vypořádat soudní praxe.

Nejvyšší správní soud se zásadním způsobem k problematice vztahu správního řádu a územního plánu vydaného podle starého stavebního zákona vyjádřil ve svém rozsudku č. j. 1 Ao 1/2006-74 ze dne 18. července 2006. Při zkoumání změny územního plánu schválené 20. října 2005,¹⁴ tedy za účinnosti starého stavebního zákona i starého správního řádu, dospěl soud k závěru, že je třeba rozlišovat mezi obecně závaznou vyhláškou, která „v daném případě slouží pouze jako publikační prostředek, jímž se obsah změny územního plánu komunikuje adresátům“, a samotnou změnou územního plánu. Uvedl dále, že „fakt, že je změna závazné části územního plánu tímto způsobem vyhlášována, ještě z celku nečiní právní předpis“ a odmítl tak argumentaci odpůrce vycházející z tvrzení, že o zrušení obecně závazné vyhlášky obce může rozhodnout pouze Ústavní soud. Opíraje se o výše uvedené ustanovení § 10 odst. 1 starého stavebního zákona a o pozitivní vymezení opatření obecné povahy, které učinil ve svém rozsudku č. j. 1 Ao 1/2005-98 ze dne 27. září 2005, shledal Nejvyšší správní soud, že změna územního plánu provedená podle starého stavebního zákona splňuje oba pojmové znaky

opatření obecné povahy, tj. konkrétnost předmětu a obecnost adresátů. Podpůrným argumentem byla Nejvyššímu správnímu soudu též judikatura jeho prvorepublikového předchůdce¹⁵ a znění nového stavebního zákona, v době vynesení rozsudku ještě neúčinného. Soud na základě uvedeného zkoumání kategoricky uzavřel, že „povaha územního plánu jakožto opatření obecné povahy je velkou nepopíratelná. Jde o dlouhodobý stabilní názor, který plyne z charakteru územně plánovací dokumentace, a který – jak vidno – nepodléhá ani během desítek let žádným zásadním korekcím. Bylo by proto zjevně nesprávné, pokud by územnímu plánu vydanému za účinnosti zákona č. 50/1976 Sb. měla být tato povaha upírána, přestože co do jeho podstaty jde stále o totéž, o co šlo za dob prvorepublikového Nejvyššího správního soudu či přijde podle nového stavebního zákona č. 183/2006 Sb.“. Svě závěry opřel Nejvyšší správní soud i o ustanovení mezinárodních smluv, zejména Úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí, uzavřené v Aarhusu dne 25. června 1998.¹⁶ Proti rozsudku byla podána ústavní stížnost, ale Ústavní soud se jí meritorně nezabýval.¹⁷

V následujícím období byly proto návrhy na zrušení územních plánů nebo jejich změn směřovány k Nejvyššímu správnímu soudu, jak potvrzuje např. usnesení č. j. 2 Ao 2/2006-62 ze dne 30. listopadu 2006, kterým bylo navrhováno zrušení změny územního plánu schválené v souladu se starým stavebním zákonem dne 29. června 2006.¹⁸ V tomto rozhodnutí Nejvyšší správní soud dále rozvinul svou argumentaci ve prospěch posouzení územního plánu jako opatření obecné povahy, opíraje se o rozlišení závazné a směrné části v § 29 starého stavebního zákona: „jestliže totiž ustanovení § 29 stavebního zákona rozlišuje závazné a směrné části řešení územně plánovací dokumentace, přičemž však formou obecně závazné vyhlášky je publikována toliko závazná část, mělo by z toho logicky vyplývat, že směrná část řešení není vůbec závazná, jelikož jí nebyla propůjčena náležitá forma publikace, z níž teprve lze usuzovat na

její závaznost. Tak tomu však zjevně není, jelikož z obsahu stavebního zákona jasně plyne, že podkladem územního rozhodnutí je celá územně plánovací dokumentace (§ 37, § 39), bez ohledu na to, zda se jedná o její závaznou či směrnou část“.

I přes přesvědčivou argumentaci založenou na hledání hmotné podstaty územního plánu se právní teorie na možnosti zrušení územního plánu vydaného podle starého stavebního zákona jako opatření obecné povahy podle § 101a a násl. soudního řádu správního zdaleka neshodla. To se projevilo záhy, když byla obdobná žaloba na zrušení územního plánu, opírající se o výše uvedený judikát, odmítnuta usnesením Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Ao 1/2007-44 ze dne 13. března 2007. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu zde uvedl, že „správní řád opatření obecné povahy materiálně nedefinuje a s ohledem na velkou rozmanitost možných případů ponechává na zákonodárci, aby stanovil ve zvláštních zákonech, která autoritativní opatření správních orgánů jsou v právním smyslu opatřeními obecné povahy a mají být připravována, projednávána a vydávána způsobem upraveným v části šesté správního řádu“. Podle rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu jsou proto oprávněny správní orgány vydávat opatření obecné povahy jen v případech, kdy jim to výslovně umožňuje zvláštní zákon; naopak „pokud jim to zvláštní zákon výslovně neukládá, nemohou samy podle vlastního uvážení určitá opatření podřizovat režimu § 171 a násl. správního řádu“. Vztah správního řádu, v době publikace předmětného územního plánu již účinného, a starého stavebního zákona pak rozšířený senát Nejvyššího správního soudu posoudil tak, že výkladem ustanovení správního řádu nemůže být zrušeno ustanovení starého stavebního zákona, které závazné části územního plánu přisuzuje formu obecně závazné vyhlášky; územní plán vydaný podle starého stavebního zákona proto opatřením obecné povahy není. Odmítl také argumentaci rozsudku č. j. 1 Ao 1/2005-98 ze dne 27. září 2005 týkající se mezinárodních a komunitárních závazků, neboť podle jeho právního názoru

z příslušných dokumentů „přímo nevyplývá“ povinnost státu umožnit soudní přezkum územních plánů a zákonodárce takovou možnost zakotvil až na základě nového stavebního zákona.

Obdobné rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, kterým byl odmítnut návrh na zrušení změny územního plánu (přijaté podle starého stavebního zákona) jako opatření obecné povahy, bylo předmětem řízení před Ústavním soudem. Ten ústavní stížnost usnesením sp. zn. III. ÚS 2446/07 ze dne 20. března 2008 odmítl, neboť se ztotožnil s právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v jeho usnesení č. j. 3 Ao 1/2007-44 ze dne 13. března 2007, jehož argumentaci označil za „srozumitelnou a s pravidly formální logiky souladnou“.

Po vyhlášení výše uvedeného usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu tedy převážilo formální hledisko výkladu povahy územního plánu podle starého stavebního zákona a důraz na právní jistotu adresátů obecně závazných vyhlášek obsahujících územně plánovací dokumentaci nad materiálním a systematickým hlediskem souladu obecné úpravy opatření obecné povahy s institutem územního plánu podle starého stavebního zákona.

V. Novelizace přechodného ustanovení stavebního zákona a její důsledky

Soudní praxe na základě usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Ao 1/2007-44 ze dne 13. března 2007 sice odkázala navrhovatele soudního přezkumu územních plánů na postup podle § 64 a následujících zákona o Ústavním soudu, avšak tato cesta byla uplatnitelná pouze u územních plánů a jejich změn, jejichž pořizování a schvalování bylo dokončeno do 31. prosince 2006. Soudní přezkum územních plánů a jejich změn schválených po 1. lednu 2007, podle přechodného ustanovení § 188 odst. 3 nového stavebního zákona již formou opatření obecné povahy, se naopak musel konat (opět) před Nejvyšším správním soudem podle § 101a a následujících soudního řádu správního, o čemž svědčí další judi-

katura Nejvyššího správního soudu.¹⁹ Soudní pravomoc se odvíjela pouze od časování procesu schvalování územního plánu, přestože posuzovaný obsah zůstával obdobný. Tato schizofrenní situace byla důsledkem převahy formálního výkladu nad výkladem materiálním a nutně vedla k jisté právní nejistotě přinejmenším ohledně kritérií posuzování územních plánů, tedy fenoménu, jehož se soudní praxe prostřednictvím usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Ao 1/2007-44 ze dne 13. března 2007 snažila vyvarovat.

Při projednávání vládního návrhu technické novely stavebního zákona²⁰ v Poslanecké sněmovně byl proto vznesen pozměňovací návrh, jehož předmětem byla novelizace přechodných ustanovení § 188 nového stavebního zákona.²¹ Tento návrh byl do znění novely doplněn a celek pak byl schválen a vyhlášen jako zákon č. 191/2008 Sb. s účinností ke dni 3. června 2008.

Ustanovení § 188 odst. 4 nového stavebního zákona ve znění účinném od 3. června 2008 výslovně uvádí, že „obecně závazné vyhlášky, jimiž byla vymezena závazná část územně plánovací dokumentace sídelního útvaru nebo zóny, územního plánu obce nebo regulačního plánu, se pro účely tohoto zákona považují za opatření obecné povahy“. Přechodné ustanovení v dalším textu sice vylučuje použití ustanovení § 174 odst. 2 správního řádu, tj. posouzení souladu opatření obecné povahy s právními předpisy v přezkumném řízení, ale jednoznačně umožňuje soudní přezkum obecně závazných vyhlášek, přijatých před dnem účinnosti nového stavebního zákona, Nejvyšším správním soudem podle ustanovení § 101a a následujících soudního řádu správního. Novelou tak došlo ke sjednocení prostředků soudní ochrany osob dotčených územním plánováním, což bylo ostatně uváděno i při zdůvodňování pozměňovacího návrhu.²²

VI. Časové omezení přezkumu územních plánů Nejvyšším správním soudem

Kyvadlo výkladu právních norem se tak nakonec po zásahu zákonodárce přiklonilo na stranu materiálního poje-

tí, které v územním plánu schváleném podle starého stavebního zákona spatřuje opatření obecné povahy, tedy správní akt s konkrétním předmětem a obecně vymezenými adresáty, a z toho důvodu umožňuje jeho přezkum Nejvyšším správním soudem podle soudního řádu správního. Došlo tak zpětně k rozetnutí teoretického sporu, projevivšího se v judikatuře uvedeného soudu, a tím k „rehabilitaci“ přelomového rozsudku č. j. 1 Ao 1/2006-74 ze dne 18. července 2006.

Vzhledem k široce formulovanému znění novelizovaného ustanovení § 188 odst. 4 nového stavebního zákona, jež uvádí „obecně závazné vyhlášky, jimiž byla vymezena závazná část územně plánovací dokumentace...“ bez časového omezení, by dokonce mohlo být souzeno, že zákonodárce zašel ještě dál než 1. senát Nejvyššího správního soudu, tj. před okamžik platnosti správního řádu. Tomuto výkladu by nahrávala také skutečnost, že pro podání návrhu na soudní přezkum opatření obecné povahy podle § 101a až § 101d soudního řádu správního není stanovena žádná lhůta. Bylo by proto možno dovozovat, že nově lze podrobit soudnímu přezkumu podle zmíněných ustanovení i územní plány přijaté před rokem 2004.

Takový výklad je třeba předně zpochybnit odkazem na princip právní jistoty, v tomto rozboru již vícekrát zmíněný. Jak uvedl Nejvyšší správní soud ve svém výše citovaném usnesení č. j. 2 Ao 2/2006-62 ze dne 30. listopadu 2006 při charakteristice soudního přezkumu opatření obecné povahy, je jeho úkolem při nalézání práva hledání určité rovnováhy mezi jednotlivými existujícími zájmy, a tak „na straně jedné vnímá legislativně předurčenou velkou otevřenost tohoto typu řízení; na straně druhé však nemůže přehlížet ani jasně artikulovaný zájem na alespoň určité míře právní jistoty“. Nejvyšší správní soud sice připustil, že „v případě územního plánu by tak např. mohl být podán návrh na jeho zrušení i v řádu několika let od jeho vydání“, zdůraznil však rozhodující roli pravděpodobnosti aktivní věcné legitimize navrhovatele, tj. možnost soudnímu přezkumu podrobit opatření obecné povahy pouze na základě

návrhu, z něhož je patrné, že navrhovatelovo „dotčení na subjektivních veřejných právech podle okolností konkrétní věci je pravděpodobné“. Stěží si přitom lze představit situaci, kdy bude navrhovatel prokazovat závažnost aktuálního a trvajících dotčení na subjektivních veřejných právech územním plánem, který byl schválen před více než čtyřmi roky a po tuto dobu je právním základem pro využití území. Zrušením územního plánu po takovém časovém odstupu by navíc mohlo dojít k zásahu do práv třetích osob nabytých v dobré víře v zákonnost územního plánu, takže by mohla být narušena zásada proporcionality, formulovaná v rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Ao 1/2005-98 ze dne 27. září 2005.

Dle mého názoru však existuje ještě důležitější okolnost, proč nepřipustit soudní přezkum územních plánů schválených podle starého stavebního zákona před přijetím správního řádu Nejvyšším správním soudem podle soudního řádu správního: v době, kdy se takový územní plán projednával a schvaloval, totiž ještě vůbec nebyl správní řád součástí právního řádu a neexistovalo jeho závazné, byť neú-

činné znění. Použitím ustanovení § 101a a následujících soudního řádu správního by tak byla porušena obecná zásada zákazu zpětné účinnosti právních norem²³ a zásada legitimního očekávání subjektů práva a předvídatelnosti výkonu státní moci.

VII. Výhled do budoucna

V závěru toho rozboru je nutno ocenit inspirující roli judikatury Nejvyššího správního soudu v období přeměny zásadních pramenů správního práva. Po veletochi od materiálního k formálnímu pojetí územního plánu a zásahu zákonodárce by se sice na první pohled mohlo zdát, že jsou již všechny hlavní problémy soudního přezkumu územních plánů a jejich změn vyjasněny a že nastává období mechanické aplikace definovaných zásad a algoritmů, dle mého názoru se však ještě dočkáme mnohých překvapení.

Ostatně, času je dost – podle přechodných ustanovení nového stavebního zákona ve znění po novelizaci provedené zákonem č. 191/2008 Sb. nás územní plány přijaté podle starého stavebního zákona definitivně „opustí“ až 31. prosince 2015...

Poznámka autora:

Po vypracování a odevzdání příspěvku došlo k vydání nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 14/07 ze dne 19. listopadu 2008, kterým byl překonán předchozí výklad Ústavního soudu vyjádřený v usnesení sp. zn. III. ÚS 2446/07 ze dne 20. března 2008, jež označovalo argumentaci formálního pojetí územního plánu za „srozumitelnou a s pravidly formální logiky souladnou“. Plénum Ústavního soudu ve svém nálezu zrušilo usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Ao 1/2007-44 ze dne 13. března 2007 a potvrdilo tak, i s odkazem na novelu stavebního zákona č. 191/2008 Sb., návrat k materiálnímu posuzování územních plánů schválených podle starého stavebního zákona a k možnosti jejich přezkumu Nejvyšším správním soudem podle ustanovení § 101a a následujících soudního řádu správního.

✦ Autor je advokátem v AK Dáňa, Pergl & Partneři.

1 Srov. např. Knapp, V.: *Teorie práva*. C. H. Beck, Praha 1995, str. 149-151.

2 Hendrych, D. a kol.: *Správní právo. Obecná část*. 6. vydání. C. H. Beck, Praha 2006; Průcha, P.: *Správní právo. Obecná část*. 6. vydání, Masarykova univerzita, Brno 2004.

3 Hendrych, D. a kol.: *op. cit.*, str. 193 a násl.

4 Srov. Hendrych, D. a kol.: *op. cit.*, str. 179 a násl. a seznam literatury uvedený na str. 177.

5 Vládní návrh zákona správní řád, sněmovní tisk č. 201/0, IV. volební období, 2003, <http://www.psp.cz>.

6 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Ao 1/2005-98 uvádí ve svém odůvodnění jako předobraz českého institutu opatření obecné povahy německou a švýcarskou úpravu „všeobecného opatření“, přičemž na základě rozboru s odkazem na judikaturu švýcarského Spolkového soudu dochází k závěru, že opatření obecné povahy podle správního řádu má blíže k úpravě švýcarské.

7 Např. Hendrych, D.: *K institutu opatření obecné povahy v novém správním řádu. Právní rozhledy*, 2005, č. 3.

8 Nejvyšší správní soud zde řešil otázku zákonnosti opatření obecné povahy vydaného podle zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, jenž určité akty, k jejichž vydání zmocnil Český telekomunikační úřad, výslovně označil za opatření obecné povahy, a to ještě před účinností správního řádu.

9 Nejvyšší správní soud odkazuje na vymezení materiálních znaků právní normy in Knapp, V.: *Teorie práva*. C. H. Beck, Praha 1995, str. 149 a násl.

10 Předmětem rozhodování Ústavního soudu byl návrh skupiny poslanců na zrušení územního plánu velkého územního celku Plzeňské sídelní regionální aglomerace, vydaného formou vládního nařízení.

11 K návrhu na zrušení obecně závazné vyhlášky obce o závazné části územního plánu srov. usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 454/99 ze dne 6. října 1999.

12 K tomu srov. Vedral, J.: *Správní řád. Komentář*. Bova Polygon, Praha 2006, str. 34 a násl. (§ 1 odst. 2) a str. 1013 a násl. (§ 177 odst. 1).

13 V této souvislosti lze ukázat na zajímavý případ z praxe: změna Územního plánu sídelního útvaru hlavního města Prahy, označená jako Z 1000/0 (jednalo se o komplexní revizi pražského územního plánu, která zasáhla celé území hlavního města), byla za účinnosti starého stavebního zákona schválena, nikoli však také vyhlášena obecně závaznou vyhláškou. Zatímco ze strany města byla změna oficiálně považována za platnou a závaznou, odpůrci poukazovali na neexistenci její publikace a požadovali pokračování či dokonce opakování procesu podle nové úpravy. Vzhledem k možným fatálním důsledkům pro návazné změny územního plánu byly orgány města nakonec nuceny ustoupit a proces změny byl dokončen jejím vydáním formou opatření obecné povahy.

14 Jednalo se o změnu Územního plánu sídelního útvaru hlavního města Prahy, označenou jako Z 939/05, jejímž předmětem byla realizace nové letové dráhy pražského letiště jako veřejné prospěšné stavby.

15 Odůvodnění rozsudku cituje náleze Nejvyššího správního soudu ze dne 13. září 1922, č. 12496, publikovaný pod č. 1492 Bohuslavovy sbírky,

část A, který se zabýval povahou regulačního plánu a jeho změn a při té příležitosti také pregnančně definoval jednotlivé skupiny dotčených osob.

16 Soud poukázal i na skutečnost, že se tato úmluva stala na základě rozhodnutí Rady č. 2005/370/ES ze dne 17. února 2005 také součástí komunitárního práva.

17 Ústavní stížnost byla podána Zastupitelstvem hlavního města Prahy; Ústavní soud ji odmítl usnesením sp. zn. III. ÚS 737/06 ze dne 28. listopadu 2006.

18 Jednalo se o změnu Územního plánu sídelního útvaru hlavního města Prahy, označenou jako Z 0637/04, jejímž předmětem byla realizace výstavby v Letňanech.

19 Např. usnesení č. j. 2 Ao 2/2007-73 ze dne 24. října 2007 nebo usnesení č. j. 2 Ao 1/2008-51 ze dne 28. března 2008.

20 Vládní návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění zákona č. 68/2007 Sb., sněmovní tisk č. 259/0, V. volební období, 2007, <http://www.psp.cz>.

21 Pozměňovací návrhy přednesené ve druhém čtení na 27. schůzi PSP ČR dne 1. února 2008, návrh zařazený pod č. C.2, <http://www.psp.cz>.

22 K odůvodnění návrhu srov. stenoprotokol z 27. schůze PSP ČR na <http://www.psp.cz>.

23 Na podporu této argumentace lze použít výslovné ustanovení § 182 odst. 2 správního řádu o veřejnoprávních smlouvách vzniklých před účinností správního řádu: jejich existence se sice řídí novým předpisem, ale otázky jejich vzniku se posuzují podle dosavadní právní úpravy.

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v Paláci Dunaj

• ve čtvrtek 26. března 2009

Autorské právo

Lektorka: JUDr. Irena Holcová, advokátka se specializací na autorské právo, podílela se na přípravě autorského zákona a jeho novely

Číslo semináře: 41916

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 16. března 2009

• ve čtvrtek 2. dubna 2009

Pracovní právo v roce 2009

Lektor: JUDr. Bořivoj Šubrt, předseda Asociace pro rozvoj kolektivního vyjednávání a pracovních vztahů, člen expertního panelu ministra práce a sociálních věcí ke koncepční novele zákoníku práce

Číslo semináře: 41913

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 23. března 2009

• v úterý 7. dubna 2009

Nový trestní zákoník a novelizace souvisejících předpisů

Lektor: prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., předseda senátu Nejvyššího soudu ČR, člen trestní komise Legislativní rady vlády ČR a individuální člen AIDP

Číslo semináře: 41906

Poplatek za seminář: 790 Kč

Uzávěrka přihlášek: 29. března 2009

• ve čtvrtek 23. dubna 2009

Výkon rozhodnutí a exekuce

Lektorka: JUDr. Martina Kasíková, předsedkyně Okresního soudu Praha-východ

Číslo semináře: 41914

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 13. dubna 2009

• v úterý 28. dubna 2009

Aktuální judikatura Nejvyššího soudu ČR k právu obchodních společností

Dotazy či podněty ke konkrétním rozhodnutím zasílejte na e-mailovou adresu: seminare@cak.cz nejpozději do 10. 4. 2009. Uvedená rozhodnutí se pak na daném semináři budou probírat.

Lektor: Mgr. Petr Šuk, soudce Nejvyššího soudu České republiky

Číslo semináře: 41907

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 18. dubna 2009

• ve čtvrtek 7. května 2009

Nekalá soutěž v České republice a v Evropské unii

Lektorka: JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D., odborná asistentka a specialista na soutěžní právo z katedry obchodního práva PF MU v Brně, advokátka a autorka knihy „Národní šampióni a hospodářská soutěž“.

Číslo semináře: 41909

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 27. dubna 2009

• ve čtvrtek 14. května 2009

Psychiatrické a psychologické znalecké posuzování v netrestních věcech

Lektoři: PhDr. Petr Goldmann, vedoucí klinický psycholog Psychiatrické léčebny v Praze-Bohnicích
MUDr. Jiří Švarc, Ph.D., primář oddělení ochranných léčeb Psychiatrické léčebny v Praze-Bohnicích, asistent na katedře posudkového lékařství

Číslo semináře: 41915

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 4. května 2009

• ve čtvrtek 21. května 2009

Právo spolupráce II – alternativní mimosoudní řešení sporů

Lektorky: JUDr. Marie Brožová, advokátka
JUDr. Eva Vaňková, advokátka

Číslo semináře: 41908

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 11. května 2009

Česká advokátní komora - region Praha a Justiční akademie vás zvou na společný seminář

• v pátek 22. května 2009

Umění společenského vystupování

Lektoři: Ladislav Špaček
Petr Studenovský

Bližší informace o konání tohoto semináře, včetně přihlášek, budou v nejbližší době zveřejněny na webových stránkách České advokátní komory – Vzdělávací akce.

Semináře probíhají v Praze v Paláci Dunaj, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14), obvykle od 9.15 do 16.00 hodin s polední pauzou od 12 do 13 hod. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz, a poukáží příslušný účastnický poplatek (včetně 19% DPH) na účet č. 6724361001/2700 konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a registračního pětimístného čísla osvědčení ČAK advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 4190100312). Doklad o úhradě vezměte s sebou, daňový doklad obdržíte při prezenci. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače. 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávací akce. Telefonické informace na č. 224 951 778. Těšíme se na setkání s vámi.

✦ Ing. LENKA PONDELIČKOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

• ve čtvrtek 23. dubna 2009

Souhrnná novela občanského soudního řádu, účinná od 1. července 2009

Lektoři: JUDr. Jaromír Jirsa, místopředseda Městského soudu v Praze
JUDr. Michal Žižlavský, advokát

Číslo semináře: 68909

Poplatek za seminář: 650 Kč

Uzávěrka přihlášek: 16. dubna 2009

• v úterý 19. května 2009

Stavební zákon

Lektorka: JUDr. Jana Jurníková, Ph.D., odborná asistentka katedry správní vědy a správního práva PF MU v Brně

Číslo semináře: 68911

Poplatek za seminář: 650 Kč

Uzávěrka přihlášek: 12. května 2009

Semináře probíhají v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, Brno v době od 9.00 do 16.00 hodin.

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz a poukáží příslušný účastnický poplatek (tj. 650 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) na účet 6724361001/2700, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 689010123). Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Semináře pro advokáty pořádané v seminární místnosti pobočky ČAK Brno

• ve čtvrtek 26. března 2009

Daňová a účetní problematika ve vztahu k insolvenčnímu řízení – přípravný kurz ke zkouškám insolvenčních správců

Lektorka: JUDr. Ing. Helena Horová, insolvenční správkyně, daňová poradkyně a vedoucí sekce insolvenčního řízení Komory daňových poradců

Číslo semináře: 68907

Poplatek za seminář: 1000 Kč

Uzávěrka přihlášek: 19. března 2009

• ve čtvrtek 2. dubna 2009

Občanský soudní řád ve vztahu k insolvenčnímu řízení – přípravný kurz ke zkouškám insolvenčních správců

Lektorka: JUDr. Marta Macháčková, Ph.D., daňová poradkyně, správkyně konkurzních podstat

Číslo semináře: 68908

Poplatek za seminář: 1000 Kč

Uzávěrka přihlášek: 26. března 2009

• ve čtvrtek 7. května 2009

Řízení podniku v krizi – krizový management – přípravný kurz ke zkouškám insolvenčních správců

Lektor: Ing. Mgr. Jaroslav Hloušek, MSc.

Číslo semináře: 68910

Poplatek za seminář: 1000 Kč

Uzávěrka přihlášek: 1. května 2009

Semináře probíhají v seminární místnosti v Kleinově paláci, nám. Svobody 84/15, Brno v době od 9.00 do 13.00 hodin (pokud není uvedeno jinak).

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz. Vzhledem k omezené kapacitě seminární místnosti bude pro zařazení do semináře rozhodující pořadí doručení přihlášek. Příslušný účastnický poplatek (tj. 500 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) poukáží účastníci – až po potvrzení přijetí přihlášky – na účet 6724361001/2700, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 689010123). Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace: 542 514 401 pi Modlitbová. Těšíme se na setkání s vámi.

✦ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky v Brně

Pozvánka na semináře Jednoty českých právníků v prvním pololetí 2009

Výbor Pražského sdružení Jednoty českých právníků ve spolupráci s Justiční akademií ČR připravil v souladu se svým posláním a stanovami v prvním pololetí 2009 tyto odborné semináře s aktuální právní problematikou, na které vás srdečně zveme:

čtvrtek 26. března 2009

PODÍLOVÉ SPOLUVLASTNICTVÍ A PŘEDKUPNÍ PRÁVO

Přednášející: prof. JUDr. Karel Eliáš, Dr., Právnická fakulta ZČU Plzeň

čtvrtek 9. dubna 2009

SOUHRNNÁ NOVELA OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÁDU – ŘÍZENÍ PŘED SOUDEM NOVĚ A JINAK

Přednášející: JUDr. Jaromír Jirsa, Městský soud Praha

úterý 5. května 2009

PŘEMĚNY OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ

Přednášející: JUDr. Petr Čech, LL.M., Právnická fakulta UK Praha

středa 3. června 2009

NAD NOVÝM TRESTNÍM ZÁKONEM

Přednášející: JUDr. Zdeněk Sovák, Vrchní soud Praha

čtvrtek 25. června 2009

AKTUÁLNÍ ZMĚNY V KATASTRÁLNÍCH PŘEDPÍSECH

Přednášející: JUDr. Eva Barešová, Český úřad zeměměřický a katastrální

Všechny uvedené semináře se konají v přednáškovém sále Justiční Akademie ČR v Praze 1, Hybernská 18, od 9 do 14 hodin. Účastnický poplatek činí za každý seminář 950 Kč, pro členy JČP pouze 500 Kč.

Přihlášky posílejte faxem na 222 717 719 nebo e-mailem na JCPPRAHA@quick.cz.

Veškeré další informace o těchto seminářích získáte u koordinátorů:

JUDr. Ludmila Suchá, tel. 272 766 026 nebo 721 902 444

JUDr. Božena Burdychová, tel. 266 010 249 nebo 604 245 079

Předložky s a z, zdroje jazykových informací

Dr. et Mgr. VĚRA HARTMANNOVÁ

Úvodní část tohoto posledního dílu seriálu „Advokát a jazyková kultura“ budeme věnovat několika poznámkám k předložkám *s* a *z*. Téměř bezchybně píšeme předložku *s, se* ve spojení se 7. pádem, např. *s odůvodněním, s tím, se stěžovateli, s daní*, a předložku *z, ze* s 2. pádem, např. *ze spisu, z ústavního pořádku, ze strachu, z důvodu, ze znaleckého posudku*. V určitých případech však potřebujeme (předložkou) zdůraznit pohyb z povrchu pryč nebo po povrchu dolů. Vedle předložky *z, ze*, kterou můžeme pro 2. pád použít vždy, můžeme pro

vyjádření tohoto pohybu užít i podobu zastaralou s předložkou *s, se*, např. *ukrást něco se stolu, se skříně* (to, co leželo na stole, na skříně), oproti *ukrást něco ze stolu, ze skříně* (to, co bylo ve stole, ve skříně).

Doplníme si ještě informaci o zvláštnosti, a to knižních spojení, která si musíme zapamatovat – *být s to* a *kdo s koho*, ve kterých se předložka *s* pojí se 4. pádem.

Vzhledem k tomu, že nikdo není dokonalý a nikdo nemůžeme znát vše, připravili jsme pro vás přehled jazykových příruček a některých dalších zdrojů jazykových informací, které byste mohli využít a které se nám v praxi osvědčily:

● základní příručky:

FILÍPEK, J. a kol. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. 3. vyd., Praha: Academia, 2007.

GREPL, M. a kol. *Příruční mluvnice češtiny*. 1. vyd., Praha: NLN, s. r. o., nakladatelství Lidové noviny, 1995.

HAVRÁNEK, B., JEDLIČKA, A. *Stručná mluvnice česká*. 2. vyd., Praha: Nakladatelství Fortuna, 1998.

HLAVSA, Z. *Pravidla českého pravopisu. Školní vydání včetně Dodatku*. 2. vyd., Praha: nakladatelství Fortuna, 1999.

HLAVSA, Z. a kol. *Pravidla českého pravopisu*. 2. vyd., Praha: Academia, 2005.

STYBLÍK, V. a kol. *Základní mluvnice českého jazyka*. 1. vyd., Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, akciová společnost, 2004.

● ze slovníků cizích slov doporučujeme např.:

KRAUS, J. a kol. *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. 1. vyd., Praha: Academia, 2005.

● k dělení slov:

BAUER, A. a kol. *Dělení slov (slovotvorba v praxi)*. 1. vyd., Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 1997.

● k nově se vyskytujícím slovům:

MARTINCOVÁ, O. a kol. *Nová slova v češtině. Slovník neologizmů* 2. 1. vyd., Praha: Academia, 2004.

● k problematice správných tvarů místních jmen:

POLÍVKOVÁ, A. *Naše místní jména (a jak jich užívat)*. 1. vyd., Praha: Academia, 1985.

● k původu slov:

REJZEK, J. *Český etymologický slovník*. 1. vyd., Voznice: Leda, spol. s r. o., 2001.

● při psaní odborného textu, např. disertační práce:

ČMEJRKOVÁ, S., DANEŠ, F., SVĚTLÁ, J. *Jak napsat odborný text*. 1. vyd., Voznice: Leda, spol. s r. o., 1999.

● k rétorice pro právníky a právnímu jazyku:

KNAPP, V. a kol. *Právo a informace*. 1. vyd., Praha: Academia, 1988.

KOŘENSKÝ, J., CVRČEK, F., NOVÁK, F. *Juristická a lingvistická analýza právních textů (právněinformatický přístup)*. 1. vyd., Praha: Academia, 1999.

URBANOVÁ, M., VEČEŘA, M., HUNGR, P. *Základy rétoriky pro právníky*. 1. vyd., Brno: Masarykova univerzita, 2001.

● k psaní tvarů vlastních jmen cizího původu:

KNAPPOVÁ, M. *Naše a cizí příjmení v současné češtině*. Vyd. neuvédno, Liberec: VLADIMÍR TAX AZ KORT, 2002.

KUČERA, J., ZEMAN, J. *Výslovnost a skloňování cizích osobních jmen v češtině. Anglická osobní jména*. 1. vyd., Hradec Králové: Gaudeamus, 1998.

SEKVENT, K., ŠLOSAR, D. *Jak užívat francouzská vlastní jména ve spisovné češtině*. 1. vyd., Praha: Academia, 2002.

ZEMAN, J. *Výslovnost a skloňování cizích osobních jmen v češtině 2. Severská osobní jména*. 1. vyd., Hradec Králové: Gaudeamus, 2000.

ZEMAN, J. *Výslovnost a skloňování cizích osobních jmen v češtině 3. Románská osobní jména*. 1. vyd., Hradec Králové: Gaudeamus, 2002.

ZEMAN, J. *Výslovnost a skloňování cizích osobních jmen v češtině 4. Francouzská osobní jména*. 1. vyd., Hradec Králové: Gaudeamus, 2003.

ZEMAN, J. *Výslovnost a skloňování cizích osobních jmen v češtině 5. Italská, holandská a albánská osobní jména*. 1. vyd., Hradec Králové: Gaudeamus, 2005.

ZEMAN, J. *Výslovnost a skloňování cizích osobních jmen v češtině 6. Polská, maďarská, estonská a latinská osobní jména*. 1. vyd., Hradec Králové: Gaudeamus, 2006.

● elektronické zdroje jazykových informací:

<http://ucnk.ff.cuni.cz> (tzv. Český národní korpus).

<http://prirucka.ujc.cas.cz> (Internetová jazyková příručka).

● česká technická norma:

ČSN 01 6910 *Úprava písemností zpracovaných textovými editory*. Český normalizační institut, 2007.

A poslední poznámku našeho jazykového seriálu budeme věnovat tradičnímu pozdravu na rozloučenou. I v něm se totiž často chybí, např. na tabulích u východů ze supermarketů, lékáren, obchůdků či institucí (nesprávně jednoslovně – jako sprežka – *nashledanou*). My se ale rozloučíme správným *na shledanou!*

✿ Příspěvek napsala právnička a autorka jazykových publikací.

Pozvánka na 3. ročník TURNAJE DVOJIC V ODBÍJENÉ KUBEČKŮV MEMORIÁL

Regionální pracoviště ČAK v Hradci Králové pořádá 3. ročník turnaje dvojic v odbíjené – poprvé jako Kubečkův memoriál.

Turnaj se koná ve dnech 5. a 6. června 2009
v Náchodě na kurtech TJ RUBENA Náchod.

Program:

Pátek 5. 6. 2009	TURNAJ SMÍŠENÝCH DVOJIC
8:00 – 8:45	prezentace účastníků
9:00	zahájení turnaje
9:30 – 18:00	turnajové zápasy
19:00	společenský večer, v rámci kterého budou vyhlášeny výsledky turnaje smíšených dvojic

Sobota 6. 6. 2009	TURNAJ DVOJIC MUŽŮ
8:00 – 8:45	prezentace účastníků
9:00 – 18:00	turnajové zápasy
18:30	vyhlášení výsledků turnaje mužů – závěr turnaje

Přihlášky podávejte do 15. května 2009 k rukám JUDr. Václava Náměstka elektronickou poštou na adresu: dr.namestek@seznam.cz, nebo faxem na **495 530 650**.

V přihlášce specifikujte požadavek na ubytování a jeho kvalitu. Přímo ve sportovní hale u kurtů je možné ubytování v malých pokojích se základním vybavením. Ubytování vyšších kategorií zajistí pořadatel po upřesnění s účastníky při podání přihlášky. Občerstvení bude podáváno přímo u kurtů. **Ubytování a stravování si hradí účastníci ze svého.** Startovné se nehradí.

K pravidlům:

- ❖ tzv. „tahané debly“ hrané na polovinu délky plochy standardního kurtu pro odbíjenou (na požádání budou zaslána pravidla);
- ❖ minimálně jeden z dvojice musí být advokát (koncipient), druhý musí být „pracovníkem“ justice v nejširším slova smyslu (soudy, státní zastupitelství, notáři, exekutoři);
- ❖ účast zaměstnanců advokáta, advokátního sdružení nebo společnosti je rovněž přípustná;
- ❖ účast rodinných příslušníků advokáta nebo advokátního koncipienta ve dvojici není vyloučena a bude posuzována individuálně podle počtu přihlášených.

Pořadatelé zvou k účasti na této společensko-sportovní akci všechny advokáty, jejich rodinné příslušníky a přátele, kteří mohou svého sportovního ducha projevit nejen při volejbalových kláních, ale i v řadách aktivního diváctva, s účastí na společném večeru.

WE UNDERSTAND YOUR BUSINESS

TACOMA

Znalecký ústav TACOMA
Oceňování v Čechách a na Slovensku

Se skvělými právníky nás spojuje naše každodenní práce!

Váš kontakt: **Jan Chromý**, Manager | E-mail: jan.chromy@tacoma.eu
Právní služby jsou zajišťovány ve spolupráci s advokátními kancelářemi.

www.tacoma.eu

RYCHLÁ PŮJČKA

**Raiffeisen
BANK**
Banka inspirovaná klienty

Máte právo na úvěr podle Vašich potřeb

Jsmo banka inspirovaná klienty a nasloucháme Vašim potřebám.
PROTO JSME NYNÍ PŘIPRAVILI ZVÝHODNĚNÉ ÚVĚRY SPECIÁLNĚ PRO ADVOKÁTY:

- Zvýhodněná úroková sazba **8,9 % p. a.**
- Úvěr 20 000 až 300 000 Kč bez ručitele
- Vyřízení půjčky bez poplatku
- Navíc zdarma pojištění schopnosti splácet

Přijďte se dozvědět více na kteroukoliv pobočku Raiffeisenbank nebo volejte infolinku 841 841 841.

Příklady výše měsíčních splátek podle doby splatnosti

výše půjčky	doba splatnosti			
	2 roky	3 roky	4 roky	5 let
50 000 Kč	2 282 Kč	1 588 Kč	1 242 Kč	1 036 Kč
100 000 Kč	4 564 Kč	3 176 Kč	2 484 Kč	2 071 Kč
200 000 Kč	9 128 Kč	6 351 Kč	4 968 Kč	4 142 Kč
300 000 Kč	13 692 Kč	9 526 Kč	7 452 Kč	6 213 Kč*

*RPSN od 10,0 %

www.rb.cz

**Banka roku®
2008**

SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA A NADÁCIA SLOVENSKEJ ADVOKÁCIE

v spolupráci s Najvyšším súdom Slovenskej republiky, Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky, Notárskou komorou Slovenskej republiky, Slovenskou komorou exekútorov a Šachovým klubom ŠK Slovan Bratislava

organizujú

odborný seminár pri príležitosti Dňa advokácie v súvislosti s prijatím prvého zákona č. 132/1990 Zb., o advokácii, a v rámci sprievodných akcií

II. ročník medzinárodného šachového turnaja „ADVOKÁT CHESS OPEN BRATISLAVA“

Termín: 24. – 25. apríla 2009

Miesto: Veľká zasadačka SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava

System: Švajčiarsky na 9 kôl, 15 minút na partiu (pre každého hráča)

Účastníci: advokáti, prokurátori, sudcovia, notári, exekútori, advokátski koncipienti, čakatelia, študenti právnických fakúlt a iné právnicke povolania. Právo účasti majú registrovaní aj neregistrovaní šachisti. Počet účastníkov je ohraničený organizačnými možnosťami usporiadateľa.

Príhlášky: PhDr. Edita Tyrolerová, odbor medzinárodných vzťahov

Tel: 02/529 61 556 • Fax: 02/529 24 056 • E-mail: tyrolerova@sak.sk

Príhláška musí obsahovať meno a priezvisko účastníka, dátum narodenia, adresu a kontaktné údaje a preukázanie právnického vzdelania, resp. štúdia na právnickej fakulte.

Termín uzávierky prihlášok: 30. marca 2009

Program: Bude upresnený podľa počtu účastníkov a včas oznámený.

Prezentácia: 24. 4. 2009 od 13:30 hod.

Ubytovanie a stravovanie: Na vlastné náklady účastníkov.

Registračný poplatok: 10 €

Číslo účtu: 631513662/0900 VS: 24042009 SLSP Bratislava

IBAN: SK48 0900 0000 0006 3151 3662 • BIC: GIBASKBX

Ceny: Cenový fond minimálne 1000 €. Rozpis cien bude prihláseným účastníkom včas oznámený. O poradí rozhoduje počet bodov a aj vylepšený Buchholz. V prípade rovnosti bodov sa ceny delia medzi hráčov s rovnakým počtom bodov.

Na půdě ČAK proběhl seminář

JAK EVROPSKÉ PRÁVO PŮSOBÍ NA ČESKÉ PRACOVNÍ PRÁVO

Dne 30. ledna 2009 se na půdě a pod záštitou České advokátní komory uskutečnil specializovaný celodenní seminář vedený pouze v anglickém jazyce „Jak evropské právo působí na české pracovní právo“. Tento seminář iniciovala EELA (European Employment Lawyers Association) s cílem podpořit rozšíření pracovníprávní specializace u advokátů působících v České republice. Jednalo se o pilotní projekt s tím, že obdobné semináře budou v letošním roce probíhat i v dalších zemích – Polsku, Maďarsku atd.

Tento ryze specializovaný seminář vzbudil zájem mnoha odborníků s pracovníprávní specializací a zúčastnili se ho nejen advokáti a advokátní koncipienti, ale i podnikoví právníci a zástupci akademické obce.

V roli přednášejících se představili dánská advokátka

Mariann Norrbom z kodaňské kanceláře Norrbom Vindig a německý advokát **Martin Diller** ze stuttgartské pobočky advokátní kanceláře Gleiss Lutz. Oba přednášející jsou předními specialisty v oblasti pracovního práva a zároveň se aktivně podílejí i na řízení asociace EELA. Seminář pomáhali organizovat čeští členové EELA **Veronika Odobinová**, **Ladislav Smejkal** a **Nataša Randlová**.

Mariann Norrbom se v úvodu semináře věnovala evropským nařízením a směrnicím a přiblížila účastníkům semináře též řízení o předběžné otázce podle čl. 234 SES. Po přestávce byl dán prostor pro praktické otázky spojené s vysíláním zaměstnanců v rámci EU. Odpolední část byla věnována přechodu práv a povinností, kde Martin Diller velice interaktivním způsobem celou problematiku přiblížil a vysvětlil ji na jednotlivých praktických případech, které buď již byly řešeny ESD, nebo německými soudy. Závěr dne patřil otázkám diskriminace. Nesporným přínosem příspěvků obou zahraničních ad-

vakátů byla jejich dlouholetá praxe s řízením před Soudním dvorem Evropských společenství – oba přednášející společně shrnuli své praktické zkušenosti s řízením před tímto soudním dvorem a shodli se, že pro české pracovní právo by bylo určitě užitečné, pokud by se aktivita České republiky před tímto dvorem zvýšila.

Během jednotlivých příspěvků se mezi účastníky rozproudila velice živá a zajímavá diskuse, ve které se v malých skupinkách pokračovalo i během krátkých přestávek na občerstvení a oběda v restauraci Gratia. Seminář tak přinesl vynikající příležitost vzájemně se podělit o své poznatky a zkušenosti z pracovníprávní praxe.

Účastníci zejména oceňovali praktičnost témat a rovněž vedení semináře pouze v anglickém jazyce bez simultánního překladu, což umožnilo lepší

komunikaci mezi přednášejícími a účastníky. Advokátka Ladislava Jasanská hodnotila seminář jako jedinečnou příležitost setkat se s ostatními kolegy specializujícími se na pracovní právo a podělit se s nimi o problematiku, které je bohužel stále věnována minimální pozornost. Advokát Dominik Brůha by uvítal, pokud by

se v obdobných projektech mohlo pokračovat i v budoucnu. Pravidelná setkávání odborníků s touto specializací by určitě byla pozitivně hodnocena i dalšími kolegy.

Úspěšný a živý průběh semináře navíc potvrdil, že problematika pracovního práva v evropském kontextu je pro české advokáty zajímavá a věříme, že tento fakt podpoří větší zapojení českých advokátů v EELA jako asociaci, která právě advokáty se specializací na pracovní právo v rámci EU sdružuje.

✦ JUDr. NATAŠA RANDLOVÁ, advokátka z Prahy

Dvojnásobné jubileum Krakonošova poháru

Psal se rok 1979, když se advokáti tehdejší Advokátní poradny (AP) Trutnov rozhodli obohatit život advokátské obce. Přijali usnesení umožnit profesním kolegům setkávat se i jinde než u soudů a na shromážděních pracovního charakteru a poměřovat síly v aktivitě zdánlivě na hony vzdálené od výkonu advokacie. Dnes je tomu již 30 let. Sešel se tehdy vedoucí AP JUDr. Vladimír Hovorka s třicátníkem JUDr. Ladislavem Kutišem, členem AP, a kostky byly vrženy. Padlo rozhodnutí uspořádat pro zájemce z řad advokacie závod v běhu na lyžích. Dali mu název **Krakonošův pohár**. Ústředí české advokacie (ÚČA) s akcí souhlasilo.

V sobotu dne **24. února 1979** se shromáždilo několik desítek českých advokátů (z tehdejšího celkového počtu asi sedmi set), aby poměřili síly při prvním ročníku. Trať závodu vedla po stezce „Buď fit“ čtyři kilometry proti proudu Labe, směrem k tzv. Krakonošově Klenotnici, čtyři kilometry zpět po proudu. Start i cíl byl asi 7 km od pramene Labe, v blízkosti předválečné pevnůstky-bunkru, nedaleko restaurace Myslivna. Velmi dobře organizovaný závod měl vítěze tehdy nejčastěji tipovaného. Stal se jím zmíněný **JUDr. Kutiš**. Závodník s domovským právem v nejvyšších českých horách zvítězil. Krakonoš, vládce Krkonoš, měl radost, že právě jeho člověk získal věnec vavřínový. Již tehdy se zúčastnili i lyžaři nejen z Čech, ale též z Moravy, zejména z Brna (i já jsem startoval, již tehdy jsem patřil k těm starším), mezi nimi i muž, jenž

se měl s lety ukázat jako snad nejvíce na závodě lpící – **JUDr. Petr Poledník**. Každopádně advokáti Hovorka a Kutiš dali vzniknout tradici. Počin o to záslužnější, že tehdy nebylo advokátských tenisových klání, nebylo dokonce ani běhu na Konopišti (o golfu ani nemluvě).

Rok s rokem se sešel. Rok beze dne. Další ročník závodu. Organizace výborná. (Tehdy včetně rozhodčích na trati.) Opět se u Labského potůčku soutěžilo. Ale závodníci z teritoria někdejší Velkomoravské říše nechtěli strpět převahu borců z mladšího státního útvaru. Jejich favorit nezklamal, zvítězil. Jmenoval se **JUDr. Jaroslav Brož**. Sice naturalizovaný Brňák, ale beze stop městské změkčilosti... Muž také v mládí formovaný drsnými ho-

Vítězné ženy – zleva stříbrná Lucie Korytová, zlatá Michaela Orságová a bronzová Zdenka Kutíšová.

s postupujícím časem stále více vtrácelo. Pokud šlo o první místo, byl to zásadně předchozí ročník „přes kopírák“ – vítěz J. Brož. Zátokova vítězství nebyla jistější. Sázková kancelář by prodělala. Vlastně se bojovalo pouze o další místa „na bedně“. Budiž dovoleno připomenutí, že i tento boj nejednou vyzněl pro jihomoravské „vinařské“ Brno mimořádně lichotivě. Tak, že v roce 1984, pod dojmem úspěšnosti Brňáků (autor článku tehdy hned za vítězem), uvedl v advokátském tisku JUDr. Milan Jelínek, Hrade-

rami, tentokrát nejvyššími moravskými.

S příchodem Brože se však boj advokátů o Krakonošův pohár stával v dalších ročnících jaksi „transparentním“. To, co je na závoděni nemálo atraktivní, totiž nezodpovězené otázky „jak to dopadne“, určité předzávodní napětí, vědomí, že každý má šanci, se jaksi

Vítěz mezi vítězkami. Jaroslav Brož starší, vpravo Michaela Orságová, vlevo Lucie Korytová.

Tak se vítězové baví...

čák, že „...Brno je dnes lyžařskou velmocí...“. (Míněna byla očividně zejména AP 1 Brno, „rodná“ AP dr. Brože a postupně i několika dalších medailistů.) Mimochodem, v tom roce u cíle povzbuzoval závodníky předseda ÚČA JUDr. Z. Hrazdira.

Krakonošův pohár se stal nejen soutěží, která se konala jednou za rok, ale i společenskou událostí. (Zúčastnili se též dnes již nežijící JUDr. V. Horný, JUDr. K. Šimek, skvělý závodník, který startoval i v sedmdesáti, JUDr. D. Štillip.) „Krakonošák“ se stal mnohým rovněž motivací pro celoroční fyzickou přípravu. Stal se též inspirací pro benešovské pořadatele červnového běhu o Parohy arcivévodovy na Konopišti. (Že ano, doktore Jene Camrdo?)

Šla léta, zpravidla vítězil notoricky známý „recidivista“ dr. Brož ...

Pardon, last but not least – tehdejší účast žen. Zúčastňovaly se, byly ozdobou a rozptylovaly svým půvabem a zvonivými hlásky příliš vážné předstartovní soustředění. Jejich sportovní výkony se mi, žel, v paměti nezachovaly. Dámy snad prominou...

Přišla sametová revoluce, nová doba, situace se jevila tak, že je ohroženo tradiční konání „Krako-

Petr Poledník dostal za svou věrnost Krakonošovu poháru medaili. Na snímku s absolutním vítězem letošního ročníku, Jaroslavem Brožem mladším.

nošáku“. Zdravá tradice však nakonec, po drobné přetržce, zvítězila. Akce se posléze chopila **Agentura Acti-on M Mileny Zeithamlové** k radosti četných advokátů a nositelů dobrých tradic. (Její bratr, JUDr. Vladimír Zeithaml, byl ostatně v roce 1984 bronzový.) Agentura organizuje závod, jak se autorovi článku jeví, v určité spolupráci s otci zakladateli. A děje se tak, chvála bohu, za podpory ČAK...

Krakonošův pohár za mlčenlivé, avšak zjevné sympatie vládců hor neúnavně a svěže kráčí dál. Chce patrně jednou překonat rekord notoricky známých Běchovic. **Letos, 30 let od startu prvního ročníku, se běžel jubilejní 25. ročník** (k malému narušení kontinuity přece jen došlo). Jubileum inspirovalo autora k tomu, aby opět zavítal do míst jeho srdci tak milých. Co víc, aby přiměl svou prvorepublikovou, sešlou a místy již v nezbytném rozsahu inovovanou kostru opět ke zdravému pohybu. Tedy, aby se – s baronem Coubertinem – „zúčastnil“. Z úcty k tradici, z přání setkat se též s několika pamětníky, z titulu sice už doznívajícího, ale ne zcela povadlého novoročního předsevzetí o zdravějším žití, i určité, dosud ne úplně vyprchalé, pubertální soutěživosti. Tyto řádky jsou i jakýmsi (ne zcela objektivním) svědectvím doyena Krakonošova poháru. Závod byl stanoven na poslední lednový den, což, jak se mělo ukázat, bylo výhodou. Povolily kruté mrazy a břečka ještě nastala. Byl to pěkný den...

Na startu stanuly, mezi jinými, též mladičké koncipientky. Věková diferenciacie byla tedy značná. **Rozdíl věků seniora a benjaminka závodů činil téměř půlstoletí...** Dostavilo se i několik dalších účastníků prvního ročníku. Místopředseda ČAK, **JUDr. Petr Poledník**, se zúčastnil závodu i nyní. Jde o muže, který se zúčastnil řady ročníků těchto závodů (a také je dokončil). Po zásluze se mu za to dostalo zvláštního ocenění „za věrnost“. (Někteří, jen o málo méně věrní, startovat letos nemohli, příkladem JUDr. Jan Suk, který přijel závodníky alespoň povzbudit. A propos, na startu nečekaně chyběl jeden z vítězů „nové doby“ JUDr. R. Čepek.)

Po startu v obvyklých 11 hodin se rozpoutaly boje: V hlavní – a ovšem nejvíce obsazené – kategorii mužů do 50 let **zvítězil Jaroslav Brož** za 27 min a 6 sekund (27:06). **Stříbrný byl Lukáš Zdvíhal** (27:08), **bronzový Lukáš Havel** (28:17). Mezi ženami byla **prvá Michaela Orságová** (36:30), **stříbrná Lucie Korytová** (40:00), **bronzová Zdenka Kutíšová**, manželka spoluzakladatele (42:45). Velmi dobře si na trati počínala i hlavní organizátorka závodu Milena Zeithamlová. Potud mladíci a mladice.

Nu, a nyní k veteránům, k těm, kteří nejen pamatují začátky Poháru, ale kdož se rozhodli závod opět absolvovat. Ti zpravidla zjišťují, že je trať dnes jak před léty dvaceti pěti, avšak že na jaksi těžších lyžích se pohybují vpřed. Na někom se zub času podepsal více, na někom méně.

Pravidlo o jisté amortizaci fyzických schránek má svou totální výjimku. Ta se jmenuje Jaroslav Brož. V posledních letech na závodech poněkud absentoval... Letošní jeho výsledek tak poněkud nejistý přece jen byl. Brož však projevil velmi odpovědný přístup k závodu. Takový signalizovalo i šampionovo předzávodní rozcvičení. Bylo mimořádně důkladné, obohacené i o silové prvky, charakteristické pro úpory a spojené se zvyšováním hladiny adrenalinu. Po takovém předstartovním vyladění, jehož svědkem byla pouze brněnská „stáj“, se pak letos představil, před obdivným zrakem své manželky – předsedkyně Nejvyššího soudu – extra výkonem. **Když zvítězil před šestadvaceti roky v čase 29 minut a třicet sekund, šlo o výkon výborný. Letos ale běžel Brož-senior ještě rychleji!** Tedy sotva možno označit jeho letošní výkon jinak než často nadužívaným slovem „fantastický“. Nechť je nám dovoleno uvést: **JUDr. Jaroslav Brož - věc Makropulos.**

Vítězem v absolutním pořadí vskutku byl Jaroslav Brož, jak zmíněno výše. Pravda, Brož mladší. Advokátní koncipient AK Brož v Brně. Toho stačil otec zplodit v roce svého prvního vítězství. (Okolnosti nasvědčují tomu, že se tak stalo po návratu z vítězného Krakonošova poháru.)

Za veteránským vítězem (lépe „masters“) Brožem byl výše zmíněný JUDr. Jelínek druhý (Jelínek roku 1984 by na letošního v cíli čekal pouhých deset minut). Třetí místo patřilo zase Brnu (autorovi těchto řádek).

Velmi milé bylo večerní posezení U medvěda. Vděčnost všech přítomných, zejména při konzumaci, náležela ČAK, která organizaci jubilejního ročníku podpořila zcela mimořádně, jsou si zřejmě dobře vědoma sportovního i společenského dosahu Krakonošova Poháru. Závěrem parafrázujeme dávná slova JUDr. Milana Jelínka, když pravíme: Brno je (opět) lyžařskou velmocí. Tak vyzněl závod ve snad nejzdravějším sportu, pořáda-

ný poprvé před třiceti lety, letos po pětadvacáté. Dvojnásobné jubileum. Závody bez „mimořádek“. Žádná fraktura či alespoň distorze, žádný infarkt, iktus či alespoň mdloba. Navýšený hemoglobin i červené krvinky atd...

Majitelkou pořadatelské agentury jsem zmocněn oznámit již nyní, že **příští ročník se koná 30. ledna 2010!** Činím tak s laskavým souhlasem redakce Bulletinu. Přejme Krakonošovu poháru mnoho dalších úspěšných let.

❖ JUDr. JINDŘICH SKÁCEL, advokát v Brně

2. ročník Zimních justičních her

V dnech **19. - 21. 1. 2009** se konal 2. ročník Zimních justičních her, kterých se zúčastnili zástupci z řad soudců, státních zástupců, notářů, ale i dalších právnických profesí, mezi nimiž nechyběli ani advokáti a advokátky. Účastníky opětovně přivítala **Vojenská zotavovna Bedřichov ve Špindlerově Mlýně** se svým bohatým rehabilitačním zařízením.

Již tradičně byly pořádány závody v běhu na lyžích družstev a jednotlivců a také závody v obřím slalomu mužů i žen. Na velmi náročných běžeckých tratích slavili úspěchy zástupci z řad advokacie především v kategoriích nad 45 let, kde významných úspěchů dosáhli **JUDr. Eva Vaňková** (třetí v běhu na 3,5 km volným stylem), **JUDr. Jaroslav Brož** (vítěz běhu mužů na 3,5 km), či **JUDr. Jan Suk** (v těžší kategorii druhý).

Je potěšitelné, že letošních her se zúčastnilo podstatně větší množství účastníků z řad advokátů, než tomu bylo v 1. ročníku, a lze předpokládat, že v této sportovně společenské tradici bude pokračováno. Přátelskou atmosféru

setkání různých právnických profesí spíše zpestřil, než narušil štáb nejmenované komerční televize a následná „investigativní“ informace v hlavní zpravodajské relaci o tom, že redaktori našli místo zajisté nekalých a podezřelých setkání soudců, státních zástupců a advokátů. Autoři reportáže vůbec nepochopili smysl a účel takovýchto mezioborových setkání a toto sportovně-společenské setkání bylo prezentováno jako podhoubí korupce či nepří-

puštného lobbingu. Je spíše smutným paradoxem, že se k takovémuto líbivému a zavádějícímu pohledu na věc připojil i náš kolega advokát, v dané chvíli však především poslanec Parlamentu České republiky.

Věřme, že malost těchto názorů neodradí pořadatele od konání dalších ročníků této nepochybně povedené a prospěšné mezioborové akce.

❖ Pozoroval a zapsal JUDr. RADIM MIKETA.

Překlepy, neklepy a příklepy

□ Párkrát jsem tu psal o překlepech a vzbudil tím i jistý čtenářský ohlas. Dozvěděl jsem se například o smlouvě, v níž počítač důsledně měnil slovo *invest* (součást to obchodní firmy) na *incest*, aniž si toho někdo povšiml. (Kdoví, zda tím nemělo být naznačeno, že „dceřiné společnosti“ bývají někdy znásilňovány těmi „rodičovskými“.) Vždyť v jiném případě se psalo o společnostech *řídící a řízené*, přičemž tu prvu počítač nenápadně překřtil na společnost *řádicí*). Stejně tak počítač nebyl prý vzrušen, když při označení diplomové práce „*Blokové výjimky ze zákazu dohod omezujících soutěž*“ vypadlo v prvním slovu jedno písmenko a z té vynechávky se nám zrodil nový právní institut *bokových výjimek*. (I takové se mohou vyskytnout.) Sám jsem pak tvořil jakési *odborné stanovisko*, na klávesnici počítače společně vyfuknul dvě sousedící písmena a povstalo z toho *stranovisko*. (Takto zkomolené slovo mi počítač ovšem červeně podtrhl a připomenul mi mnohé z mých školních kompozic. Chápal jsem to i jako pokyn, abych ve svém dobrozdání nebyl příliš uživatelsky vlídný a nestránil jeho zadavatele.)

Když jsem se pak zamyslel nad uvedenými případy, uvědomil jsem si, že slovo „překlep“ je někdy nevýstižné. Vyjadřuje případy, ve kterých jedno písmeno je nahrazeno jiným, méně již vystihuje situace, za nichž ve slově nějaká hláska chybí či tam přebývá. Takové jevy jsem nazval jednak „neklepy“ (zdaleka tím nevyklučuji, že by se mohlo jednat o způsob, jakým jsou šířeny klepy) a jednak „příklepy“. Prvé z těchto označení počítač chápal jako novotvar a podčervenil je, druhé pak nechal nedotčeno (asi jím rozuměl příklep hokejový nebo nějaký řemeslnický). Z mírné zlomyslnosti však setrvám u nich obou, neboť jsem zvědav, jak se s nimi asi vypořádá ten, kdo v Bulletinu advokacie překládá názvy příspěvků do angličtiny.

Na čtenářích pak ponechávám, zda důvod překlepů, neklepů a příklepů budou hledat v prosté náhodě; v hravosti těch, kdo uspořádali počítačové klávesnice, nebo ve rčení „Freude, Freude, vždycky na tě dojde“. (Slavný psychoanalytik minil, že slovní potvornosti vznikají, když dojde k rozporu mezi tím, co nám velí říci zdvořilost, a tím, co si skutečně myslíme.)

□ Nejprve o jednom nedopatření povytce historickém. Profesor českých právních dějin Saturník, který kdysi působil na pražské fakultě, se prý při zkouškách s oblibou tázal, co znamená „vechno“. Někteří z uchazečů přiznávali prostou neznalost, jiní odbrzdili svou fantazii a tvrdili, že by to mohl být odznak důstojenství, jaký náležel stařešinovi rodu, či zvláštní dědický podíl pro neprvorozeného syna. Profesor Saturník je nechal chvíli bájit a pak pravil: „Nikoliv, je to tisková chyba na straně té a té v mé učebnici. Správně tam mělo být slovo *všechno*, jak byste věděl, kdybyste byl býval navštěvoval mé přednášky.“

□ V dobách minulých došlo i k následující výměně telegramů: V prvním z nich byla položena otázka *Paříž?*,

načež adresát odpověděl slovem: *Pařím*. Tenkrát šlo o vědomou slovní hříčku. Tázel se správce Hlávkovy nadace a odpovídal výtvarník, kterému nadace udělila podporu na studium v Paříži a on zatím stipendium propíjel v pražských hospodách.

Když jsem takto vysvětlil, jaký jiný význam má slovo „pařit“, mohu přejít k aktuálnímu neklepu. Podařil se periodiku Newsletter (vydává CEP – Centrum pro ekonomiku a politiku) a jeho květnovému číslu z roku 2008. V něm šifra ML podávala zprávu ze semináře „Rusko a Evropa – perspektiva vztahů“. Stálo v ni: „...v 11. století došlo k rozdělení Evropy na západní a východní část. Rusko *paří* do východní.“ – Jen se čtenáři příliš nesmějte, onen neklep mohl být svého druhu klepem. Podle údajů Světové zdravotnické organizace se prý Rusové nacházejí až na osmáctém místě v tabulce největších pijáků alkoholických nápojů. První mají být Lucemburčané a hned za nimi jsme se umístili my Češi (dle Kománková, J.: Ani den bez alkoholu, Lidové noviny ze 3. ledna 2009).

□ A nyní pár překlepů prostých, daných zřejmě soustředěním písmen na klávesnici a někdy i názorem, že chyby v mailech není nutné opravovat: Z justice tak povstala *hustice*. (Že by snad podvědomý vliv věty „*To je hustý*“, oblíbené hlavně mezi mladší generací?) – Rozhodnutí *soudu I. stupně* bylo v odvolání označeno jako rozhodnutí *soudu I. stupně*. (I zde by se mohlo jednat o právníkův názor, který nebyl podroben autocenzuře.) – Advokát hodlal klientovi sdělit: „Pro naši stranu mluví zejména to, co odvolací soud uvedl v závěru odůvodnění“; psal však o *závaru* odůvodnění. (Ostatně odvolací soud mohl svým závazným právním názorem „zavážit“ protistraně. Proč by měl počítač hlásit chybu?) – Obdobně se softwarový program nenamáhal s opravou, když *vysokoškolský profesor* byl označen jako *procesor*. (Možná tím mělo být naznačeno, že onen pedagog málo učí a více zastupuje v procesech u soudů.) – Právní vědec psal, že rozsudek byl *uveřehněn*. Inu, nad některými rozsudky se člověk může usmát či dokonce řehnit. Stejně vysvětlení nabízí počínání počítače, který evropskou směrnicí označil jako *směšnici*.

□ Ještě trojice toho, co jsem označil za příklepy: Možná jsem měl na mysli sverázny druh *právníka*, když jsem ho – opět ve spolupráci s klapkovými bliženci – označil za *prtávníka*. (Šlo by o příhodné označení fakultního *šprta*, který se v praxi zvláště neosvědčil.) – Častý výraz *právní kvalifikace* byl v žalobě napsán jako *právní kvalifiklace*. (Psychoanalytik by jistě prohlásil, že příčinou přidaného písmenka byla potlačená představa o fixlování.) – Soud stanovil překvapivě rychle povinnost k náhradě škody a *určil* její výši. Podnikový právník sdělil jednateli své společnosti, že soud náhradu *ufrčil*. Jeho Ctihodnost pan soudce si ostatně s rozsudkem *pospíšil*, aby nebyl panem ministrem spravedlnosti popotahován za průtahy v řízení.

✦ prof. PETR HAJN

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že...

- advokátem byl i belgický meziválečný politik Henri Jaspar? Jaspar (1870-1939) byl ministerským předsedou v letech 1927-1931, během let 1918-1938 pak střídavě ministrem hospodářství, vnitra, zahraničních věcí, kolonií, zdravotnictví a financí. V Dictionnaire d' Histoire de Belgique (2000) je v Jasparově osobním hesle poznámka, že „jeho jméno je spojeno se všemi významnými meziválečnými událostmi“. Jasparovu bustu od sochaře Victora Rousseaua lze obdivovat ve Sněmovně reprezentantů v Bruselu.

- podle trestního zákona č. 117/1852 ř. z. se mohl advokát dopustit zločinu zneužití moci úřední? Skutkovou podstatu podle § 102 písm. d) citovaného zákona naplnil „advokát nebo jiný přísední zástupce, který na újmu své strany jest nápomocen odpůrci při sdělování právních spisů neb jinak radou a skutkem.“ Trestem za tento zločin byl těžký žalář v rozpětí jednoho až pěti let. „Podle toho,

jak jest velká zlomyslnost a škoda, může se žalář prodloužit až i do deseti let.“ (§ 103 trestního zákona z r. 1852). Nutno dodat, že tato právní úprava platila v českých zemích až do účinnosti trestního zákona z r. 1950.

- jeden ze zakladatelů dnešní Skotské národní knihovny býval za svého života označován jako „Krvavý Mackenzie“? Sir George Mackenzie of Rosehaugh (1630-1691) byl během své bohaté kariéry v r. 1682 děkanem Skotské advokátní komory (Dean of the Faculty of Advocates) a stál u počátků advokátské knihovny, jež se stala později základem dnešní Skotské národní knihovny. Mackenzie vystřídal dráhu advokáta, soudce i královského žalobce (Lord Advocate). Přízvisko „Krvavý“ si vysloužil právě jako Lord Advocate. Traduje se, že Mackenzie v této funkci neztratil jediný proces.

✦ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel	
Alexander J. Bělohávek: Über Unzufriedenheit	3
Aktuelles	
Treffen der Präsidenten der mitteleuropäischen Rechtsanwaltskammern in Brünn Iva Chaloupková	4
15. März 1939 Stanislav Balík, Petr Poledník	6
Über die Vereinigung tschechischer Juristen – mit dem Träger des Preises des Goldenen Löwen und der Goldenen Medaille des Ritters Randa. Gespräch mit JUDr. Antonín Mokřý Pavel Blanický	8
Einladung zu den XVII. Karlsbader Juristentagen	10
Rechtsanwaltspraktikum in Paris 2009	13
Angebot der Studienreise nach Strasbourg	13
Informationen für Rechtsanwälte, die mit dem deutschen Rechtsraum zusammenarbeiten	14
Aus Rechtstheorie und Praxis	
Artikel	
Zusammenfassung	16
Über Unzulänglichkeiten (des neuen Bürgerlichen Gesetzbuches) Václav Vlk	17
Die Begrenzung der Schadenshaftung in Handelsbeziehungen <i>de lege ferenda</i> Karel Vodička	19
Das neue Konzept von Konzentration im Zivilrechtsstreit – vom Regen in die Traufe Karel Svoboda	22
Die Frage der Anwendung der unwiderlegbaren Rechtsvermutung bei der Auseinandersetzung Die von Dritten zu Beweis Zwecken besorgten Aufzeichnungen von Telefongesprächen Jan Kocina	24
Wer haftet für Schäden an eingebrachten und abgelegten Sachen nach dem Arbeitsgesetzbuch? Ladislav Jouza	27
Schätzungen nach der Vergleichsmethode Lukáš Křístek	29
Aus der Rechtsprechung	
Die durch einen Rechtsanwalt begangene Straftat der Begünstigung	34
Eingriff in das Persönlichkeitsrecht durch den Betrieb eines Verkehrsunternehmens	42
Aus der Rechtsprechung des Gerichtshofes der Europäischen Gemeinschaften	44
Aus der Fachliteratur	
Vilém Knoll (Ed.): Ehrung von Stanislav Balík zum achtzigsten Geburtstag (Vojtěch Lažanský)	47
Jiří Straus und Kollekt.: Kriminalistische Methode (Red.)	48
Michal Bernard, Pavel Doucha: Rechtsschutz vor Lärmbelästigung (Vitězslav Dohnal)	49
Zdeněk Vaníček: Das Gesetz über Elektronische Kommunikationsmethoden – ein Kommentar (Bohumír Štědroň)	50
Die Zeitschrift „Právní zpravodaj“ wird nicht mehr herausgegeben (Red.)	50
Wir haben für Sie gelesen (Václav Mandák)	50
Aus der Rechtsanwaltschaft	
Kolumne von Karel Čermák	
Klage nicht, es war schon schlimmer...	54
Aus der tschechischen Anwaltschaft	
Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	55
Richtigstellung	56
Aus der Vorstandschaft der Tschechischen Rechtsanwaltskammer ichta	57
Ein Rückblick auf die Sportspiele in Nymburg Bohuslav Sedlatý	58
Aus Europa	
Über den europäischen Beweisbefehl Lenka Eisenbruková	59
Feierliche Eröffnung des Gerichtsjahres in Brüssel Vladimír Jablonský	60
Informationen und Interessantes	
Was Sie wissen sollten	
Die Gewinnerarbeit der Kategorie Talent des Jahres des Wettbewerbs Jurist des Jahres 2008 Vít Veselý	62
Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltskonzipienten in den Ausbildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	68
Einladung zu Seminaren der Vereinigung tschechischer Juristen	70
Die Präpositionen s und z, Quellen von sprachlichen Informationen Věra Hartmannová	71
Einladung zum 3. Jahrgang des Doppel-Volleyballturniers	72
Einladung zum II. Jahrgang des internationalen Schachturniers in Bratislava	75
An der Tschechischen Rechtsanwaltskammer hat das Seminar „Wie wirkt sich das europäische Recht auf das tschechische Arbeitsrecht aus“ stattgefunden Nataša Randlová	76
Zweifaches Jubiläum des Růbezahál-Cups Jindřich Skácel	77
2. Jahrgang der Juristischen Winterspiele Radim Miketa	80
Zum Schluss	
Verschrieben, ungeschrieben und zugeschrieben Petr Hajn	81
Zeichnung von Lubomír Lichý	82
Wussten Sie, dass... Stanislav Balík	82
Inhaltsverzeichnis	83
Zusammenfassung/Summary	84
Table of Contents	85

Václav Vlk: Über Unzulänglichkeiten (des neuen Bürgerlichen Gesetzbuches)

Der Beitrag wurde durch die Beiträge von Prof. Eliáš und Dr. Křeček zum Entwurf des neuen Bürgerlichen Gesetzbuches, die im Bulletin der Rechtsanwaltschaft Nr. 9/2008 veröffentlicht wurden, inspiriert.

Karel Vodička: Die Begrenzung der Schadenshaftung in Handelsbeziehungen de lege ferenda

Der Artikel behandelt den aktuell erörterten Gesetzesentwurf, durch welchen das Handelsgesetzbuch wesentlich reformiert werden sollte, unter anderem hinsichtlich der in der Rechtstheorie breit diskutierten Frage der Zulässigkeit der Begrenzung der Schadenshaftung in Handelsbeziehungen. Im Bezug auf die unzureichende ständige Rechtsprechung in diesem Bereich beschäftigt sich der Artikel insbesondere mit verschiedenen Doktrinasätzen bei dieser Problematik und erörtert die Auswirkungen der Annahme des gegenständlichen Gesetzesentwurfes. Der Artikel empfiehlt eine andere legislativ-technische Lösung des Problems der Begrenzung der Schadenshaftung, da die in dem zur Diskussion stehenden Entwurf gewählte Lösung zu maßgeblichen Interpretations- und Anwendungsschwierigkeiten führen kann.

Karel Svoboda: Das neue Konzept von Konzentration im Zivilrechtsstreit – vom Regen in die Traufe

Die Beweisführung vor den tschechischen Zivilgerichten wird ab dem 1. 7. 2009 Gegenstand von grundlegenden Änderungen sein. Die Reform der Zivilprozessordnung, Gesetz Nr. 7/2009 Smlg., ändert nämlich nicht nur das bisherige System der Zustellung, aber auch die Möglichkeiten der Verfahrensbeteiligten, Tatsachen zu behaupten und zu beweisen. In Streitverfahren wird nämlich ein neues Konzept von Konzentration eingeführt, das vorsieht, dass es bereits im Zusammenhang mit der Beendigung der ersten Verhandlung in der Sache zur einem „Stop-Zustand“ hinsichtlich Tatsachen und Beweisen kommt. Der Autor des Artikels, Richter am Kreisbericht Pilsen-Stadt, ist nicht davon überzeugt, dass es sich um eine Änderung zum besseren hin handelt und erklärt in seinem Artikel, was ihn zu dieser Überzeugung führt.

Jan Kocina: Die von Dritten zu Beweiszwecken besorgten Aufzeichnungen von Telefongesprächen

Der Artikel beschäftigt sich mit einigen aktuellen strittigen Problemen bei der Beweisführung in Straf- und Zivilverfahren, die sich auf Aufzeichnungen von Telefongesprächen beziehen, die von Dritten angeschafft wurden. Solche Aufzeichnungen durch Privatpersonen können im Straf- als auch im Zivilverfahren als Beweismittel verwendet werden unter der Bedingung, dass es nicht zur Verletzung des Persönlichkeitsrecht, insbesondere im Sinne der

Regelungen des §§ 11 ff. des Bürgerlichen Gesetzbuches, die unter anderem aus dem verfassungsrechtlich garantierten Recht des Art. 13 der Liste der Grundrechte und Grundfreiheiten abgeleitet sind, gekommen ist.

Ladislav Jouza: Wer haftet für Schäden an eingebrachten und abgelegten Sachen nach dem Arbeitsgesetzbuch?

Der Autor beschäftigt sich mit der Haftung des Arbeitgebers hinsichtlich einer Sache, die von einem Arbeitnehmer eingebracht oder abgelegt wurde, so wie diese im Arbeitsgesetzbuch geregelt ist. Die Problematik wird anhand von praktischen und typischen Beispielen erörtert.

Lukáš Krístek: Schätzungen nach der Vergleichsmethode

In der Einleitung des Artikels definiert der Autor den Vergleichspreis, weiterhin übernimmt er die Unterteilung von Sachen nach römischem Recht, von welchem er die Beziehung zwischen dem Gesetz der Wesensgleichheit und vertretbaren Sachen als auch die Beziehung zwischen Analogieschlüssen und nicht vertretbaren Sachen ableitet. Im Rahmen eines Analogieschlusses, als einer Untermenge von Wahrscheinlichkeitsprognosen, macht er auf zufällige und maßgebliche Ähnlichkeiten aufmerksam. Er macht auf die Möglichkeit des Vergleichs mit einem oder mehreren Posten aufmerksam und weist auf Attribute hin, die eingehalten werden müssen, damit die Schätzung nicht nur richtig aber auch überprüfbar ist. Schließlich wendet der Autor die angestellten Überlegungen auf das Strafrecht und das Handelsrecht an.

Václav Vlk: Flaws (concerning the new Civil Code)

The article has been inspired by the articles of Prof. Eliáš and Dr. Křeček regarding the bill to the new Civil Code published in the Legal Profession Bulletin No. 9/2008.

Karel Vodička: Limitation of indemnity in business relations de lege ferenda

The article deals with the bill currently being discussed of the law which should significantly amend the Civil Code, in such spheres as the issue that is broadly discussed in legal theory concerning the admissibility of the limitation of the extent of indemnity in business relations. In view of the lack of constant case-law in this sphere, the article deals especially with the doctrinal approach to this problem and considers the consequences of adopting this bill. The article recommends a different legislative technical solution to the problem of the limitation of indemnity because the solution chosen in the discussed bill may result in considerable difficulties of interpretation and application.

Karel Svoboda: New regime of concentration in civil disputes – from mud to a puddle

Major changes await evidence presented before Czech civil courts as of 1. 7. 2009. The amendment to the Civil Procedure Code No. 7/2009 Coll. will change not only the existing regime of delivery, but also the possibilities of participants to make assertions and provide proof. In dispute proceedings it introduces a new regime of concentration when a „stop“ to facts and evidence will arise at the end of the first stage in the proceedings of the case. The author of the article, a judge of the District Court of Plzeň-město, is not convinced that this is a change for the better and explains in his article why he is of this opinion.

Jan Kocina: Recordings of telephone calls made by third parties as evidence

The article deals with some current disputed problems concerning evidence being presented in criminal and civil law proceedings which apply to recordings of telephone calls which were made by third parties. Such recordings made by private persons can be used as evidence in criminal and civil law proceedings provided that the right of protection of privacy has not been breached as regulated especially in §§ 11 et seq. of the Civil Code which is based on the constitutionally guaranteed law of Article 13 of the Charter of Fundamental Rights and Freedoms.

Ladislav Jouza: Who covers damages to things brought in and left under the Labour Code?

The author deals with the question of the liability of the employer for things brought or left in the workplace by the employee as regulated by the Labour Code. This problem is discussed using practical and typical examples.

Lukáš Krístek: Pricing using the comparative method

In the introduction the author defines the comparative price, and then adopts the division of things from Roman law from which he develops the relationship between the law of identity and things that can be substituted, as well as the relationship between the judgement from the analogy and things that cannot be substituted. As part of the judgement from the analogy as a subset of probabilistic judgements, he draws attention to random and fundamental similarity. He draws attention to the possibility of making a comparison with one or more items and advices of the attributes that have to be observed so the pricing is not only correct, but can be scrutinised. In conclusion the author applies these considerations to criminal and commercial law.

Leading Article

Alexander J. Bělohávek: About a dissatisfaction	3
--	---

News

Meeting of Presidents of the Central European Bars in Brno Iva Chaloupková	4
15 th March 1939 Stanislav Balík, Petr Poledník	6
The Czech Lawyers' Association with the Holder of the Prize of St. Yves and the Gold Medal of the Knight Randa.	
Interview with Antonín Mokřý Pavel Blanický	8
Invitation to the XVII Karlovy Vary Law Days	10
Law scholarship in Paris 2009	13
Offer of a study stay to Strasbourg	13
Information for lawyers cooperating with the German legal environment	14

Legal Theory and Practice

Articles

Summary	16
Flaws (concerning the new Civil Code) Václav Vlk	17
Limitation of indemnity in business relations <i>de lege ferenda</i> Karel Vodička	19
New regime of concentration in civil disputes – from mud to a puddle Karel Svoboda	22
Recordings of telephone calls made by third parties as evidence Jan Kocina	24
Who covers damages to things brought in and left under the Labour Code? Ladislav Jouza	27
Pricing using the comparative method Lukáš Křístek	29

Case Law

Crime of partiality committed by a lawyer	34
Intervention in the right of protection of privacy by operating a means of transport	42
European Court of Justice case-law	44

Professional Literature

Vilém Knoll (ed.): Tribute to Stanislav Balík on his 80th Birthday (Vojtěch Lažanský)	47
Jiří Straus and coll.: Criminalistic Methodology (Red.)	48
Michal Bernard, Pavel Doucha: Legal protection against noise (Vítězslav Dohnal)	49
Zdeněk Vaniček: Act on Electronic Communications – Commentary (Bohumír Štědroň)	50
The magazine Právní zpravodaj (Legal Newsletter) has stopped being published (Red.)	50
Reading on your behalf (Václav Mandák)	50

Legal Profession

Karel Čermák's Column

Don't complain, there was a worse time... ..	54
--	----

Czech Legal Profession

Disciplinary Practice Jan Syka	55
Revision	56
Meeting of the ČAK Board of Directors	57
Looking back at the sports games in Nymburk Bohuslav Sedlatý	58

Europe

European Arrest Warrant Lenka Eisenbruková	59
Opening Ceremony of the Judicial Year in Brussels Vladimír Jablonský	60

Information and Points of Interest

You should know

Winning entry in the Talent of the Year of the Lawyer of 2008 Competition Vít Veselý	62
Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association (ČAK)	68
Invitation to the seminars of the Czech Lawyers' Association	70
Prepositions „s“ and „z“, sources of language information Věra Hartmannová	71
Invitation to the 3 rd year of the volleyball doubles tournament	72
Invitation to the 2 nd Year of the International Chess Tournament in Bratislava	75
A seminar was held at ČAK on „How European Law affects Czech Labour Law“ Nataša Randlová	76
Double Jubilee of the Krakonoš Cup Jindřich Skácel	77
2nd Year of the Winter Games of Justice Radim Miketa	80

Finally

Typing betrayals Petr Hajn	81
Drawing by Lubomír Lichý	82
Do you know that... Stanislav Balík	82

Inhaltsverzeichnis	83
--------------------------	----

Zusammenfassung/Summary	84
-------------------------------	----

Table of Contents	85
-------------------------	----